ВІСТІ КОМБАТАНТА

4

Ню Йорк 1963

ВІСТІ КОМБАТАНТА

КВАРТАЛЬНИК

РЕДАКТОРИ:

І. Кедрин-Рудницький

Ю. Тис-Крохмалюк

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Є. Шипайло, А. Валійський,

Р. Купчинський, В. Будний,

Ю. Лопатинський

ВИДАВЦІ:

Головна Управа Об'єднання

б. Вояків Українців в Америці

Головна Управа Братства

кол. вояків 1 УД УНА

СПІВУЧАСНІ:

Братство Українських Січових Стрільців

Об'єднання к. вояків УПА

Броди-Лев, Інк.

Українська Стрілецька Громада в Канаді

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ

Австрія:
Dr. S. Naklowycz
Wien XX
Dresdnerstr. 124/III/19

Аргентина:
Fraternidad de los ex-comb.
de la 1 UD., Curapaligue 760,
Buenos Aires. **Argentina**

Канада-Схід:
Mr. O. Maslak
15 Kipling Ave. N.
Islington, Ont., Canada

Канада-Захід:
Mr. Lew Rudnyckyj
297 Chelsea Ave.,
Winnipeg 15, Man., Canada

Австралія. Fokshan Library & Book Supply, 1 Barwon St, Glenroy, W. 9, Victoria. Australia

На N. S. W. *в Австралії:*
Mr. C. Mishchuk, 12 Victory St., Belmore N. S. W., Australia.

ЗДА й інші краї: "VETERANS' NEWS", P. O. Box 1184, Church St.. Sta. New York 8, N. Y., U.S.A.

VETERANE' NEWS, quarterly, published jointly by:

United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1 Ukrainian Division UNA in association with:

Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.

Insurgent Army, Inc., Brody-Lew Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.

Address: P. O. Box 1184, Church Street Station, New York 8, N. Y., U. S. A.

ВІСТІ КОМБАТАНТА

Рік 1963 Ню Йорк Ч. 4 (12)

ЗМІСТ

ДУМКИ НА ЧАСІ

Без ніякої уваги ... 3
Д-р В. Ґалан, борець за єдність кол. вояків ... 6

НАЙНОВІША ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Д-р І. Козак: Український військовий табір в Ліберці ... 8
Ю. Тис-Крохмалюк: Заскочення у діях і тактика УПА ... 13
Інж. І. Остапяк: Думки про військо ... 17

ВІЙСЬКОВІ ПРОБЛЕМИ

Ф. Кордуба: Причини зміни стратегії ЗДА ... 19

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ

Переозброєння совєтської армії в Сх. Німеччині ... 25

МЕМУАРИСТИКА

І. Р. Костюк: Кременчук ... 28

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ

І. Поритко: Допомога колишнім воякам ... 36
Дар Укр. Воєнному Інвалідові ... 39
Протокол Контр. Комісії УСК ... 39

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Братство к. вояків 1 УД УНА: Головна Управа, Обіжники ч.ч. 2 і 3-42; 8-ий Крайовий З'їзд — 43; Слово голови Кр. Управи Л. Білика — 44; Привіт голови Братства УСС І. Поритка — 46; Святкування 20-річчя Дивізії — 47-48; З життя станиць Братства — 49; З діяльности Братства в Арґентині — 51; Крайовий З'їзд в Канаді – 52. — Об'єднання б. вояків-українців в Америці: Поладнання конфлікту з ген. П. Шандруком — 53; З діяльности Відділів — 54-60; Заклик, комунікат — 60. — Братство Українських Січових Стрільців: Вісті Головної Ради, Сходини членів Станиці в Ню Йорку — 61-62. — Об'єднання к. вояків УПА: Резолюції 6-го З'їзду — 63-66. — Стрілецька Громада в Канаді: Провід на 1963 рік — 67. – Український Військово-Історичний Інститут — 69. — Комунікат Комбатантської Ради у Британії — 70. — Ті, що відійшли — 71-78. — З Історичних документів — 79. — Синопсіс 80.

ВСІ КОЛИШНІ ВОЯКИ — УКРАЇНЦІ

СТРІЧАЮТЬСЯ ЗА ТРАДИЦІЙНИМ ЗВИЧАЄМ НА

ВЕЧЕРНИЦЯХ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ"

В СУБОТУ 15-го ЛЮТОГО 1964 Р.

У ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ МАНГЕТТЕН СЕНТЕРУ У НЮ ЙОРКУ

СТАРІ Й МОЛОДІ, ВІД УСУСУСІВ ПОЧАВШИ

НА КОЛ. УПІСТАХ КІНЧАЮЧИ!

ТАКОЖ ПЕРЕЄМНИКИ ВОЯЦЬКОГО КУЛЬТУ — ПЛАСТУНИ!

ЯК ЩОРОКУ — ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДЕБЮТАНТОК!

ВЕЛИКА ТОВАРИСЬКА ВОЯЦЬКА ЗУСТРІЧ!

Без ніякої уваги

Підписання атомового договору започаткувало новий період того американсько-совєтського „співіснування", яке практично зводиться до мовчазного фактичного визнання Америкою і під її проводом союзниками — створеного червоною армією фактичного стану у Східній і Середній Европі. У зв'язку з цим, логічно, американська дипломатія вwиминає всього, що могло б дратувати Москву, а що проблема поярмлених народів є для Москви найболючішою, то, очевидно, ЗДА промовчують її, наче б вона не існувала. Після відходу від влади канадійського прем'єра Діфенбейкера — найвідважнішим між союзницькими державними мужами є французький президент де Голь, який не вагається говорити речі непопулярні і спеціяльно для Америки неприємні. Але де Ґоль має перед собою дві великі цілі: перетворити Францію в атомову великодержаву і стабілізувати її економіку, і поки ці цілі не осягнені, нема йому глузду провокувати антифранцузьку кампанію збоку Москви, для якої смертельною справою було б актуалізування у світі совєтського неоколоніалізму. А щодо Західньої Німеччини, то відомо, що вона й досі не засудила в найменшій мірі тієї варварської колоніяльної політики, яку в Україні вів нацистський режим.

Таким чином міжнародна ситуація з погляду української визвольної політики знову погіршилась. Можна слушно припускати, що американсько-совєтський флірт не триватиме довго, — що логіка большевицької революції примусить кремлівську верхівку похвалитись перед „совєтським народом" і міжнародним комуністичним рухом якимись новими успіхами, які можливі тільки за кошт вільного світу, — що „дух Москви" минеться так само, як минулися „дух Женеви" і „дух кемпу Дейвіда", проголошувані совєтською пропаґандою за часу Д. Д. Айзенгавера, як межові стовпи тодішніх „відлиг". Але покищо нема реальних даних для передбачування зміни американської закордонної політики, побудованої на виминання війни всіма можливими компромісами, коби тільки не були порушені безпосередні інтереси Америки. До того ж, американська Адміністрація відзначається особливою делікатністю, м'якістю і обережністю без уваги на те, чи в проводі стояв вбитий

комуністом Президент Дж. Ф. Кеннеді, чи стоїть тепер Д. Линдон Джансон. Очевидно, що за характер всієї політики уряду, за — так, мовити — філософсько-суспільницький клімат епохи не можна винуватити одну людину. В Америці є тепер при владі той політичний табір, який дивиться на СССР, як на Росію, з якою Америці треба співжити без уваги на її режим, і дивиться на комунізм, як на могутню ідеологічну течію, яка еволюціонує і з якою треба суперничати мирними засобами. У межах такої політичної філософії може вміщатися щонайменше теоретична засада права всіх народів на самовизначення, з тим, що народи теперішнього Совєтського Союзу також мають таке теоретичне право самовизначатись — колись у майбутньому. Це й оця непередрішенська позиція, як максимальна поступка визвольним рухам підсовєтських народів, які втратили свої держави внаслідку російсько-большевицької аґресії.

Коли б існував якийсь такий авторитетний український політичний центр, який направду керував би українською спільнотою в діяспорі, дбав би за її непорушне самостійницьке обличчя, протидіяв усім проявам духового заламання і реаґував би на кожночасну міжнародну ситуацію власними активними діями, то він не міг би байдуже проминати цієї теперішньої погіршеної для нас епохи співіснування. На превеликий жаль у нас все ще міжпартійні чвари сильніші за державницький надпартійний змисл солідарности в обличчі важкого національного лихоліття. Таким чином, хоч може не формально, але фактично українська громада поза Україною далі перебуває на кораблі без керми і вітрил. Не ліпше ведеться й американсько-українській громаді, бо й тутешня ніби сконсолідована політична репрезентація всієї громади не встряває в її внутрішні справи, не старається за заведення у неї правопорядку, не протидіє жалюгідним проявам розпорошення. Таким чином з ходом часу щораз більше у нас суспільних фікцій, далі плекається культ пустої гурра-патріотичної фрази, а процес денаціоналізації йде паралельно з щораз більшим захопленням тільки матеріяльним добробутом і з щораз численнішими кадрами асуспільного елементу.

Українська громада в діяспорі взагалі, а в Америці спеціяльно, наче глуха і сліпа на те, що діється довкола та що стосується української визвольної справи. Це якийсь дивний заник почуття самозбереження. Бо коли б те почуття було сильне, здорове, природне, то на маніфестаційне залицяння Заходу до Москви українська громада повинна б реаґувати цупкішим зіспоюванням власних рядів. Нічого подібного не діється. Нема й цього на комбатантському фронті. Цей фронт так само поділений і розпорошений, як фронти партійний, мо-

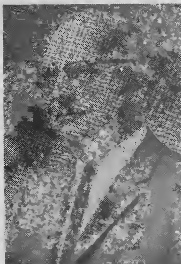
лодечий, жіночий, науковий. Українські комбатанти так само займаються парадами куди охочіше, як позитивними конкретними ділами, які залишили б щось тривке, цінне з погляду того культу української зброї, що його — за своїм статутом — має плекати кожна наша комбатантська організація. Святковано ювілей 40-річчя постання Армії УНР, потім ювілей постання Української Галицької Армії, відсвятковано 20-річний ювілей заснування Першої Української Дивізії й ювілей існування Української Повстанської Армії, у приготуванні 50-літній ювілей Леґіону Українських Січових Стрільців. Очевидно, що в кожному отому випадку треба було пригадати історичні заслуги даних збройних формацій та поклонитися тіням поляглих за ідею української волі борців. Але наскільки кращими виглядали б ці святкування, як би вони причинилися до поглиблення свідомости єдности всієї комбатантської братії і пригадали — саме на тлі цієї сучасної міжнародної ситуації — що найглибший сантимент кожного з нас до колишньої своєї Армії чи військової формації ні трішки не повинен перешкоджати комбатантському організаційному наближенню і з'єднанню. Кожний такий ювілей потягає за собою наче автоматично появу різних нових друкованих видань. Але поруч із цим світ все ще не знає про першу війну України з большевицькою Росією, бо все ще нема чужомовної книжки про неї, з нарисом політичного підложжя, з воєнними мапами, з незаперечною науковою документацією на переведену проти України ворожу аґресію. І поруч із цими окремішніми святкуваннями світлих подій і дат з нашого недавнього минулого — все ще не минаються дрібні партикулярні амбіції, спори й виступи, що внеможливлюють спільну дію, спільне плянування, зосередження сил і фондів на дійсно путнє, корисне, потрібне діло у користь української визвольної справи.

Коли громада і ті її кола, які найбільш покликані до проповідування здорових гасел і продовження їх в діло, коли всі вони ставляться без найменшої уваги до шкідливих для нас подій і явищ у зовнішньому світі, то не треба дивуватись, що й той світ без уваги ставиться до українства. Тільки програє на цьому не та, друга чи третя наша організація, група, гурт та одиниця, а вся українська визвольна справа.

Сповнюванням поручень засвідчаєте почуття взятих на себе добровільно обов'язків і визволення рідних братів зпід московського ярма. В єдности і карности ступайте вперед і здобувайте нові лаври на полі бою на славу і честь України!

(Гриць Коссак, полковник УСС
Полковий приказ ч. 1. Пановичі 22. 8. 1915. З цим днем ГК став командиром 1. полку УСС).

Д-р Володимир Ґалан, борець за єдність кол. вояків

У цьому році сповняється 70 років життя і 40 років громадської праці на американському терені одному з колишніх активних учасників української визвольної війни з р.р. 1918-21, д-рові Володимирові Ґаланові. Його формальний життєпис можна схопити нечисленними датами:

Володимир Ґалан народився 3 квітня 1893 в Глинянах на Львівщині у міщанській родині. Гімназію скінчив в Золочеві, беручи водночас потайки участь в початках конспіраційного ще пластового руху. Війна перервала йому правничі студії в львівському університеті. Служить в австрійській армії, спершу на італійському, потім на російському фронтах і як лейтенант артилерії дістається в російський полон. Вирвавшись з нього після вибуху революції, вступає до Української Галицької Армії і переходить з нею цілу кампанію. Після прогри визвольної війни — студіює спершу у Відні, потім у Празі, дістає там докторат права і кінчає високу консулярно-дипломатичну школу. До ЗДА прибуває в 1923 р. і тут кінчає т. зв. післяґрадуаційний курс в Пенсилвенійському університеті у Філядельфії, в 1929 р. одружується і так постійно живе до цього часу.

Це скупа жменя дат, але скільки змісту вміщається в минулих 40 роках перебування д-ра Володимира Ґалана в американсько-українській громаді! Він став одним з її піонерів, одним із нечисленних інтеліґентів з високою освітою в роках до кінця другої світової війни. Від початкових днів приїзду сюди по нинішній день він є одним з її найактивніших і найбільш досвідчених діячів. Він займав чи ще займає багато різних видатних становищ — президента ЗУАДК-ту, голови Контрольної Комісії в УНСоюзі, члена Президії УКК і голови Філії УКК у Філядельфії, голови Окружного Комітету Відділів УНС у Філядельфії і т. д. Але червоною ниткою його життя і праці в Америці тягнеться його непогаснутий сентимент до вояцького діла і його захоплення організаційною працею в гурті колишніх українських вояків.

Зараз у першому році свому перебування в ЗДА за його ініціятивою постає Стрілецька Ггромада, перша українська комбатантська організація на цьому терені. Він був теж одним з організаторів першого конституційного делеґатського з'їзду, на якому основано 9 жовтня 1949 Об'єднання б. вояків українців в Америці (ОбВУА) і він відразу прихилився до думки — розв'язати Стрілецьку Громаду, щоб її члени включилися повністю в нову організацію ОбВУА. Коли ж, після приїзду сюди колишніх членів військових формацій УПА і 1 УД УНА постали тут нові організації комбатантів — він ввесь час пропагує об'єднання їх, вказуючи на найбільшу актуальність старого гасла „в єдності сила народу" — на комбатантському відтинку. Тому д-р В. Ґалан був за таку зміну статуту ОбВУА, яка облегшила б приступлення до ОбВУА цілих комбатантських організацій на автономних засадах — що й переведено на 2-му делеґатському з'їзді 7 березня 1953. Д-р В. Ґалан був теж першим, який. рахуючись з психологічними трудностями осягнути швидко повну організаційну консолідацію на комбатантському відтинку — запропонував здійснювати її ступнево, спершу на суспільно-допомоговому та культурному відтинках. Ось так прийшло до створення Суспільної Служби Комбатантів і до покликання спільного журналу „Вісті Комбатанта", який між видавцями і співучасними у цьому видавництві нараховує 6 комбатантських організацій, або в рямцях ОбВУА, або тісно з ним співпрацюючих.

Д-р В. Ґалан, будучи головою Головної Управи ОбВУА далі є ентузіястом справи повної консолідації українських комбатантських організацій на американському терені. Він має у цьому своєму ділі могутніх союзників — час, обставини, здоровий глузд. Не до роздрібнення, а до з'єднання пре всю українську громаду в діяспорі процес вимирання старих і процес повільної асиміляції до чужинецького оточення молодих. Проти того закону природи, яким є відхід у вічний спочинок людей, що закінчили тутешній свій шлях, нема заради. Проти процесу відчуження серед чужомовного моря та збайдужіння до світлих заповітів батьків є рятунок в єднанні, в приєднанні до наших ідеалів молодих людей, в пляновому і родинному передаванні спадщини прийдешнім поколінням. Він є типом соборника не на словах, а в ділах і він не визнає ніяких сектантських „ліній поділу" в одній великій сім'ї колишніх українських вояків.

Д-р Володимир Ґалан є типом того ідеаліста, який стоїть твердо на реальному ґрунті фактів і спроможностей. За освітою і практикою економіст — він знає, що кожне діло мусить мати здорову економічну базу. Тому він пов'язав Суспільну Службу Комбатантів із ЗУАДК-том і тому він турбується матеріяльною базою комбатантського журналу

(Закінчення на стор. 8 внизу)

Д-р Іван Козак

Український військовий табір у Ліберці

До явищ, що прийшли внаслідку невдачного закінчення визвольної боротьби України 1917-1921 рр., належить також українська військова еміґрація, що була скупчена в тодішній Чехо-Словацькій Республіці. Вона постала передусім із з'єднань Української Галицької Армії, які у війні з поляками займали фронт на відтинках Перемишль-Хирів та Хирів-Лютовиська і в травні 1919 р., під тиском у кожному відношенні переважаючих сил польської армії Галлера перейшли туди бойовим порядком та були остаточно інтерновані у таборі в Німецькому Яблінному (Deutsch Gabel) під назвою Української Бриґади.

Згодом стали прибувати до ЧСР різними шляхами також інші з'єднання і групи Українського Війська та поодинокі вояки, яких інтерновано у таборі в Ліберці.

Ліберець, по-чеськи Liberec. по-німецьки Reichenberg, — це повітове місто, в північній Чехії, в так званому Судетському Краю, положене у підніжжя гірського пасма Ještěda (по німецьки Jeschken) належало до кінця першої світової війни до б. Австро-угорської монархії, а відтак увійшло в склад новоствореної ЧСР. Під час згаданої світової війни знаходився там великий табір для полонених російських та італійських вояків, що приміщувалися у чисельних дерев'яних бараках. Після за-

---

й такими тривкими вартостями, як комбатантський музей, як видавництво типу „Червоної Калини", присвячене закріплюванню культу вояцької традиції книжковими виданнями. Відділ ОбВУА у Філядельфії вшанував д-ра Володимира Ґалана на бенкеті з нагоди недавньої конвенції ЗУАДК-ту 19 жовтня ц. р., передавши йому його портрет у колишньому вояцькому однострої на пам'ятку. У 70-річчя життя і 40-річчя праці на американсько-українській ниві належить д-рові Володимирові Ґаланові привіт і найсердечніші бажання від усіх колишніх вояків українців у діяспорі сущих.

кінчення війни та звільнення полонених, більшу частину цих бараків розібрано, а з тих, що залишилися, створено табор для українських вояків з офіційною назвою „Український Робітничий Табор", по чеськи: "Jínský Prácovní Tábor" Всупереч цій назві, що була подиктована політичними мотивами, згаданий табір був по суті справжнім військовим табором, і таким називали його українські таборові та поза-таборові чинники, також у листуванні.

Першими мешканцями цього табору були старшини, підстаршини й стрільці української національности, із Західніх Земель, головно Галичини й Буковини, що підчас першої світової війни воювали в складі б. австрійсько-угорської армії на італійському фронті та попали були в італійський полон. Після закінчення війни було в Італії кругло 110,000 воєннополонених українців, в тому 90,000 наддністрянців кол. австрійсько-угарської армії та 30,00 наддніпрянців з кол. російської армії. Обидва тодішні українські Уряди, тобто УНР та Уряд ЗУНР старалися дипломатичним шляхом виєднати звільнення їх та перевезення в Україну, щоб там включити їх в ряди Української Армії, яка вже в часі свого формування була змушена вести затяжну оборонну війну проти переважаючих сил наїзників та потребувала необхідно поповнення. Для цього Уряд ЗУНР створив весною 1919 р. окрему Військову Місію для Воєннополонених під проводом отамана УСС Івана Коссака, який був одночасно Військовим Відпоручником Представництва Української Народньої Республіки в Італії. Також згадані вояки з свого боку домагалися наполегливо від італійської влади відправки в Україну та дожидали її нетерпляче з дня на день. Всі ці заходи не мали ніякого успіху, бо італійський уряд, під впливом пропаґанди ворогів України, передусім Польщі, тримав надалі всіх українців у таборах воєннополонених разом з німцями і мадярами, відокремивши старшин від рядовиків та свідомо й зумисне відволікав їх звільнення з полону в безконечність. В тому самому часі цей уряд явно підтримував і підпомагав польських, московських та румунських висланників — аґітаторів, які свобідно об'їздили табори воєннополонених та настирливо вербували інтернованих там українців до своїх армій, обіцюючи їм поруч високої платні та інших матеріяльних користей недалекий поворот додому. Не без вини були й самі українці чи пак українська Місія в Італії, яка для цієї справи не зробила всього того, що можна було і треба зробити — згідно з твердженнями тодішніх українських полонених в Італії. Внаслідку цього деяка часть згаданих вояків, докраю втомлених, знеохочених і зневірених безвиглядністю свого положення та безконечним вичікуванням на організований поворот на Рідну Землю, вступила до чужих, часто ворожих Україні армій, та від'їхала з їхніми транспортами.

Після того залишилося їх вкінці ще тільки приблизно 400 в таборі у Кассіно. Це були найсвідоміші та найбільш витривалі вояки-патріоти, які рішили за всяку ціну дістатися до свого рідного війська. Продовжуючи свої невтомні заходи щодо переїзду в Україну, вони нав'язали при допомозі української організації, що існувала в Кассіно під назвою „Українська Громада", контакт з найближчим Представництвом Уряду УНР та за його старанням добилися вкінці бажаного транспорту, який виїхав з Кассіно в липні 1920 р. під італійською військовою ескортою. Ця ескорта складалася з декількох старшин та приблизно 20 рядовиків під командою полковника. Ешелон, що мав бути — згідно з заявами італійських військових чинників — спрямований в Україну, задержався на станції Віллях (Villach), в Каринтії, де дожидав його польський старшина, що прибув з доручення свого уряду, який — очевидно — був поінформований про переїзд ешелону італійською владою. Він домагався настирливо спрямувати дотичний ешелон до Польщі. Водночас з'явився там також представник Українського Червоного Хреста, Богдан Яворський, який повідомив наших вояків про існування українського табору цієї організації в місті Лебрінґ біля Ґрацу в Австрії, та радив туди пробратися. У висліді довгих переговорів польського старшини з італійським командантом транспорту, останній вирішив спрямувати його до Польщі, не зважаючи на рішучий та різкий спротив українських вояків. На австрійській залізничій стації Брук над Мурою (Bruck an der Mur), треба було продовжити маршрут ешелону для дальшої подорожі. Для цього був відряджений з ескорти італійський сержант, якому придано за перекладача українця-поручника д-ра Гринева. Згідно з уложеним заздалегідь пляном, пор. Гринів перекупив сержанта сумою 50 лірів та виєднав спрямування ешелону до Лебрінґу. Італійський полковник завважив аж у Ґрацу, що ешалон їхав у невластивому напрямі, та намагався його завернути, але австрійські залізничники, які керували поїздом та були в змові з українцями, пустили поїзд повною швидкістю, завезли його до Лебрінґу та там зупинили. Українці стали поквапно виходити з поїзду, а коли італійці намагалися цьому перешкодити та грозили зброєю, українці їх обеззброїли, вийшли насилу з ешелону і подалися до табору Українського Червоного Хреста, комендантом якого був пор. УГА Іван Байґерт. Він прийняв їх та примістив у таборі. Звідтіля був наладнаний зв'язок з Урядом Диктатора ЗУНР дра Евгена Петрушевича, що перебував тоді у Відні. За старанням цього Уряду влада ЧСР погодилася прийняти цих поворотців з полону на свою територію та влаштувала для них табір у Ліберці. Вони прибули туди дня 5-го вересня 1920 р. Небавом привезено до того ж табору українських вояків так званої групи ген. Кравса. Ця група, що до неї належав також автор цих рядків, складалася зде-

більшого зі старшин, підстаршин і стрільців, які раніше в рядах УГА воювали проти Польщі та відтак у зв'язку зі створенням ЧУГА і роззброєнням остатків УГА поляками, опинилися в Дієвій Армії УНР, головно в 5-ій Херсонській Дивізії. Під час відвороту цієї Армії на територію Польщі в серпні 1920 р. вони відлучилися від неї та перейшли під командою генерал-четаря УГА Антона Кравса бойовим порядком через Карпати на територію ЧСР, використавши цю нагоду та обравши цей шлях виключно тому, щоб — замість дістатися у польський полон — з'єднатися з частинами Українського Війська, які під той час там перебували.

Ще пізніше стали прибувати до Ліберця також ті вояки УГА, які після підступного обеззброєння решток УГА поляками в травні 1920 року були інтерновані у злопам'ятному таборі в Тухолі на Поморі, та поголовно звідтіля втікали. Таким чином число мешканців табору більшало з дня на день і при кінці грудня 1920 р. знаходилося там: 450 старшин, 600 підстаршин і стрільців, 60 жінок та 25 дітей. Всі вони вірили у слушність української визвольної справи і в так звану міжнародню справедливість і жили надією, що небавом на міжнародньому форумі буде вирішена позитивно державна приналежність усіх Українських Земель і тоді вони повернуться у вільну батьківщину. Своє ж примусове перебування у таборі постановили використати для цього, щоб поглибити своє знання, військове та загальне, закінчити студії та взагалі приготовитися якнайкраще для майбутньої праці в рідній державі, а водночас освідомлювати чуже громадянство, серед якого опинилися поневолі, про Україну, її історію, а особливо про її найновішу визвольну війну.

Табір у Ліберці був зорганізований на військовий лад та користувався повною автономією, як окрема тактична і господарсько-адміністративна формація. Табором керувала українська команда, що підлягала безпосередньо „чсл. команді таборів полонених". Комендантом табору був отаман (майор) УГА К. Маційович, а його адьютантом пор. В. Світлик. Вони обидва прибули до ЧСР з українською бриґадою, що була інтернована в Німецькому Яблінному та були звідтіля відряджені до Ліберця. Чеським „комендантом таборів", а водночас комендантом ґарнізону був підполк. Їльґ, який в таборі ніколи не з'являвся. Згідно з військовим устроєм табору його мешканці-вояки були поділені на сотні і чоти під командою старшин і старших підстаршин. В кожному бараці був окремий комендант бараку. Порядкову службу в таборі, а частинно і поза ним у відношенні до українських вояків виконував окремий відділ жандармерії, що складався зі старшин та жандармів УГА.

Культурно-освітньою ділянкою завідував „Культурно-Просвітній

Кружок" (КПК), який зразу розгорнув широко закроєну діяльність. Його головою став отаман (майор) Роман Волощук, визначний бойовий старшина УГА, що відзначився особливо під час славнозвісної Чортківської офензиви, якої був одним з ініціяторів. В рамцях цієї установи діяли різнородні секції, як історична, театральна, музична, світлинська (фотографічна), спортова тощо. Заходами цієї установи постали, в таборі школи і курси, а саме початкова школа для дітей, гімназійні й семінарійні курси, курси для неграмотних, вищі освітні курси, торговельний курс, курси для вивчення чужих мов та інші. Створено також чималу книгозбірню. Навчання в таборових школах і курсах проходило за пляном, що зобов'язував чехо-словацькі школи. Кінцеві іспити відбувалися під проводом представників чсл. шкільної влади, яко потверджувала видавані на цій підставі свідоцтва. Ці свідоцтва були признані нарівні зі свідоцтвами державних шкіл та управнювали до дальших студій у чехо-словацьких високих школах.

Тут започатковано також видавання журналу під назвою „Український Скиталець". Він був спершу на писальній машинці та помножуваний циклостилем та згодом, вже у Йозефові, став органом частин УГА в ЧСР з великим тиражем та високим рівнем. Його першим редактором був пор. Яків Голота, за цивільною професією гімназійний вчитель, який пізніше працював у Карпатській Україні та відзначився у визвольній боротьбі Срібної Землі 1938 р. Його співробітниками були чет. Дмитро Вахняк, також гімназійний вчитель, пор. Лев Левицький та інші.

У квітні 1921 р. табір у Ліберці розв'язано з наказу чсл. міністерства військових справ, якому він був підлеглий в останній інстанції, а всіх його мешканців переведено до новоствореного табору в Йозефові.

Наприкінці слід додати, що опис з'ясованих тут подій з життя б. воєннополонених українців в Італії, а зокрема їхнього бравого переїзду до Австрії, спирається на інформації, одержаній та записаній від чет. УГА д-ра Івана Мельницького, який був співучасником згаданих подій та відтак перебував через деякий час разом з автором цих рядків в таборах у Ліберці й Йозефові. Всі інші події та обставини, відмічені у цьому дописі, з'ясовані на підставі власних спостережень та переживань автора.

Котрий козак не має шаблі булатної,
Пищалі семипядної,
Той козак кий на плечі забирає
З гетьманом Хмельницьким в охотне військо поспішає!

(З пісні 17 століття)

Юрій Тис-Крохмалюк

Заскочення у діях і тактика УПА

Заскочення ворога належить до передумов партизанської тактики. Військо УПА осягнуло високу майстерність в тому, вживаючи надзвичайно помислових засобів, щоб перед своєю акцією не викликати підозри, а з тим і підготовки ворога до оборони, або і протинаступу. Винахідливість у пристосуванні численних способів обманути ворога, зберегти тайну і маскувати доцільно свої наміри, належить до особливостей тактики УПА. Наче фантастичні оповідання читається звіти і реляції з боїв УПА, спомини і описи та студії ворожих старшин, з подивом читаємо про бої, яких перемоги завдячує УПА не тільки бойовості своїх стрільців і старшин, але в неменшій мірі заскоченню ворога.

Згадаю тільки декілька таких засобів:

В одній місцевості польські червоні війська сподівалися наступу УПА. Одного разу польські стежі донесли, що лісом іде велика кількість війська. Старшини потвердили те саме, бо над віттям дерев підносилася курява; лісовою дорогою маршувала щонайменше одна сотня УПА. Поляки змінили негайно позиції і приспособилися до оборони від сторони, де дорога входить у село. Тимчасом відділи УПА наскочили з трьох інших сторін і звели з заскоченими поляками переможний бій. Опісля виявилося, що куряву спричинили самі вояки УПА, замітаючи дорогу віниками на довгому відтинкові. Цей обман і спричинив розгром поляків.

В оборонних боях і у відступі з наміром відірватися від ворога, вояки УПА старалися не залишати слідів в лісі, взимі і вліті. З тим наміром вони вживали черевиків з прикріпленими підковами не з-позаду, а з-переду, прив'язували до підошв заячі лапки, тощо. Відомий загально рейд відділу УПА через Львів в одностроях червоної армії, або бойове ладнання відділів в одному терені, а справжнє на задах ворога. Усі ці засоби зрозумілі у партизанській тактиці, де УПА воювала відносно малими відділами. В реґулярній армії такі засоби майже не вживалися, бо скрити рухи полків і дивізій просто неможливо. Всетаки один випадок з історії другої світової війни відомий: це підготовка німців до їхньої офензиви в Арденнах, що почалася 16 грудня 1944. В мілітарній літературі заскочення німцями американсько-англійських військ належить до тих випадків, які нині мають своє значення для студій на майбутнє і для розвою специфічної, цілком нової тактики великих офензив в операціях прийдешніх воєн. Опис маскувальних і оманних засобів арденської офензиви знаходимо в військових журна-

лах, в архівах і публікованих документах, а останньо в праці майора генерального штабу швайцарського війська Шавфельберґа (АШМц 12/62).

Напереломі 1944/45 розгром Німеччини був питанням часу. Одиноким виходом, який дозволив би продовжити існування третього Райху, була тільки офензива більшого розміру, з вирішним ефектом, перехопити бойову ініціятиву у свої руки. На східньому фронті можливости до цього не було з причини великих просторів і чисельности совєтських військ. Зате на Заході згідно з розрахунками німецького генерального штабу, можна було завдати альянтам важких ударів, а опісля перекинути звільнені дивізії на східній фронт. Не входимо тут у хід арденської офензиви та її невдачного висліду. Мова тут про саму підготовку і заскочення противника.

Першим засобом був наказ створити дві групи, призначені до сильних протинаступів, але не у відтинку, де придумано справжню офензиву. Вістки про ці протинаступи пущено в обіг наказами. Зразу сконцентровано резерви в районі Кельну, де ніякої офензиви не плянувалося. Поза тим розміщено в околиці цього міста малі штаби, радієві стації, напрямні таблиці при дорогах, квартири ітд, усе під тайними назвами і цифрами. В тому часі відбувалася замаскована концентрація військ в районі Айфля, отже в терені бойового розгортання офензиви. Ці праці належали до завдань трьох старшин, і поза ними ніхто не міг знати про заміри офензиви. У зберіганні тайни ці старшини були зобов'язані під загрозою кари смерти. З архіву Райху випозичено мапи терену під претекстом, що мається намір видати книжку у п'ятиліття наступу на Францію. Згодом круг втаємничених поширено до найближчих співробітників, старшин генерального штабу, Командири дивізій були повідомлені про офензиву аж у грудні. Відмаскування наступу дозволено для війська увечорі перед початком офензиви.

Заборонено теж телефонічні розмови про підготовку, як теж пересилання будьяких листів летунською поштою. Усі накази і листування відбувалися тільки старшинами-ордонансами. Мапи для відділів вище батальйону лежали запечатані в головній команді і їх видано на кілька днів перед офензивою. Псевда для акцій мали різні назви: інкаше звалася офензива для рівеня військових груп, інакше між арміями і їхній переписці з головним командуванням. Поза тим назви мінялися, що два тижні. Визначений день наступу звався завжди „день X". Попередні дні відповідно до цього мали означення „X-2", „X-3", тощо. Тепер уведено назву будьякої букви азбуки, пр. К. Тоді два дні перед наступом означалося як Ї, пять днів як З, тощо. Громаджені в лісах району Айфеля війська треба було охоронити перед воро-

жою розвідкою. Зосібна звернено увагу на перебіжчиків і вояків численних стеж, які могли попасти у полон. Тому виселено з околиці усіх „фольксдойтшів" як непевний елемент, а на два тижні перед початком офензиви припинено діяльність стеж.

Марші і залізничні транспорти відбувалися тільки сумерком і ніччю. Сліди моторових возів на дорогах поза шосами постійно затирано, при дорогах не було ніяких напрямних знаків, завдання скерувати рух у належних напрямах виконували призначені до цього старшини. У випадкових позиціях особливо звернено увагу та забезпечення проти летунства. Вишкіл відбувався малими відділами не більше сотні, не можна було вживати назв при вишколі, які натякали б на пляновану акцію. Отже вишкіл до наступу звався вишколом до протинаступу, і тп. Відділи розміщено в лісах, а коли годі було обійтися без вогню, приділено до відділів деревне вугілля, яке не дає диму. Розбудова доріг і усування перепон з минулих боїв, які годі було закрити перед летунською розвідкою, відбувалися теж інтенсивно і на інших відтинках західнього фронту. Вояки панцерних відділів одягнено в однострої піхотинців. В останню ніч перед наступом усі відділи зайняли свої вихідні позиції, виконуючи марші і стрибки до 50 км. уперед. Легка артилерія і довози амуніції відбулися кінним запрягом, особливо на останньому відтинку фронту. Щоб ворог не чув зайвого гамору, кінські копита обв'язано соломою. Там, де гук моторів був засильний, прикрито його низько літаючими літаками. Офензива почалася у заплянoвану годину і вповні заскочила американців. У висліді втрати альянтів були поважні, нарахували к. 100.000 люда. Все ж німецький наступ не вдався: недоставало пального і стрілива.

Нема сумніву, що згідно з джерелами і згаданою статтею, до початкового успіху німців і до заскочення причинилися самі американці. Німці почали офензиву в районі стику американських і англійських військ. Американська розвідка мала різні підозрілі дані про приготування німців: великий рух на залізницях, вістки від перебіжчиків про концентрацію німецьких військ у лісах, про сильні панцерні з'єднання, тощо. Але ніяких наслідків ці вістки не дали. Айзенгавер був переконаний, що німці не рішаться починати офензиву взимі й у важкому гористому і лісистому терені Арден, а Монтґомері не вірив, що німці взагалі здібні до більшої акції. А всеж для цієї офензиви німці сконцентрували 20 дивізій, найбільшу кількість війська, якої не вжили досі в ніякій точці тяжости впродовж цілої війни. Отже початкові успіхи німців і великі втрати альянтів належить приписати двом фактам:
1. заскоченню, яке німці зорганізували у таких розмірах і з таким успіхом перший раз в історії воєн,

2. впертість альянтів, чи їхнього головного командування у фальшивій думці про неспроможність німців до офензивної дії.

До цих міркувань швайцарського автора й іншої літератури, можемо додати таке з української точки бачення:
Як відомо з історії боїв УПА, німці довгий час не розуміли тактики УПА і падали жертвою несподіваних наскоків і бойових заскочень. Відношення втрат німців до вояків УПА було у тих перших роках неспівмірно високе на некористь німців. Щойно акції Пріцмана виказали, що німці вспіли за два роки зорієнтуватися у новій партизанській тактиці УПА і пристосувати її в боях.

Нема сумніву, що звіти з терену боїв з УПА подавано до відома головного командування збройними силами Німеччини і там підлягали докладним студіям. Можливо, що ці праці збереглися до наших днів по архівах, а з тим і висновки мілітарного характеру. Німці відомі з особливої докладности дослідів і примінення висновків в інших ділянках. Так і тут досвід з УПА і студії над українською повстанською тактикою переводили не тільки совєтські штаби, але теж і німецькі. До таких дивно схожих засобів партизанської тактики УПА і німецьких засобів перед офензивою в Арденнах, належить маскування назв відділів і постійна їх зміна, пересилка вісток штафетами, усування напрямкових таблиць, тощо. Замітно теж, що диверсійна група Скорзені, відомого старшини, який визволив Муссоліні з в'язниці, вжила давнього засобу УПА. В запіллі американців, диверсійна група змінювала напрямкові таблиці при дорогах на інші, або звертала їх так, що вони вказували інший напрям. Не маємо доказів на це, що таких задум не є винаходом Скорзені. Всетаки ближчою є думка, що диверсійні німецькі групи покористувалися досвідом, зібраним з боїв із УПА, а з тим і тактики, яку УПА вживала від 1942 року. І цей досвід німецьке командування достосувало до офензивних дій реґулярних військ. Підтвердженням цієї думки може бути факт, що німці створили школу для партизанської війни, в якій покористувалися матеріялами з тактики УПА.

Інж. Іван Остапяк

Думки про військо

З браку доброї інформації люди мають фальшиве уявлення пра армію, в розумінні наземного війська, зокрема про піхоту. Піхота в них це якесь летаргічне, прив'язане до землі, заболочене тіло, зложене з нещасливих людей, з крісами в руках, анахронізм, на який нема місця в майбутній війні, в якій будуть воювати за потисненням ґудзиків суперсонічними літаками й ракетами. Наведім у відповідь думки кількох американських генералів, при чому слід додати, що совєтські кажуть те саме:

Ген.-майор Н. П. Сторк: „Погляди про відсталість наземного війська в сучасній стратегії полягають на фальшивому уявленні щодо модерної американської армії. Вона гнучка, високо розвинена щодо руху, ударна, здібна вести нуклеарну, або конвенціональну, обмежену або генеральну війну, створена до війни з чисельно більшим ворогом".

Ген. Брус Клерк: „Без уваги на те, який буде тип війни, нуклеарний чи ненуклеарний, піхотинець з його зброєю в руках буде надалі рішальним чинником на полі бою. Він буде тим, що буде посуватись ще одну милю і ще одну милю вперед, вистрілюватиме ще один і ще один набій і створить остаточну перемогу."

Ген.-лейтн. Артур Трудно: „Остаточна ціль перемоги — це знайти й контролювати поле бою, а це діло піхоти".

Ген.-майор Ґріфлінґ: „Завданням артилерії завжди було і буде те саме: своїм цільним вогнем помогти піхоті. Брак розуміння ролі людини у бою був би найбільшим промахом, що його міг би зробити американський нарід в майбутній нуклеарній війні."

Ген. Лаймен Лемніцер, шеф штабу НАТО: „Людина є і остане рішальним фактором у війні. Не машина виграє або програє війну, а людина. Машини не можуть рішатись вести війну, вони можуть тільки помогти до успіху людині."

Ю. М. Мілтон, заступник секретаря Армії: „Комбінація людини і модерної зброї може дати силу нам і цілому людству".

Ген.Вирджер: „Остаточно на полі бою залишиться вояк з його крісом. Цей вояк і його діла рішатимуть, хто виграє війну, а хто програє".

Ген.-майор Герберт Павелл: „В ніякому часі історії роля піхоти не була важливішою, як тепер, у добі атома".

Високі американські старшини, теоретики і практики, не є безкритичні. Вони признають, що тільки дуже обмежене число стрілів поцілює в мету, що не всі вояки є однаково добрими та що не треба

переплутувати понять „сили вогню" і сили ефективности" зброї, себто втрат, що їх зазнав ворог у вбитих і ранених.

Сила вогню — це число всяких стрілен, що ми їх викидаємо на ворога. Сила вогню не є проте мірилом втрат, завданих ворогові, тому, що не всі стрільна поцілюють, чого ніколи не було і не буде. Сила ефективности, шкоди, завдані ворогові це лише цільні стріли. Чим краще вишколена армія, тим більше втрат завдає ворогові і тим менше має власних ранених і вбитих. Німці мали у 2-ій війні на всіх фронтах понад 2 мільйони втрат, а большевики понад 9 мільйонів на однім лише протинімецькім фронті. В інтересі кожної нації є, щоб її молодь одержала як мога найкращий вишкіл. На найважливіше місце у кожній битві дається найкращі і найбільші сили. Це знають всі державні мужі і генеральні штаби кладуть велику вагу на довійськовий вишкіл молоді. Мають його Америка, Англія та майже всі країни Західньої Европи. Совєти перейняли живцем американський вишкіл і мають дуже добрі висліди. Кожний юнак повинен вправлятись у стрілянні. Америка покрита десятками тисяч „Райфл" Клюбів і до Армії іде вже з знанням стріляння. І тоді „кіллінґ повер" армії високий.

В історії є багато прикладів таких добрих армій. У нас це були Запорожці, люди найвідважніші, що не терпіли знущань, ішли на уходи, жили з полювання, стріляли до біжучої та летючої звірини. Хмельницький з кількома тисячами Запорожців розбивав польські армії, а коли в нього з'являлися сотки тисяч нефахових вояків, прийшло Берестечко.

В У.Г.А. були Гуцульські курені, курінь Голинського. В Австрії були Тирольські стрільці, „Кайзер-Шіцен" і не було випадку, щоб італійці вдерлись до їх окопів. Фінлядська армія це також стрільці від малої дитини. Подібно Сибірські стрільці кол. царської армії. Добра армія мусить мати **добрий провід,** добре вивінування, озброєння, і високу мораль. Національна свідомість, ентузіязм для справи, послух, порядок, довір'я до політичного проводу, строга дисципліна, почуття вояцької чести — це великі прикмети армії. Однак це все не поможе, коли вояк не вміє стріляти. Трагічним доказом були Крути з погано вишколеним українським вояком.

Генерал Брус Клерк заявив: „Переміна цивільного громадянина у вояка починається далеко перед тим, поки вояк дістане кріс у руки. Вона починається дома, в школі, в церкві, у молодечих організаціях, у стрілецьких клюбах, і створює людину, яка виходить живою із крісом в руці та виграє на полі бою."

У нас справа стоїть недобре. Ми повинні б мати бодай 40 стрілецьких клюбів (рахуючи пропорційно до американських). Та про це нема кому подбати. Ми звичайно фі-

Ф. Кордуба

Причини зміни стратегії ЗДА

З приходом до влади в ЗДА през. Джона Кеннеді, щораз частіше почали появлятися на сторінках европейської, в тому особливо німецької преси коментарі про зміни в генералітеті американських збройних сил. В цих коментарях обговорювано поняття т. зв. нової стратегії ЗДА. Починаючи від 1959 і 1960 рр. у висліді аналізи перетворень стратегічного положення світу — з аналізи, яка походила в більшості від визначних цивільних і військових фахівців (Бовіє, Кінга, Кіссінгера, Кнорра, Медаріса, Ніце, Тейлора, Вольстеттера, Вольферса та інших) ЗДА поступово переставлялися на нову стратегію. Та нова стратегія, це не тільки наслідок втрати атомового монополю ЗДА, але також свідомість квалітативного нуклеарного паритету СССР. Американський арсенал нуклеарної зброї є оцінюваний на 35 кіломегатонів, що рівняється звичайній динамічній силі 35,000.000.000 тонн ТНТ. Атомовий арсенал СССР оцінюється на 20 кіломегатонів. Отже це порівняння

(Закінчення з стор. 18).

лософуємо, мовляв: Я не такий дурний йти стріляти. За Австрії у 1912-1913-1914 рр. ми такий вишкіл мали, хоч тоді в нас не було ще досвіду в цій ділянці. Тут ми дістали два покоління вояків. Держава помагає порадами, набоями і т. п., але спершу треба перебороти наш власний примітивізм.

У Філядельфії ми такий вишкіл почали з двома чотами Пласту та СУМУ. Нам залежало на тому, щоби молодь увести в той цікавий для неї світ, про який так багато говоримо, а так мало знаємо. Багато наших юнаків у Філядельфії захопились наукою стріляння.

Українська молодь, це американські громадяни з обов'язком військової служби. Вони у власному інтересі повинні бути добрими стрільцями. Від того, як ця молодь буде поводитись на полі бою, буде залежати їх власне життя і українська справа. Поможім їм. Гадаю, що ми колишні вояки повинні це зробити.

наглядно переконує нас в тому, що світ став дійсно перед самознищенням.

Під кінець п'ятдесятих років ми стрічалися з заявами офіційних чинників НАТО, що на випадок будьякого конфлікту, негайно буде проти агресора застосована нуклеарна зброя. Очевидно, така настанова відповідала тогочасним умовам стратегічного положення. Квантитативний і квалітативний проґрес воєнної техніки, в тому особливо ядерного озброєння в СССР, що прийшов в міжчасі, примусив до глибокої застанови, і до відповіді, чи попередньо намічена концепція все ще дальше актуальна. Тому ще раніше, як през Кеннеді обняв у ЗДА владу, ген. Лоріс Норстенд висловився був за конечність застосування перед нуклеарною зброєю „павзи", впроваджуючи конвенціональні збройні сили. В 1959 р. він заявився за конечністю „підвищення нуклеарного порога". Сьогодні вже в нікого немає сумнівів, що у випадку застосування нуклеарної зброї в Европі, прийде негайна реакція збоку противника такою самою зброєю і у висліді це допровадило б до жахливого знищення окремих районів Европи і могло б спричинити атомову війну в цілому світі. Тому Москва з року на рік щораз менше почала вірити у правдоподібність, що Захід в льокальних конфліктах рішиться ставити спротив атомовою зброєю.

Кілька років тому обидві світові суперпотуги так оцінювали власні воєнні потенціяли:

1. противник не може знищити всієї країни і її сил; 2. немає перед ним достатньої оборони; 3. можна знищити промисловість і велику частину населення противника.

Сьогодні на зміну стратегічного летунства ЗДА прийшли майже одновартні глибоко забункровані і невідомої сили інтерконтинентальні ракетні рампи, як також нуклеарні, з атомовим погоном підводні човни, що належать сьогодні до сучасного модерного озброєння обох суперпотуг. Збросневий арсенал обох супротивних суперпотуг є достатньо насичений передусім інтерконтинентальними (стратегічними) ракетами. Летунство у зв'язку з удосконаленням протилетунської оборони стало досягальним предметом на знищення, тому воно загрожене, як оперативний засіб для нищення запілля ворога. Щодо ракет для протиракетної оборни, то тут воєнна техніка ще не удосконалена і покищо все ще нема успішної протилетунської оборони. Експерименти ведуться з пучков'язаними променями, але наразі нема певности, чи не будуть винайдені засоби для невтралізування дії цих променів. В 1961 р., згідно з заявою тодішнього секретаря оборни ЗДА Мек Елроя відношення на відтинку інтерконтинентального збросння між ЗДА і СССР дорівнювало 3:1 в користь СССР; в 1962 р. фахівці оцінили відношення сил 350-400 сов. супроти 180 американських інтерконтинентальних ракет;

на 1963 р. передбачається ракетна реляція 500:250 в користь СССР.

У зв'язку з повищими передбачуваннями ген. Повер, шеф стратегічного летунства ЗДА виступив був в драматичний спосіб перед Конґресом, указавши на загрозу для Америки збоку совєтської ракетної потуги.

В міжчасі ситуація цілком змінилася у користь ЗДА, бо американці на протязі двох років зуміли не тільки повністю вирівняти відсталість у ракетному озброєнні, але, що більше, здобути перевагу над ракетною зброєю СССР. Сьогодні Москва вже примушена дуже поважно підходити до проблем власного ракетного зброєння, щоб не залишитися позаду ЗДА. Згідно з оцінкою знавців в грудні 1962 р. ЗДА мали понад 166 стаціонарних інтерконтинентальних ракет:

102 „Атляс", в тому 66 „м'яких" — т. зв.: нехоронених рамп, решта в т. зв. „загартованих" схоронищах. Дальших 36 „Атляс" знаходилися у кінцевій продукційній стадії. 54 „Тітан" (в підземних баштах). 10 „Мінутмен" (в баштах).

До цього ще доходила дальша стратегічна, середньозасяжна зброя: 160 „Поляріс" на 10-ох атомових підводних човнах. 60 „Тор" під спільною англо-американською контролею, але вони вже є перестарілі, тому, мабуть, вони небавом будуть демонтовані. 45 „Юпітер" (30 в Італії, 15 в Туреччині), також перестарілі.

Крім цього американське стратегічне летунство (Ейр Комманд) посідало 1700 інтерконтинентальних бомбардувальників, в тому числі: 90 вісіммоторових Б-58, 630 Б-52 кожний бомбовик з проможністю ладунку бомб 50 мегатонн, і 1000 Б-47 придатних до танкування в повітрі — в стадії усування з ужитку. До цих 1720 машин треба ще дорахувати 180 британійських V-бомбардувальників і тисячі тактичних бомбардувальників з нуклеарним бомбовим обвантаженням.

Що може протиставити цій силі СССР? Згідно з оцінкою фахівців під кінець 1962 р. СССР посідав коло 50 інтерконтинентальних ракет. За даними Інституту для стратегічних студій в Лондоні СССР посідав 75 інтерконтинентальних ракет. Коли йдеться про середньозасяжні ракети, для нищення цілей в Зах. Европі СССР мав би посідати 200 шт., а за Інститутом для стратегічних студій — 700 штук.

На особливу увагу заслуговує відсталість СССР на відтинку стратегічного летунства. Він мав 190 інтерконтинентальних бомбардувальників, 1000 середньозасяжних бомбардувальників зразка Іл. і Ту, якими все ж можна досягнути навіть ЗДА. Насправді ціла Західня Европа знаходиться в радіюсі дій цього летунства.

Морське зброєння: СССР зброєнням на морі далеко не дорівнює ЗДА. Америка під кінець 1962 р. мала: 17 літаконосців з сотнями нуклеарних

бомбардувальників. Багато з них розташовані поблизу совєтського побережжя. СССР ще до сьогодні не має ані одного літаконосця. Його фльота нараховує 500 підводних човнів, коло 30 ракетних підводних човнів, в тому 10-12 з атомовим погоном. Річно СССР випродуковує 5-6 підводних човнів, а ЗДА 12. Підводна ракета СССР „Голем" є значно слабшою в порівнянні з „Поляріс". Її досяжність коло 50 км., т. зн. рівно 1/4 „Поляріс" досяжности. Таких ракет СССР мав коло 50 шт. і їх можна вистрілювати тільки з зануреного човна.

Заступник міністра оборони ЗДА Ґілпатрік під кінець 1962 р. заявив: „...Нищівна сила ЗДА навіть після несподіваного совєтського нападу на наші збройні сили ще буде така велика, що перевищить цілий потенціял противника, яким заатаковано нашу країну."

През. Кеннеді в мин. році продукцію підводних човнів „Поляріс" майже подвоїв. В половині 1963 р. запляновано мати готовими щонайменше 450 ракет „Мінутмен". До 1965 р. американський відстрашуючий потенціял мав би досягнути такої сили: 950 інтерконтинентальних бомбардувальників; 230 інтерконтинентальних ракет зразків „Атляс" і „Тітан"; 800 ракет „Мінутмен", 41 підводних атомових човнів разом із 656 „Поляріс" ракетами. Отже разом коло 1700 стратегічних ракет.

СССР в 1965 р. з докладними оцінками спроможностей продукції совєтських фабрик міг би мати небільше 1100 інтерконтинентальних ракет.

Продукція ракет є дуже висока. Напр., один „Тітан" — комплекс коштує з 3-ма ракетами 45 млн. дол.

Беручи до уваги повищий потенціял обох, собі протиставних потуг світу висновок очевидний, що зросла небезпека від наслідків несподіваної нуклеарної атаки — для обох воюючих сторін. Нуклеарно-стратегічні збросневі системи обох потуг достатньо вистачальні, щоб себе взаємно знищити. Така дійсність примушує до глибокої стратегічної застанови й витягнення відповідних висновків. Тому сьогодні вже ніхто, з приводу таких конфліктів як СУез, повстання на Угорщині, Корея, В'єтнам, Ляос, або навіть Берлін не заризикує застосувати атаку нуклеарною зброєю, бо вона може бути причиною для нуклеарної кари виміряної противником та допровадити до повного взаємного знищення.

Стратегія масової відплати пок. Джона Фостера Даллеса, сформульована ще в 1954 р. з уваги на тодішню ситуацію на відтинку стратегічного потенціялу обох супротивників, нині стала неактуальною. Тому від кількох років військовики обох світових потуг переводять калькуляцію несподіваної нуклеарної атаки проти нуклеарних збройних сил противника. У висліді вони дійшли до висновку, що така атака дуже ризикова. Сучасне положення деякі стратеги називають обосторонньо

змінливим, нуклеарно-стратегічним „патом". Здавалось би, що й за ситуації нуклеарного „пату" одна з потуг могла б рішитися на несподівану нуклеарну атаку. Однак така правдоподібність вже сьогодні не до подумання. Ані одна, ані друга сторони не беруть поважно погроз застосування нуклеарної зброї. Також неповажною є віра в те, що власну відсталість на відтинку такого або іншого озброєння можна буде вирівняти через несподіване застосування проти противника нуклеарної зброї. Незалежно від того, чи ця зброя була б тактичною чи стратегічною, вона може бути причиною для відплати противника такою самою монетою. Заходить також небезпека, що нападений може відповісти напасникові більшою гарматою — а це небезпека змінної обосторонньої спіралі.

Отже за такої ситуації виринула обоснована конечність посилити конвенціональне збросння Заходу, бо як відомо Східній Бльок під цим оглядом має абсолютну перевагу.

Чи є ще можлива стратегія відстрашування?

Колишній головний командувач НАТО ген. Норстенд ще кілька років тому закликав, шоб конвенціональні сили Північно Атлантійської Оборонної Спільноти в Европі чимскорше збільшити. Бо тільки тоді, коли НАТО зуміє зорганізувати достатню кількість конвенціональних сил, щоб їх можна було протиставити переважаючим силам Сх. Бльоку в Середній Европі, будуть спокійними їхні країни. Нелогічно думати, що НАТО на випадок кожного конфлікту негайно застосує свою нуклеарну зброю проти напасника. „Атомова теза" була основою стратегічного плянування НАТО, але вона могла бути застосована тільки тоді, коли б противник знехтував відстрашування і рішився на агресію нуклеарною зброєю. В такому випадку передбачалося застосування тотального військового і політичного іммобілітету. Але повища теза не підходить до зв. малих воєн, бо напасник жодної з таких воєн не розпічне атомовою бомбою, а тільки конвенціональними силами. Достатня кількість конвенціональних збройних сил в Европі, з добрим озброєнням і вишколом, великою маневровістю і взаємозамінністю — це найважливіша вимога на майбутнє. Тому тільки дійшло тепер до схвалення довшого часу військової служби в Західній Німеччині, і це також повинно вплинути на поновне введення військової повинности в Англії.

НАТО в Европі потребує більше війська, краще вишколених вояків, більше панцерів і то кращих панцерів, більше тактичних літаків для повітряної оборони й для підсилювання наземних сил, більше польових ракетометів на зразок совєтських катюш, уодностайнення різних родів

озброєння і доброго постачання. Зате НАТО в Европі абсолютно не потребує — додаткової нуклеарної зброї і загального оперативного пляну, який міг би пригодитися тільки у випадку, коли б Захід рішився перший застосувати нуклеарну зброю.

Коли йде до обостороннього збалянсування нуклеарних сил, що передбачається на 1965 р., стратегічна нуклеарна зброя могла б ще мати одиноку мету: паралізувати заміри противника, щоб він не рішився застосувати власної стратегічної нуклеарної зброї. Проте тактична нуклеарна зброя може мати своє застосування, тому вона конечно потрібна. Найправдоподібніше одна або друга сторона рішиться застосувати цю зброю тільки з конечности. Тому вона мусить входити в програму конвенціональних сил, бо може зайти потреба т. зв. „ступневого відстрашування".

Тому, коли німецькі критики виступають проти такої концепції або ідентифікують її з особою пок. през. Кеннеді або ген. Максвелла Тайлора та передбачують відворот ЗДА з Европи, вони не здібні передбачувати ситуації, яка вилонюється на 1965 р. Вони не розуміють інтернаціональної фахової дискусії, проґресу винаходів воєнної техніки за останніх 10 років. Їм бракує передусім зрозуміння для змісту і доцільности політики відстрашування.

Кожне відстрашування скриває в собі ризико. Цей принцип у військовій і дипломатичній стратегії відомий від 1000 років. Звичайно так було, що відстрашувано противника від його конкретних замірів, які могли б йому запевнити евентуальні шанси без зайвого ризика. Відстрашування тільки тоді має успіх, коли застрашуваний і адресат свідомі нищівної дії зброї, яка служить як засіб для відстрашування.

Час нуклеарного монополю ЗДА безповоротно проминув. Також проминув час абсолютного відстрашування тільки одної світової потуги, бо ця жахливо нищівна зброя знаходиться в розпорядженні обох потуг. Тому відстрашування з 1948 р. під час бльокади Берліну, або в 1950 р. під час війни в Кореї вже більше не є функційною діючою силою.

Сучасна епоха не дає підстав думати, що НАТО в теперішній констеляції сил, може раз на завжди відстрашити противника від війни. Таке завдання могло б бути сповнене тільки тоді, коли б були переведені в оборонній структурі і стратегії НАТО основні переміни.

Переозброєння совєтської армії у Сх. Німеччині

Під сучасну пору в Східній Німеччині („Німецька Демократична Республіка", ДДР) стаціонує щонайменше 5 панцерних совєтських дивізій, кожна по 410 панцерів, і 12 моторизованих стрілкових дивізій, кожна по 260 панцерів. Отже совєтська армія в Сх. Німеччині посідає коло 6.400 панцерів. До цього окремо доходять ракетні з'єднання, які розміщені в Сх. Прусії і в лісах Турингії.

„Совєтська військова група в Німеччині" має свою головну квартиру у Вінсдорфі б. Берліну. Ця група являється потужною концентрацією війська, якого численність сягає кругло 400,000 чоловік. Від 1958 р., з тодішнього стану 22 дивізій СССР зменшив їх чисельність на 2 панцерні дивізії, 1 дивізію зенітної артилерії і 3 артилерійські бригади. Однак кількісне зменшення стану сов. армії не вплинуло на зменшення бойової і вогневої сили, навпаки, залишені збройні сили переорганізовано й їх озброєно модерними видами зброї.

Починаючи від 1954 р. СССР систематично переводив модернізацію своєї армії в Сх. Німеччині, переозброюючи її в потужну зброю, яку замінював за стару. Реорганізовано і модерно озброєні дивізії одержали назву „ударних груп".

Отже, від багатьох років СССР носився з пляном зменшити чисельність своєї армії, рівночасно надаючи їй же більшу силу вогню. Як відомо, Хрущов проголосив зменшення збройних сил щойно 14 січня 1960 р. Фактично зменшування чисельности проходило ступнево вже раніше, в міру того, як модернізовано бойову й вогневу силу армії. Переозброєння на німецькій території відбувалося, і до сьогодні воно продовжується в трьох фазах:

1. Броневим з'єднанням надано більшу поворотність і силу вогню, рівночасно дуже сильно зміцнено середнього засягу зенітну артилерію і її змоторизовано; пionери одержали новий виряд до будови мостів, яких вантажопідйомність підвищено до 50 т. і вивіновано піонерів в гусенично-пливальні екіпажі „К-61" і в замкнені сталеві понтони, якими можна скоро й несподівано переплисти широкі корита рік.

2. Водночас змодернізовано артилерію через введення далекосяжних гармат і ракетометів. Введено в армію новий зразок панцера „Т-10", якого маршова скорість відповідала зразкові панцера „Т-54". Разом із тим збільшено запаси гарматнього й ракетного стрілива.

3. Кожна фаза переозбоєння щораз більше модернізувала штурмову артилерію і панцерні винищувачі, також артилерія на рухомих ляфетах і спеціяльна зброя для атомового стрілива була щораз більше удосконалювана.

Панцерна зброя совєтської армії в Німеччині до переозброєння були танки зразка „Т-34", які замінено середньої ваги танками зразка „Т-54". Цей зразок панцера в порівнянні з старим є кращий; його вага 35 т, скорість маршування

55 км./г., більш оборотний, більш сплющеної будови. Озброєння: „Т-34" — гармата кал. 8,5 см.; „Т-54" — 10 см., отже підвищений калібер стрільна, тим самим підвищено силу вогню. Зате місткість стрілива є зменшена в танкові „Т-54", бо „Т-34" міг забрати 56 стрілен, а „Т-54" — тільки 36 стрілен.

Танк зразок „Т-10" — це дальше удосконалення танка „ЙС-3"; він є дещо довший і ширший, озброєння таке саме як його попередника — гармата кал. 12,2 см. „Т-10" є опанцерований грубшими сталевими плитами, має більшу швидкість.

Розвідувальним з'єднанням надано більшої бойової сили і маневрости через впровадження розвідчо-пливального танку „ПТ-76" (15 т.), озброєного в гарматку кал. 7,6 см. Подібним до „ПТ-76" є амфібійно-опанцерний екіпаж для транспорту обслуги до стрілкового танку „БТР-50П", 10-15 чоловік, якого вага порожнім — 14 т.

Штурмові гармати зразків „СУ-180", „ЙСУ-122" і „ЙСУ-152" наразі не є повністю заступлені модерними. Також армія в Сх. Німеччині має дуже малу кількість танків зразка „Т-344". Озброєння штурмовими гарматами залишилось незмінним. Внаслідок панцерного переозброєння зміцнено тактично панцерні полки.

Переозброєння артилерії позначилося введенням окремих калібрових груп і це підвищило силу вогню. Перестарілі гармати відкинено, а на їх місце введено гармати новіших зразків. Також досяжність гарматнього обстрілу збільшена на 50%. Польові гавбиці можуть виконувати в терені марш 30 км./год. Збільшено загальну кількість гармат з 1.500 на 2.000. Кількість канон-гавбиць майже подвоєно. Дещо збільшено кількість польових гавбиць кал. 15,2 см. коштом зменшення гавбиць кал. 12,2 см. Для усіх гармат вище кал. 18 см. найвірогідніше існує спеціяльне атомове стріливо.

Зенітна артилерія також переозброєна в модернішого зразка гармати. Зен. гармата кал. 3,7 см. майже повністю і кал. 8,5 см. частинно забрані геть з частин, їх заступлено гарматами кал. 5,7 см. і 10 см. Частинно зен. гармата кал. 5,7 см. є на автоматичних ляфетах т. зв. „Цвілінґс-фляґ-панцер" („СУ-57/2"), на підвоззі „Т-54" вмонтовані і можуть доконувати обстріл під час маршу без вогнево-командного устаткування і радарової обсервації. Ці гармати можна перекидувати повітряним транспортом — тяжчими вертолетами. Вивінування зенітних гармат модерним устаткуванням збільшило їх бойову силу і силу вогню через введення більших калібрів накермованих ракет повітряної оборони.

Протипанцерна артилерія змодернізована через введення безвідштовхових гармат, яких стріливо одержало частинний допоміжний погін. Безвідштовхова гарматка кал. 8,2 см. важить тільки 30 кг.; її дійова досяжність сягає 400 до 450 м., а її стабільне стрільно пробиває сталеві панцерні плити 20 см. товщини. Безвідштовхова гарматка кал. 10,7 см. важить 225 кг. і є транспортована, як дочіпка до радару. На віддаль 800 м. пробиває сталеві плити грубости 30 см. Дещо зменшено кількість протипанцерних гармат в піхотних частинах, зате їх збільшено в протипанцерній артилерії, отже тим самим вогнева сила цієї артилерії значно побільшена.

Ракетна зброя, особливо тактична, побільшена різними зразками, при чому старі зразки цієї зброї „М13" і „М31" є заступлені модернішими ракетометами „БМ24". Ракетна зброя зорганізована малими відділами, які розподілені між дивізіони і полки, отже тим самим вогнева сила совєтських з'єднань дуже сильно побільшена. „БМ14" кал. 14 см. має 17 дул. Ракетомет „БМ20"

кал. 20 см. має 4 дула і є вмонтований на триосевому вантажнику; „БМ24", кал. 24 см. побіч ракетомету „БМ28" найбільш поширений в сов. збройних силах. „БМ24" має 12 дул. і його досяжність на віддаль 7 км. Він може бути вмонтований на триосевому вантажнику або на екіпажі на гусеницях. Відділ „БМ24" з 18 ракетометів, кожний по 16 стрілів, а кожне стрільно по 100 кг. може на протязі кількох секунд вистрілити до цілі коло 21 т. стрілива. Отже одною сальвою такий відділ спроможний повністю покрити вогнем 1 кв. км. простору. Це зображення наглядно ілюструє силу вогню. Докладніші дані зображує наступна табеля:

Зразок	Потяговий засіб	Вага в т.	Вистрільних дул або шин	Досяжність км.	Вага рак. кг.	У вжитті при
БМ-14	ГАЗ-65	4,5	17	9	55	мот. стр. див.
БМ-20	ЦІЛ-151	8	4	18	194	рак. полк. армії
БМ-24	ЦІЛ-151	9,6	12	7	113	рак. полк. армії
БМ-24	АТ-5	15,4	12	7	113	панц. див.
БМ-28	УаАЦ-214	18,2	6	21	450	арт. див.
ББ-1	ПТ-76	14,2	1	27	2500	арт. див.
ББ-2	ЙС	33,1	1	64	3200	арт. див.

Дані за "Soldat und Technik", липень 1961.

Атомова артилерія. Совєтські збройні сили посідають таку атомову артилерію: гармата кал. 20 см. досяжність стрільна 24 км.; гранатомет кал. 24 см. — досяжність до 32 кл.

Інтерконтинентальні ракети „Т-3" досяжність до 8000 км.; середньозасяжна ракета „Т-2" і „Т-4" — досягає віддалі 1600 — 2500 км. Крім цього воєнно-морські сили СССР озброєні в балістичні ракети з далеким засягом. Ракета зразка „Комета" досягає до 150 км. (її можна вистрілювати тільки з-під води). Також ракета „Голем", вистрілювана з-під води, з підводних човнів досягає віддалі 500 км.

Ракетомет БМ на вантажнику ЦІЛ-151

Ракета ББ-2 на шасі танку ЙС.

Дальше, совєтські збройні сили озброєні ще й у такі зразки ракет: повітря/повітря — „М100" досяжність до 6 км.; земля/повітря „Т6" — досяжність 30-42 км.

Гранатомети, якими є озброєні сучасні збройні сили СССР, — це 8,2 см.

Іван Р. Костюк

Кременчук

(З блокнота кол. воєнного звітодавця)

В Дорогу!

1-го березня 1942 року, моя частина — „Відділ Пропаганди України", — що до цього часу стояла постоєм в Рівному на Волині, одержала наказ від „Командуючого Україною", генерала Кітцінґера, перебратись на новий постій до Кременчука, де од того часу була „штафета", Відділу У.-3". Штафета, що позначувалась військовою абрев'ятурою: „Проп. Абт." перейшла на новий постій у Запоріжжі, а на її місце довгою валкою вантажних та особих автомашин, в перших дня березня 1942 р. перекочувала централя, тобто: „Проп. Абт. У"., при якій я сповняв обов'язки перекладача, (дольмечера), воєнного звітодавця („кріґсберіхтер") та помічника керівника пресової ґрупи — зондерфюрера „К" (в ранзі сотника) — Германа Бреннера, молодого, інтеліґентного

(Закінчення з стор. 27)

і 12 см. каліброві міномети. Є ще два нові, тяжкі зразки гранатометів — кал. 16 см. і 24 см.. яких транспортується спеціяльними тяговими екіпажами. В загальному кількість гранатометів в цілості збройних сил СССР зменшена на приблизно 1/3, так що з 2000 гранатометів в 1954 р. залишено тільки 1300. Частинно ще залишено по відділах гранатомет кал. 8,2 см., який є чисто піхотинською зброєю. Під тактичним оглядом переозброєння артилерії досягнено зміцнення сили вогню внаслідок побільшення калібрів і збільшення чисельности. Рівночасно артилерії надано більшу спроможність маневрування, бо приділено нові потягові машини.

Повищий приклад переозброєння совєтської армії в Сх. Німеччині може служити за приклад переозброєння цілости збройних сил СССР, які здібні кожночасно повести нуклеарну або конвенціональну війну. На особливу увагу заслуговує, що совєтським збройним силам надано великі спроможності для маневрування при рівночасному використанні дуже великої потужности вогню. Тому особливо під час конвенціональної війни покищо перевага є по стороні збройних сил СССР, а не Заходу.

та ввічливого до українців і до українських справ німця — професійного журналіста зі Штутґарту. Центральним „Відділом Пропаґанди України" командував тоді поручник (оберлейтенант) — Адольф Мауер, в цивільному званні також журналіст, ще й „Ґав-пропаґанда-ляйтер" (обласний керівник пропаґанди) зі Штутґарту. Кожна група мала свій власний штаб, зложений з фахівців, здебільша інтеліґентних, молодих німців, сповняючи свою військову службу в характері журналістів, — воєнних звітодавців, кіно-операторів, фотографів, кіно-театральних режисерів, бюрових робітників, шоферів, механіків та рядових вояків, які виконували поточну військову службу, як охорона відділу, тощо. — Разом Відділ начисляв 50 старшин і вояків і був самостійною військовою одиницею, що в виконуванні своїх завдань підчинялася безпосередньо центральному Міністерству Пропаґанди в Берліні, згл. його підвідділові ,,Вермахт-Пропаґанда", а в військових справах підлягала дотичному Головнокоманцуючому воєнних відтинків, на терені яких Відділ зі своїми штафетами діяв. Від початку свого існування, тобто від першого дня війни з большевиками, Відділ мав свої постої у Кракові, Львові, а там у Рівному на Волині, згодом у Кременчуці, Харкові, Києві, Кіровограді, Вінниці і знову у Львові, аж до часу ліквідації східнього фронту і розвалу Німеччини, ,,Відділ Пропаганди України" — під різним командуванням та при різному персональному складові, серед якого не бракувало українців, спершу галичан, а згодом зі Східніх Областей України — переходив усі етапи відвороту німецької армії, через Криницю, Закопане, різні місцевості на Шлезьку, аж до Ерфурту, де остаточно, в травні 1945. року, наслідком капітуляції Німеччини, самоліквідувався. —

***

Отже: Переїхавши понад тисячу кілометрів бездоріжжями України з Рівного через Зв'ягель, Житомир, Бердичів, Вінницю, Гайсин, Умань, Ново-Українку, Кіровоград і Олександрію, за десять днів важкої дороги серед засніжених степів, через убогі села та зруйновані міста, наша валка застрягла на 20 кілометрів до Дніпра у „Таловій Балці". Звідкіль пішла назва цієї степової долини — яру, й досі не знаю, дарма, що тоді й згодом, розпитував я про це так місцевого населення як моїх знайомих — українців, що знали ці придніпровські околиці. Та не лише наша валка, що складалася із 20-ти різного типу й різного походження автомашин, включно з модерними пропагандивними машинами, т. зв. ,,Лявт-Шпрехер-Ваґен" (автомашини з радієвим і кіновим обладнанням з власними електричними аґреґаторами, мікрофонами, гучномовцями, фільмами, грамофонними пластинками тощо) застрягла у розтопленому снігу й болоті цієї розлогої й зрадливої балки! Там нако-

пичились й вантажні автомашини німецького постачання і румунські підводи і мадярські однокінні запряги — тодішніх німецьких союзників. Лише сильні машини з „Дізель-моторами" та легкі, німецькі „Ґеленде-Ваґен", (перші випуски, тепер світової вже слави „Фольксваґен") сяк-так продирались пригорбами балки у дальшу дорогу по призначенні. Для інших треба було запрягати українські воли із найближчих колгоспів (тоді німці вже впровадили свої „Коллєктіве Ляндвіртшафтен"!) та витягати автомашини й підводи з непередбаченої опресії. Німці насмішкувато називали це: „Балькен-ґенераль"... Перемерзлому до кості, з мокрими чоботями і порожнім шлунком довелось мені тоді бути „транспорт-фюрером" для усіх, що вибирались на підбій Східньої Европи, а яких зрадлива українська балка на Придніпров'ї, так глумливо, на деякий час, задержала в поході...

Мені було легко виконати завдання. Йдучи за „пластовим носом", серед нічної темряви в засніженому степу, я, в товаристві кількох озброєних вояків, таки доплентався до найближчого села. Запах диму та гавкання собак були моїм дороговказом. Українське населення ще тоді ввічливо ставилось до німців. З підкріпленням для мене й моєї асисти, а там з волами, людьми й підводами не було багато мороки. На черговий день, українсько круторогі зі своїми погоничами прочистили шлях — до Дніпра — на Крюків і Кременчук. Після непередбаченої більше чим 48 годинної примусової зупинки у „Таловій Балці", розплатившись за допомогу з ввічливими українськими селянами (тоді ще за такі послуги населення німці, згідно зі суворим військовими наказами, чесно віддячувались) — 12 березня 1942 року, я міг командантові Відділу — пор. Адольфові Мауерові, який передбачливо приїхав до Кременчука на декілька днів раніше поїздом, звітувати про прибуття валки та про „кайне безондерліхен форкоммнíссе" (про жодні особливі пригоди)...

Кременчук колись...

„Ой чук — Кременчук, недалеко Голтва, а в тій Голтві — паляниця жовта"... почув я вперше цю пісню, коли я на добре розтаборився в цьому, придніпровському місті. Історія Кременчука сягає давніх, сивиною прикритих часів.

Кременчук, по давньому народньому переказу носить назву від свойого основника-рибалки, що називався Кремень, а закінчення „чук" додали вже татари. Науковці виводять назву міста від татарського слова „Кременчик", що означає малу військову фортецю, яке згодом перейшло в Кременчук. За історичних часів Кременчук та вся його околиця входили до складу Переяславського князівства і межували з диким степом, по якому, неначе хвилі по Дніпрі, перекочувалися різні кочові племена та мандрівні народи. За монгольської доби теперішнє

місто мало важливе стратегічне значення, бо на його місці була земляна огорожа, що нею татари охороняли переправу на Дніпрі. В 14-му столітті Переяславщину захопила Литва і щоби забезпечити торгівлю на південно-східньому кордоні, литовський князь Витовд велів побудувати на Дніпрі низку укріплень, в тому числі й сьогоднішній Кременчук. 1482 року татарський хан Менглі-Ґірей, що воював тоді з Литвою, поруйнував придніпровські фортеці та все Лівобережжя. В 16-тому столітті Україна з Литвою опинилася під Польщею. В тому часі ця частина Придніпров'я почала заселюватися українськими поселенцями, що втікали з-під польського ярма і панського знущання та тут, осівши здовж Дніпра, — почали організувати повстання проти Польщі. Щоби „приборкати свавілля козаків", як тоді називано з татарського лексикону, цих вільних, воєнно-промислових українських поселенців, польський король Жигмонт III, універсалом від 25 липня 1591 року, наказав поставити в Кременчуці фортецю із залогою кількістю 100 вояків. Цьому задумові перешкодило козацьке повстання під проводом Криштофа Косинського в 1551-52 роках. Німецький мемуарист Еріх Лясота, шляхтич із Шлезька, посланий німецьким цісарем Рудольфом II в 1594 році до запоріжських козаків на Січ, стверджував у своєму „Щоденнику", що на давньому місці переправи татар залишилося лише одне спорожніле старе городище. На місці цього городища, відомий французький інженер-географ, Ґільйом Боплян, в 1635 році, будучи на службі польського короля, збудував фортецю-замок і з того часу Кременчук став центральним осідком кременчуцької волости. 1638 року Кременчук здобули й пограбували козаки, що під проводом Острянниці повстали проти поляків. В 40 роках 17-го століття, за гетьмана Богдана Хмельницького, Кременчук стає сотенним містом чигиринського полку. За часів пізніших гетьманів: Виговського, Юрася Хмельницького, Тетері й Дорошенка, Кременчук дійшов до вершини своєї слави. У наслідок Андрусівського договору поляків з москалями (13. січня 1677 року), місто, як і все Лівобережжя разом з Києвом припало Москві і до 1764 року було сотенним містом миргородського полку. 1764 року Кременчук став губерніяльним містом спершу новоросійської, згодом катеринославської, далі малоросійської, а на кінець полтавської губернії. За большевицької влади, від серпня 1920 року по кінець 1923 року Кременчук був центром кременчуцької губернії, а від 1923 року по сьогоднішні часи Кременчук є центральним, окружним містом полтавської области.

Завдяки своєму вигідному географічному положенню Кременчук славився ще в своїх ранніх початках як важливе торговельно-промислове місто України. Торговельні зв'язки Кременчука сягали тоді до Польщі, Білорусі, Угорщини, Німеччини та подальше на захід. Москалі,

щоби припинити розвиток цієї самостійної торгівлі, наставили в 1754 році в Кременчуці митницю. За їхнім стараннням побудовано в тому часі на Дніпрі перший того роду міст на плитах. 1867 року побудовано через Кременчук і Крюків залізну дорогу, що сполучала Харків і Миколаїв, наслідком чого підупадає первісне значення чумацького постачання. Славні в тому часі були кременчуцькі ярмарки, з яких найважніші були три: Трисвятительський — 29 січня, Іванівський — 20 червня та Семенівський — 26 серпня.

І в промисловості Кременчук не займав останнього місця. Основою промислового виробництва, як відомо, в 18 столітті були в Україні цехи. В 1785 році Кременчук мав цехи: кравецький, шевцький, ковальський, пекарський, римарський, гончарський та інші. В тому році основано в Кременчуці фабрику зброї, чавунний завод та цукроварню. В час війни з Туреччиною в Кременчуці будовано судна й фреґати чорноморської фльотилії, та озброювано їх гарматами досить значного розміру. В 1809 р. основано в Кременчуці фабрику сукна. Головними фабрикантами й вирібниками-фахівцями були чужинці, здебільша німці й жиди.

Економічний та культурний розвиток міста сприяв зростанню його населення. З невеличкого містечка, що в 1773 році мало всього 789 душ, Кременчук у кінці 19 століття зробився густо заселеним південно-українським центром і займав після Харкова друге місце на Лівобережжі. До другої половини 18 століття населення було виключно українське. Згодом воно стає мішаним: українсько-московсько-жидівським. Після Бердичева — Кременчук втішався до другої світової війни найбільшою кількістю жидівського населення. Так нпр. на 1. жовтня 1928 року, за большевицькою статистикою, в місті жило 64.180 людей, в тому числі відсотково: 43.9% — українців, 8,3% — москалів та 46% — жидів. В кременчуцькому районі в цьому самому дні жило 350,000 людей, а процентово: 83,6% — українців, 3,4% — москалів, 12,7 — жидів та 0,3% інших. Цікавий був перепис населення Кременчука проведений німцями, в дні 6. червня 1942 року. В тому дні місто мало 31.818 душ, з чого: 12.700 — чоловіків та 19.118 — жінок. За національністю заявилися: 29.337 — українців, 1.818 — москалів, 100 — німців (непереселених до того часу німецьких колоністів, т. зв. „фольксдойчів") та 563 — різних. Жидів — очевидно, у переписі не виказано, бо вони всі, в подавляючій більшості, ще зарання до приходу німців з міста повтікали, або були німцями вивезені на Захід. —

З давен-давна славилося місто одним із передових на Лівобережній Україні. Визвольні змагання в 1918-20 роках не принесли йому більшого пошкодження. Тоді бої та рейди воюючих армій проходили довкруги Кременчука й саме місто спаслося перед воєнним знищенням.

Таким воно й залишилося до осени 1941 року, коли саме місто й околиця стали центром завзятих боїв між наступаючими німецькими з'єднаннями та відступаючими в паніці й хаосі большевицькими арміями. Кременчук і найближча околиця зазнали тоді великих пошкоджень не так наслідком безпосередніх воєнних дій, як у висліді безпощадної большевицької руйнації не лише об'єктів, що мали сяке-таке мілітарне значення, але цивільних, мешкальних будинків та соціяльних влаштувань для населення. Місто, що славилося до війни як одне з найбільших центрів млинарства в Україні, в 1942 році не мало ні одного непошкодженого млина, а зерном із гігантського кременчуцького збіжевого елеватора, перемішаним з нафтою й оливою, було вкрите все Дніпрове побережжя здовж „кременчуцької дамби". Вода Дніпра здовж берегів була ще довший час масною, змішана зі всякими харчовими припасами, які за обчисленням місцевих фахівців, могло б тоді прохарчувати все довколішнє населення на 5 довгих років. Не пощадила руїнницька рука большевиків й багато місцевих механізованих пекарень, три кременчуцькі бровари, велику горільчану фабрику, фабрику тютюну, беконярню, птахо-яєчний комбінат, фабрику оцту,

Дніпро біля Кременчука. Захід сонця і рибалки на Дніпрі.

тартаки, столярні, фабрику меблів та цілу низку менших заводів і майстерень. До приходу німців в 1941 році була у Кременчуці велика місцева друкарня „Кременчук" й тут появлялися большевицькі часописи: щоденник „Робітник Кременчуччини" та тричі на тиждень „Радянський Селянин" що друкувалися українською мовою. Жидівське населення міста й околиці мало свою газету на жидівській мові „Кременчукер Цайтунг", а московською й українською мовами друкувалися тут безліч журналів, періодиків та всякої большевицької макулятури. Друкарня та все її модерне устаткування були в значній мірі пошкоджені і тільки завдяки її українським працівникам вдалося зберегти декілька старих машин та рештки друкарського майна, розкиненого серед румовищ.

За большевиків Кременчук мав велику, центральну книгозбірню, яка начисляла понад 60 тисяч томів книжок та книгозбірню Кременчуцького Педагогічного Інституту із кількістю 40 тисяч томів. Крім того в місті були „Робітничі Клюби" з власними бібліотеками та чимала кількість районових бібліотек, що обслуговували населення книжками. Всі книгозбірні до приходу німців були понищенні, книжки розбазарені та попалені місцевим населенням, а приміщення поруйновані. Із залишок німці створили в місті центральну книгозбірню — Книгарню та Бібліотеку — назвали її „Украініше лєзегаллє", в якій по вилученні большевицьких пропагандивних книжок та „небажаних авторів" (такий список „допущених і небажаних" авторів був зладжений за поміччю українських фахівців Відділом Пропаганди України і ним користувалися тоді в Україні) — можна було знайти скарби української, літератури. Всі „небажані" книжки та друковані матеріяли, німці відряджали до Німеччини. Кременчуцький Музей, багатий на збірки природничого та побутового відділу, як також Кременчуцький Архів, що славився великою кількістю історичних матеріялів, приміщені в давніх жидівських божницях, дивним дивом спаслися перед руйнацією. Зберігся також перед знищенням й місцевий Театр ім. Івана Тобілевича.

За большевиків були також в місті: Педагогічний Інститут, Медичний Інститут, Музичний Інститут, Вища Торговельна та Агрономічна Школа, Медична Школа для Акушерок, Землемірна Школа, Сільсько-господарські та торговельні школи, ,середні й народні школи загального навчання. Німці дозволили на відкриття народних шкіл в місті та в районі, на медичні, музичні, сільсько-господарські та торговельні курси, додаючи до всіх шкіл як предмет — обов'язкового навчання — німецьку мову. Всі школи за німців підчинялися Відділові Освіти при Міській Управі, в яких за німецькими інструкціями та на-

глядом 30 старшин Відділу Пропаґанди України працювали українські фахівці.

Із давніх церков міста спаслися перед знищенням (головно в мирний час панування большевиків) лише Кременчуцький Собор, в якому до приходу німців приміщувалися склади всякого роду будівельного матеріялу. Колись, славний на Лівобережжі Кременчуцький Собор, побудований на великій, просторій, Соборній, згодом Червоній площі, оподалік від Дніпра, переходив різні часи. В 1942 році, за дозволом німців, цей Собор відремонтовано та віддані населенню до користання. Дві інші кременчуцькі церкви: Свято-Троїцька і Свято-Покрівська, були большевиками зруйновані. Байдужим на хід подій залишився в Кременчуці старий Дніпро зі своїм побережжям та побудованою на ньому за большевиків прибережною греблею, з асфальтовими пішоходами, та засадженими здовж греблі тополями, плакучими вербами, овочевими деревами, і квітниками, що влітку цвіли десятками різних пахучих квітів. Здовж Дніпра залишилися ще з добольшевицької доби деякі багатіші будинки з присадибними, садками, городами, й огорожами, що надавали цій частині міста доволі „буржуазне" п'ятно.

(Закінчення в наступному числі „В. К.")

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ

І. Поритко

Допомога колишнім воякам

В місяці листопаді звертаємося все думками до тих радісних днів, коли український нарід скидав ярмо неволі й будував свою власну державу. Мимохіть з листопадового спомину десь глибоко на дні душі жевріє нова іскра надії, що ще доживемо хвилини, коли з пожежі національної революції прийде знову день пориву і з ним воскресне воля нашого народу. Про це всі мріємо, всі ми цілим серцем її ждемо.

Але наше відношення до цієї проблеми в практичному житті не має застосування і часто в наших буднях не помічаємо явищ тісно пов'язаних з проблемою нашого визволення. Одним з тих явищ це справа допомоги українським інвалідам нашої збройної боротьби у визвольних змаганнях.

Поза колишніми українськими вояками та групкою інших громадян по другій світовій війні долею українських воєнних інвалідів безпосередньо ніхто не цікавиться, ніхто з передових людей її не заторкує. В наших організаціях-товариствах цією проблемою не займаються, справа воєнних інвалідів для них так, як би не існувала.

Щойно в 1953 році українські комбатантські організації в ЗДА ОбВУА, Братство УСС, Братство к. В. 1 УД УНА і Об'єднання к. В. УПА створили Суспільну Службу Комбатантів, яка поставила собі дуже велике і відповідальне завдання — наладнати систематичну і постійну допомогу колишнім українським військовикам.

Завданням ССК на початках були досить обмежені, збирати фонди і ними підпомогати Союз Українських Воєнних Інвалідів (СУВІ) в Німеччині. Однак дальші потреби поволі самі накидали нові завдання. З усіх осередків нашого поселення кол. українські вояки почали звертатися за поміччю. І ССК цю поміч давала понад 600 кол. українським воякам, учасникам нашої визвольної збройної боротьби через комбатантські організації та й безпосередньо.

Тепер допомогова акція ССК зміняє свої форми. Чимраз поменшується кількість воєнних інвалідів, а рівночасно побільшуються ряди

тих, що хоч не вийшли каліками з війни, проте потребують допомоги, опіки. Багато кол. вояків підірвали своє здоров'я непривичною працею, стратили зовсім решту свого підірваного здоров'я та стали нездібними щоб запрацювати на свій прожиток. Також ті, що отримують старечі пенсії, не можуть вижити з тієї мізерії.

Заходить потреба пригадувати нашому загалові невідрадний стан, колишніх наших вояків, які з причини чи то інвалідства, чи пізнього віку й утрати здоров'я опинилися у важких життьових умовинах. Вимоги, які перед Суспільною Службою Комбатантів висувають життьові потреби наших воїнів, які колись „червону калину похилу підіймали", а нині у злиднях і непосильній праці ледве животіють, — не можуть бути вже якслід заспокоєні тими фондами, що ними ССК диспонує сьогодні.

Управа Суспільної Служби Комбатантів:
Стоять від ліва: *Стефан Гула, Михайло Бурчак, Іван Поритко (голова), Іван Данківський, Ярослав Колодій (заст. голови)*; — Не приявний *Макар Каплистий (секретар)*.

Тому ССК змушена звертатися до нашого загалу прийти з більшою видатною допомогою. Наші організації — товариства, які між двома світовими війнами кожного року складали більші квоти на допомогу нашим інвалідам, тепер взагалі цією справою не цікавляться. Теж і наші фінансово-господарські організації, за виїмком тільки одної кредитової кооперативи в Клівленді, не присвячують уваги цій важній справі. На протязі 10-ти років не занотовано навіть малих пожертв від наших братських союзів УНС, УРС, „Провидіння" і „Народна Поміч". Годиться пригадати, що між 2-ма світовими війнами УНС і УРС були між тими товариствами, що їх пожертви на допомогу нашим інвалідам найчастіше повторювались. Насувається питання — чому немає пожертв на допомогу українським воєнним інвалідам від наших організацій? Де жертви наших фінансових товариств? Де жертви десяток парохій обох наших Церков? Де жертви поверх 1 мільйона українців в ЗДА? У кого мають шукати помочі колишні борці за українську державність?

Дотепер на приходи Суспільної Служби Комбатантів складались пожертви тільки невеликої частини нашого громадянства. Ці прибутки залежні від настроїв жертводавців та доброї волі й енерґії збирачів. Допомога тим, що так віддано служили рідній справі й будові нашої держави, повинна ввійти на більше організований шлях. У цьогорічну збірку на дар українському інвалідові повинні включитися всі українські організації, товариства та всі партійні середовища, бо справа допомоги нашим інвалідам є справою всіх українців. Треба відродити давній звичай з рідних земель, що участь у листопадовій збірці був основним обов'язком. Треба змагати до того, щоб у збіркову акцію в листопаді знову включити молодь, яка колись на рідних землях була основною базою збірок в допомогу інвалідам. Треба нашій молоді виснити, що любов до України виявляється не словами, а ділами.

Крім інвалідів сьогодні з кожним роком прибувають нездібні до дальшої праці колишні українські вояки і тут в ЗДА. Живуть вони у важких обставинах бо не мають вистачальної ренти, з якої могли би вижити. Про деяких знаємо, більшість з них мовчить, бо прямо соромляться своєї нужди. Найвижчий час подбати про них і зорганізувати для них спокійне життя в останніх їх роках. Здаймо собі справу з того, що це учасники збройної боротьби, вони кривавилися, щоб виробити кращу долю українському народові і цією славною боротьбою вказали нам дальший шлях змагань за волю.

Чи ми вже такі нечулі й не розуміємо важкої долі тих, які з великою, посвятою несли високо визвольні прапори? Їх вже небагато залишилось при житті, то-ж спроможімося на забезпечення їм прожитку наприкінці їх життьового шляху.

ДАР УКРАЇНСЬКОМУ ВОЄННОМУ ІНВАЛІДОВІ

Визвольна боротьба українського народу залишила нам багато воєнних інвалідів, вдів, сиріт і немічних вояків. Вони розпорошені по всіх континентах і останками сил боряться за своє фізичне існування, бо не мають сили запрацювати на свій чи своєї рідні прожиток.

Як кожного року в незабутні Листопадові Дні, українські комбатантські організації, об'єднані в Суспільній Службі Комбатантів, звертаються до Вас, Українська Громадо в ЗДА:

ЗЛОЖІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ВОЄННИМ ІНВАЛІДАМ.

Від висліду листопадової збірки залежить доля неодного з наших воєнних інвалідів.

Щиро прохаємо до співпраці в листопадовій збірці Всечесніше Духовенство Українських Церков, всі Українські Організації, Пресу і усе Українське Громадянство.

ВІДДАНІСТЬ ВИЗВОЛЬНІЙ ІДЕЇ ДОКАЗУЄТЬСЯ ДІЛАМИ — А НЕ СЛОВАМИ!

За Суспільну Службу Комбатантів

Іван Поритко, голова **Ярослав Колодій,** заст. голови

Михайло Бурчак, секретар,

Іван Данківський, Стефан Ґула-Шеремета, члени

ПРОТОКОЛ

Контрольної Суспільної Служби Комбатантів

переведеної дня 20 серпня 1963 р. Згідно з правильником ССК контролю перевели голови Контрольних Комісій організацій, які входять в склад ССК.

Перевірено книговедення та діяльність ССК за останніх два роки на основі касової книжки, чекової та щадничої книжечки, книги протоколів засідань, книги кореспонденції та картотеки.

Касова книга: усі позиції приходові як і розходові мають відповідні прилоги. Приходи законтовувані на основі збіркових лист, які висилаються за списками. Відділи ОбВУА і станиці розчисляються збірно через свої Головні Управи, але поважний відсоток становлять датки на листи надсилані прямо до ССК.

Каса на день контролі: чекове конто банку Фирст Пенсильванія... 661.60 дол.
Щаднича книжечка Української в Філядельфії 23710.78 дол.
Разом готівки: 24372.38 дол.

Майно ССК: машинка до писання фірми „Андервуд".

Обороти на основі касової книги за два роки:

	Приходи:	Розходи
1961-62	10862.97 діл.	10384.84 дол.
1962-63	12703.18 дол.	8968.14 дол.
Разом:	23566.09 дол.	19352.98 дол.

Сальдо каси відповідає сумі на щадничій і чековій книжечках.

На основі книги протоколів засідань стверджено, що за два роки ССК відбула 9 засідань, в яких брали участь представники комбатантських організацій в ССК, від

ОбВУА — дир. І. Поритко і інж. М. Каплистий, від Братства кол. Вояків 1 УД УНА — Я. Колодій і М. Бурчак, від УСС — І. Данківський, від Об'єднання кол. Вояків УПА — С. Гула. На засіданнях ухвалювано допомоги, яких розподіл за 2 роки представляється так:

Переслано до Европи:	12,270.40 дол.
ЗДА	4,624.00 дол.
За залізну заслону.	2,20.00 дол.
Південна Америка	50.00 дол.
Адміністрація й оголошення	388.56 дол.
Разом	19,352.98 дол.

Кореспонденцію становлять приходячі і виходячі письма у зв'язку із збірками, внески на допомоги, тощо.

Картотека нараховує 105 позицій-карток, на яких затягнені поодинокі допомоги. Контрольна Комісія стверджує, що всі рішення в справах допомог западали однозголосно, а ведення ССК є ощадне та господарне.

За Контрольну Комісію ССК:

інж. Іван Скіра. голова КК, Братство кол. Вояків 1 УД УНА

др. Микола Рибак, голова КК, ОбВУА

Михайло Савчин, КК, УСС.

Евген Остапович, КК, Об'єднання кол. Вояків УПА.

Виказ пожертв на Дар Українському Воєнному Інвалідові, зложених у листопадовій збірці в 1962 року Сусп. Служби „Комбатантів".

АЛАБАМА:

Бірмінґем, М. Пащенко $ 1.00, Мт. Вернон, В. Соліна $ 3.00.

ВІСКАНСИН:

Милвоке, Микола Гречило зб. 40.00.

ДИСТРИКТ КОЛОМБІЯ:

Вашинґтон, Відділ ОбВУА, Василь Цьокало зб. 161.00.

ФЛОРИДА:

Міямі, Йосиф Дрозд зб. $ 21.25, Василь Подубінський $ 13.00, др. Роман Климкевич $ 5.00.

ІЛЛИНОЙ:

Шикаго. Станиця Б-ва к. В. УД 770.20, Відділ ОбВУА 413.81, Ліґа Амер. Українського Походження $ 300.00, др. Б. Стефурак $ 25.00. І. Сарвади $ 10.00, по $ 5.00 зложили: др. Евген Савчин, Филимон Ногач, Іван Кравс, Микола Лященко, др. Василь Білецький, Осип Москаль. Т. Бондак. Стефан Бук та дрібними $ 23.00.

Бермонт, Марія Клепачівська $ 15.00, Вестчестер, Йосиф Литвин. $ 5.00. Джоліет, Ілько Горняк 5.00, Діксон, Р. Несторович $ 5.00, Коал Сиґі, др. Роман П. Смик $ 10.00 Монтецело, др. Ярослав Михайлович $ 10.00, Палатін, Ф. Семчишин $ 10.00, Пеорія, Петро Саламаха $ 16.00.

ІНДІЯНА:

Гари, Інж. Мирослав Лібер зб. $ 62.00. Геммонд, Стефан Пилипчак зб. $ 19.30, Індіянаполіс, Юрій А. Німилович 13.00 і дрібними $ 6.00.

КАЛІФОРНІЯ:

Буенна Парк, Тарас Козбур $ 5.00, Лос Енджелес, Відділ ОбВУА $ 136.00, Станиця Б-ва 1 УД $ 51.00, Сонома, Дан Н. Сенчук $ 10.00, та дрібними 6.00.

КОЛОРАДО:

Денвер, Орест Колонюк $ 5.00, Віктор С. Виннич $ 5.00, та $ 2.00 др.

КОННЕКТИКАТ:

Бріджпорт, Станиця Б-ва 1 УД $ 115.44, Вилмантик, Василь Головчак зб. $ 22.00, Гартфорд, Пані Іваина Ґілевич зб. $ 63.00, по $ 5.00: др. Василь Грицина і Богдан Козак та другі $ 2.00, Колчестер, Іван Хома зб. $ 32.00, Ню Брітен, Михайло $ 20.00, Ню Гейвен, Відділ ОбВУА $ 166.00, Софія Брезіцька $ 10.00, Стретфорд, Відділ УККА — С. Бойко зб. $ 43.00.

Н. КАРОЛАЙНА:

Вейнсвил, Павло Паньків $ 5.00, Ралей, Марта Процьків $ 5.00.

МАССАЧУЗЕТС:

Питсфілд, Іван Тарнавський, зб. $ 14.00, і дрібними $ 4.00.

МЕРИЛЕНД:

Балтимор, Відділ ОбВУА $ 104.00, Ста-

ниця Б-ва к. В. 1 УД $ 10.00, Петро Войтович зб. $ 31.50, Відділ „Самопомочі" $ 20.00, Дмитро Козак $ 20.00, Л. Марголена Гансен $ 5.00, та др. $ 6.00, Берлін, Василь Мацук зб. $ 15.00, Гатвил, Богдан Максимчук зб. $ 40.00, Питвил, П. Коженівський $ 5.00.

МІННЕСОТА:

Міннеаполіс, Станиця Б-ва 1 УД $ 70.50, Нік Прегар $ 5.00, Ст. Поул, Володимир Вовк $ 5.00, та дрібними $ 11.00.

МИШИҐЕН:

Дітройт, Відділ ОбВУА $ 218.50, Станиця Б-ва 1 УД $ 215.00, Станиця Б-ва УСС $ 77.55, Лев Заяць 30.00, „Рідна Школа" А Заплітний $ 12.00, О. Антипів $ 10.00, Микола Лисий $ 5.00, і др. $ 6.00, Ґренд Репідс, Іван Богач, зб. 18.50, Микола Отришко-Арський зб. $ 12.00, та др. $ 4.00, Лансінґ, Макс Малоне $ 25.00.

МОНТАНА:

Ст. Луїс, Варвара Івасютяк $ 6.00.

НЮ ДЖЕРЗІ:

Байон, Е. Кондратюк, $ 6.00, Вартон, Никифор Колодницький $ 5.00, Вейнленд, І. Куйдич $ 13.00, Віппані. Відділ УККА, Ст. Винниця зб. 45.00, Вудбил, Д. Кристалович $ 12.00, Джерзі Сити, Відділ УККА, В. Білик зб. $ 108.71, Елізабет, Ірена Левицька $ 48.00. Енґлінстон, І. І. Різник $ 10.00, Форд, Михайло Федишин, зб. $ 35.00, Ірвінґтон, Й. Пастух зб. $ 27.00, Кемден, інж. М. Ромах зб. 11.00, Кліфтон, Т. Москаль $ 16.00, Мореставн, Юрій Богославець зб. $ 33.00, Ню Бренсвік, М. Медюх $ 10.00. І. Тарнавський зб. $ 20.00, О. В. Танчак $ 8.00, Нюарк, Відділ ОбВУА $ 382.24, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 294.00, Українська Православна Церква $ 56.95, др. Осип Утриско $ 10:00, І. Орандже мґр. Осип Білоган $ 15.00, Пасейк, мґр. Теофіль Рудницький зб. $ 104.00, Плейнфілд. В. Де Байло зб. $ 18.00, Відділ УНС ч. 372, Й. Ярема $ 10.00, Трентон, УККА — Дм. Кузик $ 18.00, ОДУМ — Н. Ю. Микитин $ 50.00, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 147.10.

НЕБРАСКА:

Омага, Українсько Американська Громада $ 58.00.

НЮ ЙОРК:

Амстердам, Відділ ОбВУА $ 140.50, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 17.00, Бебилон, Павло Кість зб. $ 13.00, Бедфорд, Єлесей Кривобок $ 5.00, Бінґгемтон, Відділ УККА $ 62.43, Боффало, Станиця Б-ва к. В. УД $ 653.00, Відділ ОбВУА $ 28.00, Стефан Рудий, Гемпстед, Іван Кучмак УСС $ 20.00, Когус, О. Омецінський $ 62.00, і др. $ 2.00, Корона. Володимир Гришин $ 7.00, Ню Йорк, Відділ ОбВУА $ 1485.00, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 190.04, Полк. Ю. Лопатинський $ 25.00, Іван Дмитрак $ 7.00, і др. 2.00, Річестер, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 558.00, Сеа Кліф, Йосиф Зварич $ 7.00, Сиракюз, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 74.00, Йонкерс, Зенон Ціховлас $ 26.00, Ютика, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 78.00, Трой, Відділ УККА — Евген Наболотний $ 85.00, Вотервліт, Відділ УККА $ 50.00,

ОГАЙО:

Акрон, проф. Теодор Мацьків $ 5.00, Клівленд, Відділ ОбВУА $ 440.00, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 338.00, Дмитро Мачалаба і родина $ 15.00, Янґставн, Відділ „Самопомочі" $ 13.00.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Честер, Відділ ОбВУА $ 424.50, Гаррісбурґ, Мирон Шарко $ 14.00, Філаделфія, Відділ ОбВУА $ 1178.30, Відділ при Г. У. $ 371.75, УПА $ 415.00, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 443.50, Істон, Петро Залиба $ 44.00, Колінґдон, Іван Запряла $ 5.00, МекКіз Ракс, Евген Крук $ 29.00, Питсбурґ, Українська Радіо Програма, дир. Михайло Комічак $ 322.00, Відділ УККА — М. Баран $ 14.00, Ярослав Кубів 10.00, Редінґ, Станиця Б-ва к. В. 1 УД $ 99.00.

РОВД АЙЛЕНД:

Павтукет, др. Ярослав Коропей зб., $ 45.00, М. Флис $ 5.00, і Іван Стерчак $ 1.00.

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1 УД УНА
ГОЛОВНА УПРАВА

Філядельфія, дня 9. липня 1963

ОБІЖНИК ч. 2.

1. Оцею дорогою стверджуємо, що журнал Центральної Управи Організації Державного Відродження України „Самостійна Україна" за квітень 1963 року, зредагований групою дивізійників з Шикаго ЗДА і присвячений дивізійній тематиці, появився без відома і узгіднення із Головною Управою Братства і Крайовою Управою в ЗДА.

З тих причин Братство кол. Вояків 1 УД УНА не несе жодної відповідальности за зміст статтей, поміщених у згаданому числі журналу.

2. До Головної Управи Братства напливають письма, що в „Однодніівці" виданій у 20-ти річчя 1 УД Крайовими Управами ЗДА і Канади під протекторатом Головної Управи Братства зайшли помилки та історичні неточності в статтях.

Будемо вдячні усім, хто надішле свої завваги у речевій та відповідній формі в справі згаданих вище видань, як також і до інших статтей з дивізійною тематикою, які появляються часто в різній пресі з нагоди ювілею Дивізії.

Такі справлення радо помістимо на сторінках нашого журналу „Вісті Комбатанта".

(—) І. Скіра — голова
(—) Б. Артимишин — секретар

ОБІЖНИК ч. 3.

19 жовтня цього року відмітив своє 20-ти річчя враз із 8-мими Загальними Зборами З'єднаний Українсько-Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК).

Після закінчення другої світової війни доводилось не раз вояцтву 1 Української Дивізії зустрічатися з ЗУАДК-ом, який розгорнув свою діяльність серед української еміграції в Західній Европі.

Вже весною 1946 р. відвідав табори українських полонених в Італії президент ЗУАДК-у др. Володимир Галан.

Багато заходів робив ЗУАДК, щоби зрівняти вояків Дивізії в правах опіки ІРО із рештою еміграції і щоби виєднати їм дозвіл на виїзд до Америки, що й вдалося йому осягнути з кінцем 1951 р. До того часу, на терені Німеччини, не маючи опіки ІРО, вояки Дивізії не раз користали із матеріяльної допомоги ЗУАДК-у, а багато дивізійників працювало в тій установі.

За посередництвом ЗУАДК-у виїхало в різні заокеанські країни багато вояків Дивізії, щоби там влаштувати своє нормальне життя.

В 1956 р. правний дорадник ЗУАДК-у, адвокат Михайло Пізнак, з успіхом оборонив в американському суді справу одного з наших друзів чим і створив важливий судовий перецеденс для подібних випадків.

Тому теж, з 20-ти річчам Злученого УкраїнськоАмериканського Допомогового Комітету, Головна Управа Братства кол. Вояків 1 Української Дивізії УНА, уважає своїм приємним обов'язком, в імені всіх вояків Дивізії, побажати Ювілятові дальшої успішної діяльности для добра української спільноти та зложити щиру подяку за довголітню опіку та моральну, правну і матеріяльну допомогу українському вояцтву.

За Головну Управу Братства
кол. Вояків 1 УД. УНА:
(—) *І. Скіра* — голова
(—) *Б. Артимишин* — секретар

8-ий КРАЙОВИЙ З'ЇЗД БРАТСТВА В ЗДА

8-ий Крайовий З'їзд Братства кол. Вояків в ЗДА відбувся в днях 31-го серпня, 1-го й 2-го вересня ц. р. на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтон, Па. під гаслом відзначення 20-річчя постання 1-ої Української Дивізії. В суботу 31-го серпня, по полудні, відбулося офіційне відкриття З'їзду й привітання приявних на З'їзді генералів пп. П. Шандрука. П. Дяченка й В. Герасименка.

В ділових нарадах взяли участь 72 делеґати Станиць та уповноважені Крайової Управи. Нарадами проводила Президія з голови м-р М. Мартинцем. Після прийняття порядку нарад, вибору комісій: мандатної, резолюційно-програмової і номінаційної та прийняття протоколу з попереднього з'їзду — відбулися звіти з праці уступаючої Крайової Управи й дискусія над звітами. На внесок Контрольної Комісії уділено абсолюторію уступаючій Крайовій Управі. До нововибраної Управи ввійшли: Ігор Чмола — Голова, Любомир Білик — заступник голови, Атанас Кобрин — секретар і хорунжий, Зенон Коновка — фінансовий референт та пп. О. Грабар, інж. М. Ліщинський, Б. Кашуба, Я. Колодій, М. Бурчак, О. Стеткевич, М. Головчак, Л. Рихтицький, М. Филипович та С. Кріслатий. Головою Контрольної Комісії став м-р М. Мартинець, а Товариського Суду С. Стрільчук. Наприкінці нарад З'їзд схвалив резолюції та вислано від З'їзду привіт ген. О. Загродському, який в тому часі перебував в лікарні, після важкої операції й ампутації правої ноги.

Другий день з'їзду, неділя 1-го вересня, був присвячений святкуванням для відзначення 20-тих роковин створення Дивізії.

8-ий Крайовий З'їзд Братства 1-ої Української Дивізії УНА, 31 серпня до 2-го вересня 1963, Лігайтон, Па.

Ранком відбувся апель учасників З'їзду — кол. дивізійників — в числі біля 300 старшин, підстаршин і стрільців та звіт. кол. Головнокомандуючому УНА ген. штабу ген. полк. П. Шандрукові. Після апелю похід відійшов під каплицю, де була відправлена Польова Служба Божа при участі о. шамбеляна С. Тиханського та п'ятьох священиків, а опісля Панахида по поляглих і померлих вояках Дивізії та інших українських військових формацій. Змістовну проповідь виголосив о. Т. Бариляк.

В 2-ій годині по полудні того ж дня розпочався святочний бенкет при численній участі кол. дивізійників з родинами й гостей. Бенкет відкрив голова Ділового Комітету інж. В. Заброцький. О. шамбелян С. Тиханський проказав з приявними молитву й поблагословив Божі дари; дальше ведення програми перейняв д-р Ю. Кушнір. Перший промовляв ген. штабу ген. полк. П. Шандрук, а далі вітали З'їзд сот. д-р І. Козак від Головної УправиОбВУА, інж. І. Скіра, голова Головної Управа Братства, п. м. Грицков'ян, голова Головної Управи Товариства б. Вояків ім. ген. хор. Тараса Чупринки, Юрій Ференцевич, голова Крайової Пластової Старшини, самий кол. дивізійник, учасник бою під Бродами, о. шамбелян С. Тиханський, предсідник Об'єднання Українців Католиків „Провидіння", п. С. Спринський від Українського Конґресового Комітету, дир. І. Поритко, голова Головної Управи Братства УСС та інші. Бенкет закінчився молитвою, яку перевів о. Євген Несторович, священик УАПЦ.

Вечором виступ „Веселого Львова". Виконавцями були Ірина й Юрій Лаврівські, Марія Лисяк та Я. Пінот-Рудакевич. Приємну несподіванку зробив своїм колегам-дивізійникам інж. М. Шарко своїм дотепним наслідуванням М. Понеділка. Публіка дуже тепло оплескувала всі точки знаних акторів — добрих знайомих дивізійної братії з виступів по вишкільних таборах перед 20-ти роками.

В часі З'їзду можна було оглядати експонати з Музею-Архіву Братства, якими завідує м-р О. Городиський.

Слово Голови Крайової Управи Братства в ЗДА Любомира Білика на 8-му Крайовому З'їзді Лігайтон, Па.

Застановляючися над пророобленою працею, намаганнями і недотягненнями Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА в ЗДА за останні два роки, можна сміло ствердити, що Братство не лише вдержало свою позицію серед українського суспільства взагальному, а комбатантського сектора зокрема, але й помітно цю позицію скріпило. Закінчення нашої каденції припадає в річницю 20-ліття постання Стрілецької Дивізії „Галичина", яка згодом перейшла до історії під назвою 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, тому мимоволі успіхи й невдачі Братства в цьому звітному часі стають свого роду показником успіхів і невдач нашої „дивізійної братії" за час останніх двадцяти років.

З гордістю і найбільшою приємністю можемо сьогодні ствердити, що братський дух членів Братства, той самий дух, що провадив нас до Дивізії з різних закутків нашої землі, що держав нас у вишкільних таборах і на бойовищах війни, що єднав нас у таборах полонених після війни, — переміг розходження і непорозуміння в нашому Братстві, і допоміг нам всім наново об'єднатися в спільних лавах нашого Братства до дальшої праці. Ми здаємо собі справу з того, що ми є люди різних переконань, різних досвідів і поглядів, і ми не можемо бути всі одної думки. Що більше, ми не повинні мати лише одну думку в справах, де здоровий розум кожного нашого члена повинен змагати до поліпшення і удосконалення шляхів і способів нашої праці. Але ми не сміємо ніколи забувати, що добро нашого Братства і добро всіх дивізійників, де б вони не були, вимагає єдности дії, хоч не обов'язково єдности думок і поглядів. Крайова Управа здавала собі справу, що найважливішим її завданням є ЗБЕРЕЖЕННЯ ЄДНОСТИ БРАТСТВА. Свою працю Крайова Управа почала закликом до членства Братства кол. вояків 1 УД УНА від 1-го жовтня 1961 р., в якому з'ясовані поточні завдання, що стояли перед нами та засади, **яких Крайова**

Управа задумувала додержуватися у своїй діяльності:

Дозвольте пригадати: перше завдання, яке ми поставили звучало: „Нашим завданням на сьогодні повинно стати: якнайбільше бувших вояків 1. УД. у праці на громадському секторі". Дальше: 2. Співпраця з українськими комбатантськими організаціями, 3. Приєднання до Станиць незорганізованих ще дивізійників. 4. Наладнання відбору „Вістей Комбатанта", 5. Плекання дружби, жертвенности, активности. Ці завдання старались ми виконувати в міру наших сил, та спроможностей.

Звіт голови не має на меті подавати до відома всі подробиці пророблєної праці, лише загальні нариси, з підкресленням деяких важніших етапів. Звіти поодиноких референтів Крайової Управи. Станиць і Уповноважених Крайової Управи доповнюють цей загальний образ деталями і тому прошу звернути на всі звіти особливу увагу.

Дозволю собі звернути увагу на особливі умовини, які заіснували в Братстві перед двома роками. Склад Крайової Управи був майже цілком змінений, а Президія Крайової Управи опинилася „на провінції", далеко від центрів нашого громадського і політичного життя. Ці обставини не могли не мати впливу на висліди праці, як самої Крайової Управи, так і Братства, як цілости. Я хочу при цьому висловити подяку всім референтам Крайової Управи, що працювали порозкидувані один від одного на сотні миль, як рівнож всім друзям-дивізійникам, що своїм зрозумінням справи і солідарною піддержкою уможливили нам цю працю виконувати.

У склад Крайової Управи входило одинадцять членів, а саме: 3 з Боффало, по два з Ню Йорку, Філядельфії і Шикаго і по одному з Джерзи Сити і Рочестеру. Віддаль не дозволяла робити часті пленарні засідання Крайової Управи, тому відбулося лише одно пленарне засідання з участю членів Головної Управи та Крайової Управи (Боффало, 30. березня 1963). Крім цього пленарного засідання відбулися три засідання Крайової Управи з представниками Станиць, а саме: в днях 16. і 17. грудня 1961 — наради членів Крайової Управи і представників Станиць атлянтійського побережжя у Філядельфії, 12. травня 1962 засідання Крайової Управи і представників Станиць Шикаго-Рочестер з участю членів Крайової Управи Канади в Дітройті, і врешті 24. листопада 1962 засідання членів Крайової Управи і представників станиць атлянтійського побережжя в Нюарку.

Не можна не згадати також Товариського З'їзду на Оселі „Діброва" біля Дітройту в 1962 р., де більшість членів Крайової Управи мала згоду стрінутися та разом з активними членами нашого Братства вирішити цілий ряд справ, які були рішальними в дальшій праці Братства.

Крім пленарних засідань члени Президії Крайової Управи були у сталому контакті з іншими членами Крайової Управи і Управами Станиць, не поминаючи жадної нагоди особистих зустрічей. Прикладом цього може бути поїздка членів Президії до Шикаґо на концерт Дивізійного Хору „Бурлаки".

Усіх засідань Президії Крайової Управи відбулося 10. Крім цього відбулися три засідання Президії Крайової Управи ЗДА із Президією Крайової Управи Канади, на яких вирішено ряд проблем і нав'язано контакт для дальшої співпраці. Про всі рішення і постанови Станиці Братства і Уповноважені Крайової Управи були повідомлювані обіжниками, листами, телефонічно, чи то, як вже згадано вище, особистими поїздками. Крім дуже тісного контакту з Крайовою Управою Канади, Крайова Управа удержувала листовний зв'язок з Крайовими Управами Німеччини, Арґентини й Австралії, як рівнож з Об'єднанням Укр. Вояків у Великій Британії. Цей зв'язок не обмежувався лише до виміни листів, але був поширений на кольпортаж („Археологія України", „Львівська Братія" — видані в Канаді, „Історія Дивізі"— Ю. Тиса-Крохмалюка, видана еспанською мовою в Арґентині) і на фінансову допомогу (до Арґентини і Німеччини).

За час своєї каденції члени Президії Крайової Управи відвідали чергові Станиці: Боффало, Дітройт, Клівленд, Лігайтон, Ню-

арк, Рочестер, Філядельфія і Шикаґо. До Станиці Трентон їздив голова Головної Управи інж. І. Скіра. Запланована поїздка до Станиці Ютика не відбулася з технічних причин. У звітному часі оснувалась одна нова Станиця (Лігайтон) та приєднано 3-ох нових Уповноважених Крайової Управи (Редінґ, Обурн, Аллентавн). Відновлено контакт, з Уповноваженим КУ у Вашингтоні, який „загубився" у праці попередньої Крайової Управи.

На кінець хочеться кинути кілька думок про працю на будуче. Два роки не є занадто довгими, шоб можна пізнати всі справи основно та знайти відповідь на всі питання. Деякі речі, однак, можна проаналізувати досить докладно. Які ж наші завдання на будуче, а головно, які завдання повинна поставити собі майбутня Крайова Управа?

Перш за все Крайова Управа повинна завжди утримувати контакт із членством і то не тільки кореспонденційним шляхом, але теж і в міру можливости через особистий контакт. Гроші витрачені на поїздки членів Крайової Управи себе вповні оправдують та дають у висліді організаційне поширення мережі Братства, побільшення сум наших харитативних збірок та кращі вислідн кольпортажі видань Братства. Завданням число один остається організаційне охоплення всіх колишніх дивізійників, аж поки кожний дивізійник, кожна медсестра, кожний юнак і юначка не буде членом Братства. Збільшення числа членства теж і шляхом основування нових Станиць та приєднування нових Уповноважених Крайової Управи і збільшення активности членства допоможе нам не лише продовжувати нашу працю, але теж покращати її вислідн та поширити її на всі ділянки зорганізованого українського життя в ЗДА.

ПРОСИМО ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА РІК 1964 ТРИ ДОЛЯРИ НЕ ЗРОБЛЯТЬ РІЗНИЦІ У ВАШОМУ РІЧНОМУ БЮДЖЕТІ!

Привіт голови Б-ва УСС Івана Поритка, виголошений під час 8 Крайового З'їзду Братства 1 УД УНА в дні 31 серпня 1963 року

Дорогі Побратими! У Ваш 8 Крайовий З'їзд з приводу 20-річчя створення 1 УД УНА щирим серцем вітаю Вас від Б-ва Українських Січових Стрільців, цієї найстаршої комбатантської організації новітньої доби.

Тому 49 років УСС пішли в бій з відвічним ворогом України — Москвою. Слідами Усусусів збройно змагалися за волю українського народу Армії УНР, УГА, пізніше різні повстанські загони, відтак УВО, ОУН, Карпатські Січовики, вояки УПА та Ваша славна 1 УД УНА.

Тисячі й тисячі впали геройською смертю та „встоятися не було сили". Ці велитенські жертви напевно не були марними. Вони дали міцну духову базу наступним поколінням, які невідклично довершать наш змаг й осягнуть нашу найвижчу ціль!

Тепер по всьому вільному світу багато ще колишніх українських військовиків, які згуртовані у своїх громадсько-ветеранських організаціях, намагаються у нашому суспільному житті бути порядкуючим чинником. І там, де виступають з'єднано, але без „забави у військо", то їм це вдається. На жаль наші осяги невеликі, бо у нас самих немає постійного об'єднання. Перед „забавою у військо" перестерігаю Вас, дорогі Побратими, бо і у Вас є одиниці, яким імпонує така забава, що може принести багато шкоди. І внутрі наших комбатантських організаціях маємо успіхи тоді, як працюємо спільно-з'єднано. Доказом цього є осяги Суспільної Служби Комбатантів, яку спільно ведемо від 1953 року. За десять років ССК зібрала в хосен допомоги нашим воєнним інвалідам та немічним українським військовикам кругло 100 тисяч долярів, з того одну третину дало Ваше Б-во. Горді ми й другим нашим спільним ділом, а це „Вістями Комбатанта". Від трьох років розбудовуємо „Вісті Комбатанта" у поважний вояцький журнал.

І ці наші успіхи повинні бути нам до-

роговказом та переконувати, що ми комбатанти могли би вирішно впливати на хід громадської праці всієї еміґраційної громади, як би діяли об'єднано.

У 20-річчя 1 УД УНА ми — УСС звертаємося до Вас, як наших наслідників, які росли, училися та виховувалися на традиції „Червоної Калини" Українських Січових Стрільців й кличемо — пам'ятайте, що за кілька років Ви вже самі без нас — старої війни — будете продовжувати плекання визвольно-вояцької традиції й силою факту переберете цю велику відповідальність за дальшу її долю. До цього Вам треба бути об'єднаними, й цієї єдности Вам, Дорогі Побратими, щиро бажаю від Українських Січових Стрільців.

СВЯТКУВАННЯ 20-РІЧЧЯ ДИВІЗІЇ

ЮТИКА

В неділю 19 травня 1963 р. місцева Станиця Братства кол. Вояків 1 УД УНА в Ютиці відзначила 20-річчя створення 1-ої Української Дивізії. Святом-Академією проводив п. Осип Ліщинський. Академію розпочато впровадженням дивізійного прапору на сцену. Після цього Голова станиці п. Ярослав Лужний поручив однохвилинну мовчанку за всіх поляглих дивізійників. Головну доповідь виголосив п. Іван Бекерський, який ясно й зрозуміло передав присутнім історію 20-літнього шляху 1-ї Української Дивізії. Нестор Томич продеклямував вірш: „О пане, справедливий будь", опісля були відчитані привіти від СУМА й ОбВУА, а місцевий парох о. Б. Смик виголосив коротку промову, де з'ясував тернистий шлях дивізійників від Бродів до Німеччини.

В дальших точках виступали: п. Наталка Топольницька, яка дуже гарно виконала чотири пісні: „Нема в світі", „Як стрільці йшли з України", „Готуй мені збрую" та „Засумуй Трембіто" при акомпаніяменті п. Нестора Томича, п-ні Оля Мельник відчитала вірш „О пів до другої години", а п-ні Галина Гнап виконала другу рапсодію Миколи Лисенка — Ґавот. П-ні Володимира Смик продеклямувала з глибоким чуттям вірш Богдана Бори „Ми", опісля виступив гість з Торонто письменник Лев Орлигора, який коротко передав присутнім ту жертву, яку зложили дивізійники в другій світовій війні.

В кінцевім слові п. Ярослав Лужний, Голова Станиці, подякував виконавцям і гостям за участь у святкуванні.

ТРЕНТОН

Дня 2-го липня 1963 року Станиця Братства кол. Вояків 1 УД УНА в Трентоні влаштувала Свято 20-ти ліття створення Дивізії, що було рівночасно получене з 19-літтям бою під Бродами.

В суботу 20-го липня в год. 7:30 вечором в українській католицькій церкві св. Йосафата в Трентоні о. парох. Т. Атаманюк в сослуженні о. Й. Атаманюка відправив Панахиду за вояків 1-ї Української Дивізії УНА, які впали в бою під Бродами. В панахиді взяли участь члени Станиці Братства з прапором, як також організовану участь взяло юнацтво Осередку СУМА з

прапором. Рівнож були присутні делегати місцевого Відділу ООЧСУ, Станиці Пласту та Студентської Громади. Зокрема треба відмітити присутність на Панахиді й дальшому Святі Головнокомандуючого УНА п. генерала П. Шандрука, який — до речі — не оминув ні одного свята чи імпрези нашої Станиці. Ген. П. Шандрук все цікавиться працею Станиці, за що членство Станиці горде і вдячне.

По Панахиді всі перейшли до церковної авдиторії, де Голова Станиці п. Б. Дубик мав приготований до висвітлення фотомонтаж. В короткому вступному слові п. М. Головчак подав історію та ціль створення Дивізії з точки зору вояцтва Дивізії з-перед двадцяти років. Фото-монтаж висвітлював п. Б. Дубик, пояснення давав п. М. Головчак. Фото-монтаж зробив на присутніх дуже гарне враження як своїм змістом, так і працею над його змонтуванням і хоч на залі було дуже гаряче, приявні з найбільшою увагою слухали пояснень. По закінченні всі розійшлися в гарному настрою.

Наступного дня, в неділю, перед Богослужбою члени Станиці розпродували пропам'ятні значки, видані Головною Управою Братства у 20-ліття створення Дивізії та Однодніввку, яка появилася з тої самої нагоди.

Наша Станиця, хоча невелика числом, здобула собі своєю працею признання як у трентонській громаді, так і в нашому Братстві.

Присутній

КАЛҐАРИ-КАНАДА

Заходами Станиці Братства кол. Вояків 1-ї УД УНА в Калґарах, в неділю 25 серпня ц. р. відбулась академія для відзначення двадцятиліття створення 1-ї Української Дивізії та відзначення річниці бою під Бродами.

Того ж дня в українських церквах відслужено врочисті Панахиди за поляглих дивізійників. В українській католицькій церкві Панахиду відслужив Всч. о. В. Мартинюк в супроводі хору при ЛВУ і СУМ-у; підчас Панахиди були делегації від Станиці і СУМ-у з прапорами.

В українській православній церкві Панахиду відправив Всч. о. М. Фик, перед розпочаттям якої виголосив коротку, зворушливу промову. Підчас Панахиди була присутня делегація Станиці Братства з прапором.

В годині 4-ій пополудні в залі української католицької церкви відбулась академія. Відкриваючи академію секретар Станиці п. В. Різник привітав всіх присутніх, в коротких словах подав значення річниць і академія та попросив присутніх вставанням з місць й однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять поляглих дивізійників.

В програмі академії були дві доповіді: „В двадцятиліття заснування Дивізії" — виголосив п. Д. Гамонів і „Бій під Бродами" — виголосив п. В. Папірчук.

Хор ЛВУ і СУМ-у під диреґентурою д-ра І. Чеховського проспівав чотири пісні. Поміж хоровими точками — дві деклямації: „В альбом дивізійників" — деклямував п. В. Шостаківський і „Ми прийдем" — виконав Миросик Різник.

На закінчення програми відбулася інсценізація „Юрчик" в опрацюванні п. В. Шостаківського. Виконавцями роль були п. Золотуха — член СУМ-у, п. О. Шумилович — член Станиці Братства і Данчик Шостаківський — член ЮСУМ-у.

Академію закінчено відспіванням українського гимну.

В загальному програма академії, що була присвячена водночас двом різним подіям, була задовільною і вміло складена. Програма, хоча скромна, була неперевантажена кількістю точок а головний зміст відзначування річниць був ясно підкреслений в старанно опрацьованих доповідях.

І. Р.

БОФФАЛО, Н. Й.

Станиця Братства кол. Вояків 1 УД УНА в Боффало влаштувала в неділю 28 квітня 1963 р. в залі Українського Дому „Дніпро" величаву Академію -концерт для відмічення 20-ої річниці створення 1-ої Українсь-

кої Дивізії та для вшанування пам'ятн тих вояків, що впали на полі слави.

Імпрезу відкрив вступним словом голова Станиці Степан Слабик. Святочне слово виголосив інж. Михайло Ліщинський з Філядельфії. деклямацію пані Ірина Лаврівська, а концерт вояцьких пісень виконав чоловічий хор Братства „Бурлака" під диригентурою Юрія Лаврівського.

Свято пройшло з великим успіхом при численній участі українського громадянства.

З життя Станиць Братства

ТРЕНТОН

Дня 16 березня 1963 року в домівці української католицької церкви св. Йосафата в Трентоні відбулися Річні Загальні Збори Станиці Братства кол. Вояків 1 УД УНА в Трентоні. Збори відкрив в год. 8.30 вечором Голова п. М. Головчак, привітав присутніх членів Станиці й гостей, між яким був п. М. Ліщинський з Філядельфії. Вибрана Президія Зборів в особах пп. З. Федорович — голова, М. Шевців — секретар та І. Ґалик — заступник голови, пороводили дальше Загальними Зборами.

Відчитано привіти від Крайової Управи в ЗДА й ген. П. Шандрука — головнокомандуючого УНА. Усні привіти зложили від 18 Відділу ООЧСУ п. З. Федорович і від Відділу Самопомочі п. І. Ґалик, голова Відділу.

По звітах членів уступаючої Управи та по уділенню абсолюторії та довшій, речевій дискусії, до нової Управи ввійшли: пп. Б. Дубик, М. Головчак, І. Ґалик, С. Вілик і Т. Флюнт. До Контрольної Комісії вибрано пп. д-ра Т. Крупу й п. М. Кузіва.

Станиця в Трентоні, хоча невелика числом, виконала велику працю минулого року, наладнала співпрацю з молодечими організаціями як СУМА, Пласт, Студентська Громада, ОДУМ. Станиця співпрацює з місцевим Відділом УКК та Громадськими Організаціями міста Трентону. Оборот Станиці за останній рік в сумі 1557.70 дол. є поважним осягом для так малої клітини.

Нововибрана Управа є запорукою, що праця в Станиці в цьому році буде ще краща.

Присутній

КАЛҐАРИ

В просторих преріях Канади, в Калгарах, провінції Альберти, Станиця Братства відбула свої Річні Загальні Збори.

Збори відбулися в дні 3-го березня 1963 року, в авдиторії української католицької церкви св. Успення. Зборами проводив п. Д. Гамонів, секретарював п. В. Різник. Пробивши підсумки проведеної праці та уділивши абсолюторію уступаючій Управі, Збори обрали нові кереівні органи Станиці в такому складі: Голова — Д. Гамонів, Заступник Голови — В. Папірчук, секретар — В. Різник, скарбник — І. Головецький, кольпортер і вільний член — Е. Вишинський. Контрольна Комісія: О. Шумилович й пп. Василевич й Томин.

КЛІВЛЕНД

В „Інформативному Листку" ч. 1. Станиці Братства 1 УД УНА в Клівленді, не було повної інформації про склад Управи Станиці, вибраної на Загальних Зборах в дні 3-го березня 1963 р. В цьому числі подаємо Братству до відома: Г. Кріслатий — голова, Л. Кусяка — заступник, А. Блашків — секретар, М. Фішер — скарбник, А. Вільшанський — імпрезовий, С. Кріслатий — пресовий. Я. Рибалт і В. Василишин — члени, сот. А. Гончаренко — почесний член Управи.

Контрольна Комісія: М. Медвідь — голова. С. Антонів і М. Кігічак — члени.

За час діяльности Управа відбула 3 засідання. В дні 12-го травня відбулися ширші сходини Станиці, на яких П. Трач виголосив реферат на тему: „До ґенези і обставин створення 1-ої Дивізії". По рефераті обговорювано біжучі справи Станиці, а головно присвячено увагу справі Ювілейному Рокові 20-ліття створення Дивізії та активізації членства.

З гідно з директивами Головної та Крайової Управ та рішенням Управи Станиці виконано наступні зобов'язання: а) переве-

лено збірки на листи на суму 72.00 дол., б) переведено збірку комерційних оголошень на суму 95.00 дол. (вище наведені суми призначені на ювілейні видання з нагоди 20-ліття створення Дивізії), в) переведено в часі Зелених Свят збірку на охорону могили на суму 132.47 дол.. г) розпродано пропам'ятних значків і коверт на суму 19.00 дол., д) розпродано ювілейних одноднівок Головної Управи на суму 50.00 дол. Всі вищенаведені суми зі збірок і кольпортажу переслано до Крайової Управи.

Першого дня Зелених Свят ц. р. відправлено Панахиди на могилах померлих членів Станиці: по бл. п. Семенові Кордубі та Миколі Дубасові. Панахиди відправив о. мон. Д. Ґресько. У Панахидах взяли участь члени Станиці з прапором та зложено квіти на їхніх могилах.

В місяці травні ц. р. видано Управою Станиці „Іформативний Листок" ч. 1, якого розіслано членам і прихильникам Станиці та Головній і Крайовій Управам.

Одержано обіжників і листів з Краєвої Управи в числі 10, стільки ж вислано зі Станиці листів-відповідей.

На зборах УЗО відділу УКК м. Клівленду в дні 21-го червня ц. р. брав участь делегат Станиці, як рівнож делегат Станиці був учасником на офіційній частині Злету Юнацтва СУМА в Бронсвік, Огайо. Слід відмітити, що в святочному наказі була виголошена точка присвячена Ювілею 20-ліття створення Дивізії.

Проф. В. Кубійович серед дивізійників в Торонті

Під час останнього побуту проф. В. Кубійовича в Торонті, його щиро вітали Станиця і Крайова Управа Братства 1 УД УНА, не забуваючи при тому й про фінансову потребу на видання Енциклопедії Українознавства, яка виходить під його редакцією. Поза щорічними дотаціями, Станиця Братства вже вплатила $ 1,000 на один зошит ЕУ, а цього року Крайова Управа Братства Канади знову зобов'язалася вплатити $ 1,000 на ще один зошит. Ледви чи яка організація може похвалитися такою жертвенністю.

На світлині від ліва: сот. Ст. Гуляк — голова Станиці в Торонті, сот. УГА П. Бігус, М. Бігус, проф. В. Кубійович, Ю. Копистянський, проф. З. Зелений, мґр. Б. Кальба, д-р М. Малецький — голова КУ Канади.

ЗВІТ

з Зеленосвяточної Збірки на охорону і удержання могил, переведеної Станицями й Уповноваженими Братства кол. Вояків 1 УД УНА в ЗДА в часі Зелених Свят 1963 року.

Стан Збірки по день 31-го липня 1963: Станиця Бофало — 194.57 дол., Станиця Дітройт — 30.25 дол., Станиця Клівленд — 132.77 дол., Станиця Рочестер — 176.00 дол., Станиця Трентон — 51.40 дол., Станиця Філядельфія — 103.44 дол., Станиця Шікаґо — 470.87 дол., Уповноважений КУ в Амстердам, Н. Й. — 18.75 дол., Уповноважений КУ в Бетлегем, Па. — 5.00 дол., Уповноважений КУ в Бриджпорт, Кон. — 28.00 дол., Уповноважений КУ в Лос Анджелес, Каліф. — 4.75 дол., Уповноважений КУ в Редінг, Па. — 16.00 дол., Уповноважений КУ в Вашінґтон, Д. С. — 35.27 дол., Разом: 1,267.07 дол.

Вислід збірки переслано до Братства „Броди-Лев", Інк. в Ню Йорку.

Атанас Т. Кобрин

Референт Фінансів Крайової Управи Братства в ЗДА

З ДІЯЛЬНОСТИ БРАТСТВА К. ВОЯКІВ 1 УД В АРҐЕНТИНІ

В неділю 24 лютого 1963 р. з'їхались члени й симпатики Братства на хутір „Підлюте", щоб відзначити 20-річчя створення Дивізії. День був дощевий і на зустріч прибуло менше дивізійників, як сподівались організатори імпрези. Всетаки на полевій Службі Божій і на традиційнім аргентинськім „асадо" було кількадесять учасників.

Пополудні відбулися Загальні Збори Братства. Управа звітувала Зборам про минулорічну діяльність і представила до розв'язання різні проблеми. Обговорювано справи зактивізування всіх дивізійників: членів і нечленів, співпрацю з іншими комбатантськими організаціями, молоддю й іншими товариствами, відзначення 20-річчя, організування збірок на інвалідів, вирівнювання довгів, затягнених на Історію Дивізії в еспанській мові, і питання актуальні для Братства в Арґентині.

Збірка на Фонд Українського Інваліда, яку організує кожного року Братство спільно з Союзом Українських Ветеранів, дала останнього ділового року майже 100 тисяч пезо. Якщо брати до уваги чисельність еміґрації й економічну ситуацію в Арґентині, це гарний вислід. Видно, що наша спільнота в Арґентині вважає справою своєї національної чести складати щедрі жертви для тих, що втратили своє здоров'я у визвольних війнах.

Досить важною до розв'язання є справа Історії Дивізії, яку видав Український Інформативно-Видавничий Інституту в Арґентині, а Братство зобов'язалося помогти у фінансуванні. Історія коштувала досьогодні 134 тисяч арг. п., а приходу на ту ціль тільки 77 тисяч, на які зложились датки Крайових Управ Братства ЗДА і Канади в сумі 25 т., Братства в Арґентині 39 тис. і з продажу 13 т. Довгу ще залишилось 57 тис. Книжку в першу чергу вартісну для пропаганди української справи й цікаву особливо для дивізійників варта поширити. На жаль, крім моральної підтримки наш почин не дістав відповідної підтримки матеріяльної. Останньо станиця Братства в Торонті дарувала нам 50 прим. книжки „Львівська Братія", щоб з її продажу ми могли зменшити довг.

Після передискутування й вирішення всіх справ порядку дня Загальні Збори затвердили попередній склад Управи на чолі з К. Гарасимом.

Під вечір цього дня відбувся для учасників Зустрічі доклад д-ра О. М. Біланюка на тему застосування атомової енергії у війні. Доповідач, який на запрошення уряду перебуває хвилено в Арґентині, давав вичерпні відповіді на запити.

Цим днем Зустрічі започаткувало Братство в Арґентині імпрези з приводу 20-ліття створення Дивізії.

біл.

Богові душа, вітчизні тіло!
(козацьке 17 стол.)

На війні світ починається,
На війні й кінчається!
(козацьке 17 стол.)

КРАЙОВИЙ З'ЇЗД БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1 УД УНА В КАНАДІ

Крайовий З'їзд Братства кол. Вояків 1 УД УНА Канади відбувся цього року на мальовничій українській оселі „Зелений Гай", над озером Сімко в провінції Онтеріо. В дні 6 липня 1963 р. члени Крайової Управи й делегати від Станиць Братства Канади, зїхались туди, щооби в дружній атмосфері продискутувати нашу діяльність й креслити напрямні майбутньої праці та поруч з тим умандатувати нові керівні органи Братства цього терену.

З'їзд відкрив д-р М. Малецький — голова Крайової Управи Братства на терен Канади, вітаючи присутніх, а зокрема делеґатів, які прибули на Крайовий З'їзд та гостей від Головної Управи Братства й Крайової Управи Братства в США. Після зачитання порядку нарад обрано президію царад в такому складі: полк. П. Силенко — предсідник, інж. В. Палієнко — секретар.

В програмі нарад слідували звіти поодиноких представників Станиць, які своїм досвідом й спостереженнями з праці в терені — ділились між собою. В заключенні звіти керівних органів Братства Канади завершили цілість підсумків нашої праці протягом двох років.

Приходиться ствердити, що назагал праця низовних клітин вповні задовільна. Вправді існують випадки, що організоване життя деяких клітин завмирає на якийсь час, однак воно все відживає й Станиці вертають назад до активної праці . Явище це постійно повторюється особливо з різними меншими клітинами. На увагу й вирізнення заслуговують Станиці Братства заходу Канади, — Вінніпеґ, Едмонтон, Калґари, Саскатун й Ванкувер й околиця. Праця в цих осередках незвичайно оживлена й інтенсивна. На сході Канади Станиця в Торонті, найбільш чисельна з усіх Станиць терену Канади веде рівнож взірцеву роботу, й може похвалитися небудьякими осягами.

Крайова Управа в звітовому періоді вислала й одержала 650 листів в тому вислано 18 обіжників до Станиць.

В касовому звіті по стороні приходів за два роки діяльности Крайової Управи 5,086.06 дол., по стороні розходів 3,649.49 дол., сальдо 1,4346.57 дол.

В загальному Крайова Управа координувала працю Управ Станиць, висилаючи туди свої суґестії, напрямні праці, залишаючи Управам Станиць повну автономію в їх діяльности. Крайовий З'їзд на внесок Контрольної Комісії уділив одноголосно абсолюторію уступаючій Управі Братства терену Канади. На біжучі 2 роки З'їзд обрав керівні органи Братства в такому складі:

Крайова Управа: полк. П. Силенко почесний голова, д-р М. Малецький голова, сот. М. Бриґідер заступник голови, теренові заступники голови — кожночасні голови Станиць Братства в таких місцевостях: Монтреаль, Вінніпеґ, Едмонтон, В. Гузар се-

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Бажаємо Веселих Свят Різдва Христового та успіхів в новому 1963 році, Голові Головної Управи Братства кол. Вояків 1 УД УНА І. Скірі, Головній Управі Братства, Крайовим Управам, Управам Станиць, Управі Братства „Броди-Лев", членам Братства, усім дивізійникам та членам дивізійних родин, братнім комбатантським організаціям, українським військовикам та українській спільноті.

Крайова Управа Браства кол. Вояків

1 УД УНА в Канаді

кретар, О. Войтів фінансовий референт, Б. Кальба допомоговий референт, А. Коморовський референт молоді, В. Вернга пресовий референт, сот. С. Гуляк член Управи, сот. Б. Підгайний член Управи.

Контрольна Комісія: В. Паліенко, Р. Колісник, М. Мельник, Товариський Суд: О. Загорода, Л. Рудницький, М. Терентяк.

В пляні праці, над яким розгорнуто широку дискусію, основними турботами З'їзду були такі справи як допомога інвалідам шляхом збірок, імпрез та традиційної коляди. З'їзд відмітив потребу поширити допомогову акцію поза тереном Німеччини та Австрії рівнож на терен Канади. Належну увагу присвячено видавничим справам Братства. В першу чергу ствержено, що журнал Братства „Вісті Комбатанта" вимагає повної піддержки усіх дивізійників й в тій справі слід повести відповідну роботу так на терені Канади як й США. При видаванні книжок З'їзд суґерував, що більш уваги слід присвятити студіюванню тематики й підборові книжок до видання Братством. По лінії організаційних справ дискутовано можливості збільшення організаційної сітки Братства на терені Канади та поруч з тим збільшення членства. З нагоди 20-ліття створення Дивізії доручено Управі продовжити програму святкувань на цьому терені. Особливу увагу звернено на українську молодь зорганізовану в молодечих організаціях, якій належна з нашого боку можлива допомога в їхній організаційній праці та діяльності.

Наради закінчено спільною вечерею усіх присутніх на З'їзді. Опісля в просторій залі „Зеленого Гаю", Станиця з Торонта влаштувала забаву з участю оркестри Яблонського для членства та гостей.

Із З'їзду та гарно влаштованої забави залишились приємні спогади.

В. Гузар

ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ-УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Поладнання конфлікту між Головною Управою ОбВУА і ген. П. Шандруком

Головна Управа ОбВУА

Філядельфія, 4-го листопада 1963 р.

ЗАЯВА

Головна Управа ОбВУА стверджує, що приймаючи 2-го грудня 1961 р. свою постанову в справі ордену „Віртуті мілітарі" для ген. штабу Ген. Полковника Павла Шандрука, вона не знала, що Генерал дістав був дозвіл від Уряду У.Н.Р. цей орден прийняти. Головна Управа не хотіла цим поменшити його військових та громадських заслуг.

д-р **Володимир Ґалан** Голова
Р. Савчин Секретар

Філядельфія, 4-го листопада 1963 р.

ЗАЯВА

Генерального Штабу Генерал-полковника Павла Шандрука:

Приймаю до відома заяву Головної Управи ОбВУА і уважаю свій конфлікт з цією Головною Управою закінченим.

Ген. Полковник
Павло Шандрук

З діяльности Відділів ОбВУА

НЮ ЙОРК

ЗАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У продовженні діяльности, що була з'ясована у числі 3 „Вістей Комбатаита" за 1963 рік, праця Нюйорського Відділу ОбВУА проходила ось так:

Дня 25-го травия 1963 Управа Відділу влаштувала спільно з Центральним Комітетом Вшанування Пам'яті Симоиа Петлюри в Америці Академію, присвячеиу 37-ій річниці трагічної смерти Головного Отамана Військ УНР св. п. Симона Петлюри. Члени Відділу прийияли числеиу участь в цій Академії, як також в Панахиді, що була відслужена дня 26-го травня в Катедрі УПЦ св. Володимира при 82-ій вулиці за спокій Душ Головного Отамана, його Дружини Ольги та Доньки Олесі, а крім того за душі Жертв Великого Голоду в Україні.

Дня 2-го червня 1963 р. відбулося на Оселі Українського Робітничого Союзу „Верховина" в Глеи Спей, Н.Й. Святочие Відслоиення Хреста иа Могилі-Пам'ятнику поляглим за Волю Собориої Украіїни, в якому взяли участь числеині члеии Відділу під проводом геиштабу ген-хор. Аркадія Валійського та голови Відділу сот. Івана Козака. Ген. Валійський очолював Комітет побудови цього пам'ятиика, а сот. Козак входив у склад цього ж Комітету від Відділу.

Дия 9-го червня 1963 р. члеии Відділу під проводом генштабу геи-хор.Валійського були приявиі на Всеиародиій Панахиді за Душі Жертв Великого Голоду в Україні з приводу 30-ої річииці того голоду, що була відслужена при величезному здвизі громадяиства обох віровизнань перед Церквою-Пам'ятником у Бавнд Бруку, Н.Дж. ВПреосв. Владиками УПЦ, митрополитом Іваном і архиєп. Мстиславом.

Дня 22-го червня 1963 відбулися Сходини Членів Відділу та гостей з доповіддю проф. Нестора Короля иа тему „Відновлеиня суверенностн Украіни внаслідку зречення престолу царем Миколою II." Того ж дня проходило засідання Управи, на якому прийнято 4 иових членів, розглянеио заяви деяких членів щодо сплати залеглих члеиських внесків та вирішеио інші поточні справи. Це були останні сходини перед вакаційиою перервою, яка за традицією простягається на місяці липеиь і серпень.

Дня 8-го вересия 1963 голова та секретар репрезентували Відділ підчас Панахиди за спокій Душі св. п. генерал-пор. Івана Омеляновича-Павленка, що була відслужена з приводу 1-ої річниці його смерти иа його ж могилі иа православиому цвинтарі у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Дня 21-го вересня 1963 деякі члеии Відділу взяли участь у Дедикації площі під пам'ятник Шевчеикові у Вашингтоні, Д.К., при чому Відділ репрезеитували сот. Іван Козак, полк. Жорж Богун де Ляре та сот. Іван Винник.

Дня 28-го вересия 1963 уладжеио чергові місячні сходиии члеив. якими започатковано післявакаційиий сезон праці. Доповідь иа тему „Чінгіз-Хан і монгольська імперія"

ГОЛОВНА УПРАВА

ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ-УКАЇНЦІВ

в Америці

пересилає з нагоди

РІЗДВА ХРИСОВОГО і НОВОГО РОКУ 1964

сердечний привіт

всім своїм Відділам, Членам

та братським комбатантським організаціям

прочитав підполк. інж. Захар Івасишин. Того самого дня відбулося засідання Управи, на якому поруч поладнання поточних справ рішено відбути в листопаді ц.р. на тлі внутрішнього Листопадового Свята декорування „Воєнним Хрестом" побратимів Відділу, яким була на днях прислана ця пропам'ятна відзнака. Декорування переведе генштабу ген-хор. Аркадій Валійський. Після декорації відбудеться товариська зустріч при спільній трапезі.

Дня 29-го вересня 1963 відбулося відкриття ретроспективної виставки творів скульптора Сергія Литвиненка, б. сотника Дійової Армії УНР, та члена Відділу ОбВУА Ню Йорк, з приводу 40-річчя його мистецької творчости. Голова Відділу сотник д-р Іван Козак склав Ювілятові привітання і побажання від імени Управи і членства Відділу та удекорував його при допомозі секретаря Відділу, сот. інж. Юрія Тамарського „Воєнним Хрестом", що саме був надісланий Крайовою Радою „Воєнного Хреста" при Головній Управі ОбВУА.

ДЕКОРУВАННЯ ВОЄННИМ ХРЕСТОМ

Старанням Відділу ОбВУА Ню Йорк відбулося в дні 23-го листопада 1963 р. в приміщенні місцевого Українського Літературно-Мистецького Клюбу в рямцях Святкових Сходин урочисте декорування Воєнним Хрестом 16 членів того ж Відділу.

У сходинах прийняли участь члени Відділу, деякі з дружинами, та представники місцевих організацій, разом 50 осіб.

Декорування перевів генштабу генерал-хор. Аркадій Валійський при співучасті сотників Івана Козака і Сергія Литвиненка. Після декорування відбулася Товариська Зустріч при спільній трапезі, що пройшла в сердечній, родинній атмосфері.

Подрібний опис цього святкування буде вміщений в наступному числі „Вістей Комбатанта".

І. К.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па.

ЛИСТОПАДОВА АКАДЕМІЯ

Цьогорічну Ювілейну Листопадову Академію влаштовано в Філядельфії під фірмою українських комбатантських організацій. З огляду на те, що пересічний вік членів Філядельфійського Відділу ОбВУА доходить до 70 літ і їх активність може обнижуватися з кожним роком, цьогорічну Академію зорганізовано дещо інакше, як попередніми роками. До виконання окремих точок запрошено в більшости нашу молодь, щоб в той спосіб передати в її руки наші традиції та разом з тим обов'язок продовжувати ці традиції і тоді, коли забракне вже тих, що самі створили пам'ятні дні Листопада.

Коли відкрилась завіса, на сцені стояли делеґації українських молодечих організацій з прапорами, серед яких був також прапор Відділу ОбВУА.

Академію відкрив Голова Головної Управи ОбВУА д-р В. Ґалан, згадуючи тих, які віддали своє життя в Листопадовому Зриві та по відсурмленні заклику, попросив про хвилину мовчанки, в часі якої поносився гуркіт барабану.

Після відкриття представник молоді студент А. Масюк виголосив приречення української молоді, яким вона зобов'язується продовжувати давні традиції та боротьбу українського народу.

Доповідь про ролю та значення Листопадового Чину виголосив о. др. І. Нагаєвський, кол. капелян 1. Української Дивізії. Він підкреслив також ролю нашої молоді в дальшому формуванні життя та змагань українського народу.

В мистецькій частині виступив дівочий хор У.М.І. під управою проф. Ю. Оранського, проспівавши „Осінню пісню" Савицької — Фоменка та „Веснянки" з опери Енеїда (хор дівчат, лібретто М. Садовського), а опісля баритон п. І. Самокіш відспівав „У темну ніч" (дума), „Мені однаково" Шевченка — Лисенка, та „Нагадай бандуро" Китастого. На закінчення І. частини п. А. Масюк прорецитував „В той перший день" І. Сендецького.

В другій частині виступила п. Л. Войтович з піснями „Засумуй трембіто" Нижанківського і „Бабине літо" Січинського, а після неї Молода Просвіта заінсценізувала „Дівчину з червоним хрестом", опрацьовану п. О. Селезінкою на підставі поеми А. Курдидика. Виконували: Б. Казанівська, М. Стадницька, Т. Городинська, А Гайдук, Н. Матковська, Х. Забродська, Я Патриляк, Б. Мізак, П. П. Януш і О. Януш.

Опісля, появився знову на сцені хор УМІ і на його фоні мала Оленка Куземська віддеклямувала Савицької „За тих, що впали". Вкінці хор відспівав „Діво Маріє" Славутича-Фоменка та „До пісні" Софронова-Левицького-Фоменка. Академію закінчено відспіванням Націоаального Гимну.

Фортепіяновий супровід спочивав в руках пп. О. Білик, Л. Бульби та Б. Перфецького.

ПОМИНКИ ПО СЛ. ПАМ. ОЛЕНІ СТЕПАНІВНІЙ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

20. жовтня 1963 відслужено в місцевій церкві на Навстайні за спокій душі сл. п. Олени Степанівної поминальне Богослуження з Панахидою, а згодом слідували сходини з доповідями та спогадами про Покійну, в залі спортового клюбу „Тризуб". Ініціяторами поминок були місцеві, колишні учениці львівської ґімназії Сестер Василіянок, які запросили до співучасти жіночий Пласт, Братство Усусів і ОбВУА, як Побратимів Покійної.

При вщерть повній церкві, де мило звертала увагу приявність всієї філадельфійської верхівки наших установ та товарнств, при чисельній фреквенції дівочого Пласту, целебрував Богослужбу, по своїй Посестрі з рядів УСС. о. сов. Головінський Василь, який до панахиди запросив свого сотрудника, о. Кузьмовського Мирона. Здрігалась десь могила Покійної на львівському, личаківському цвинтарі, коли там ген-ген, зза далекого океану, кружляли над нею, відгомони правленої „заупокійної". Долітали туди уривки і слів св. Літурґії, і тони жалібних пісень парохіяльного хору, та шепіт молитов вірнних при відправі панахиди. В часі глибокої релігійної, й стрілецько-національної проповіді отця Головінського, линули вірні думками до могили Покійної, яку численні приявні знали.

Коли по відправі учасники перейшли на поминальні сходини, то на залі майорів портрет Покійної в стрілецькому однострої хорунжого, овіяний легендарною „Червоною Калиною". Сходинами проводив сотник Микола Алексевич, який вклав багато праці разом з ініціяторами — у підготівці свята. Розчулюючою була сцена, коли двоє малят-дівчаток в пластових одностроях зложили під портретом Покійної квіти, а відтак друга пара малят привітала приявну на залі Посестру УСС. п. Гандзю Дмитренко-Ратич — також квітами.

Згодом слідували реферати чи пак спогади зразу голови Братства Побратнма Івана Поритка про зустріч зі Степанівною таки в землянках по бою на Маківці відтак Посестри Гандзі Дмитренко про співрацю у львівському Пласті, точніше в жіночій секції „Січі" перед 1914 роком, а згодом вже в стрілецьких рядах. По деклямації пластунки Любці Капій, яка з чуттям віддала присвячений Угрином-Безгрішним Степанівній вірш, слідували спогади кол. учениць Поминаної, а саме пань: Оксани Керч та Стефанії Бернадин.

Прелеґентки чи прелеґенти, не повторялись у своїх доповіддях, а доповнювали себе взаємно. Їх доповіді мали характер плястичного шкіцування фраґментів, що приявна молодь сприймала з великим зацікавленням. Після закінчення офіційної частини всіма приявними піснею „Видиш брате мій", залишився ще дехто на продовжування спогадів чи гутірки, при чому виринула думка конечности побудування на могилі пам'ятника. Побратим Поритко, як голова загальної Суспільної Служби всіх наших комбатантів, запевнив дискутантів, що якщо громадянство збільшить свою жертвенність, то майбутній комітет побудови може рахувати на співпрацю та поміч комбатантів. Немає сумніву, що відгукнуться при збірці і Побратими-комбатанти Америки та Канади.

Пані ініціяторки гостили приявних кавою та солодким, а при нагоді висказували вдячність всім, які їм безінтересовно допомогли в улаштуванні свята, зокрема Отцям-духовним, хорові з невтомним диригентом, п. Юрієм Гавриловим на чолі, і паням опікункам пластунок. Дякували теж за громадське ставлення до справи спортовому товариству „Тризуб".

Андрій Кігічак

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Дня 15-го вересня 1963 відбулися чергові Загальні Збори Філядельфійського Відділу ОбВУА в домі Українських Американських Горожан при Френклін вул. при поважній кількості членів.

Після відкриття Зборів побр. М.Алексевичем, головою уступаючої Управи, о.І. Лебедович провів молитву, після якої відбулася декорація „Воєнним Хрестом" 9 членів нашого Відділу. Перед тим д-р М.Рибак, голова Краєвої Ради Воєнного Хреста в своїй промові з'ясував ролю цього Хреста та подав до відома приявних, кому і якою дорогою цей „Воєнний Хрест" призначується. Хрести одержали: вдова по бл. п. сотн. Л. Огоновському (як реґалію), пор. інж. Іван Остапяк, пор. інж. Іван Левицький, пор. суддя Володимир Луцишин, хор. інж. Степан Кульчицький, хор. Іван Домбчевський, булавний Теодор Федусь, стр. Іван Пришляк та військ. урядовець Іван Струк.

Декорації доконав кол. Начальний Капелян УГАрмії о. сотн. Іван Лебедович.

Опісля вибрано президію Зборів в особах: Побр. І. Поритко, предсідник та побр. Волод. Мацьків, секретар. До почесної президії попрошено д-ра В. Ґалана, о. сотн. І. Лебедовича, д-ра М. Рибака і інж. М. Каплистого.

Згідно з програмою, звітували по черзі: голова, містоголова, скарбник, секретар, культ-осв. референт, організаційний референт, референт суспільної опіки та голова Ревізійної комісії.

Звітн виказали, що Відділ, якого члени находяться в пересічному віці 65-70 літ, виказав велику живучість і його діяльність ні трохи не слабне. Управа відбувала точно щомісячні засідання та влаштовувала ширші сходини для всіх членів. З членством вдержує близькі зв'язки при допомозі друкованих обіжників, яких в звітовому році видано п'ять, та комунікатів в пресі. Відділ влаштував власним заходом Листопадову Академію та Зеленосвяточний обхід на цвинтарі, брав участь в Богослужбах, імпрезах та обходах, які влаштовували інші організації та запрошували ОбВУА до участи. Проведено Листопадову Збірку на терені Філядельфії, яка принесла 1185.35 дол. та влаштовано стрілецькі курси. Висилано своїх представників на Панахиди та похорони своїх членів, замовлювано клепсидри та фундовано квіти. Та покищо не зреалізовано своєї постанови про закуп дому українського комбатанта задля малої піддержки загалу членства.

Дискусія, яка слідувала після звітів, була речева і не довга. Запропоновано конечність відзначити сумні роковини смерти полк. Е. Коновальця, дискутовано, чи давати квіти на домовини покійних членів, чи радше підпомагати різні національні фонди. Підкреслено важливість вдержування контакту ОбВУА з молоддю та висказано подяку за влаштовані для нашої молоді курси стріляння. Говорено про конечність піддержування комбатантського часопису „Вісті Комбатанта" та придбання дому комбатанта. Висунено також пропозицію подякувати українським лікарям, які погодились нести безкоштовну лікарську допомогу нашим незаможним ветеранам.

До нової Управи увійшли: побр. М. Алексевич, як голова та побр. І. Данківський, М. Савчин, В. Мацьків, О. Лис, І.Остапяк, І. Рубель, А. Маланяк, Р. Беднарський, В. Остапович, І. Левицький, І. Мельник, Дідківський та Трицецький, як члени Управи. До Контр. Комісії увійшли: М. Каплистий, Прасіцький і Демянчук. До тов. суду: д-р Рибак, радн. В. Луцишин та Маруненко. Жіноча Секція відбуває свої Загальні Збори окремо.

Приявний.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

В РІЧНИЦЮ СМЕРТИ СЛ. ПАМ. ПОЛК. ІНЖ. МИХАЙЛА КУРАХА

Дня 22. червня 1963 р. Відділ ОбВУА та Станиця Братства У.С.С. в Клівленді вшанували першу річницю смерти сл. пам. пол. інж. *Михайла Кураха* жалібними Богослужбами в обох українських церквах та окремими сходинами своїх членів в просторій залі при У. А. П. Церкві ім. Андрея Первозваного.

Крім членів Відділу ОбВУА та Станиці УСС, на ці жалібні сходини явилися теж численні делеґати тих місцевих установ, в яких Небіжчик, на протязі 10 літ брав активну участь, та приятелі Померлого.

Голова Відділу ОбВУА, побр. д-р Мирослав Комарянський відкрив сходини та згадав про всесторонню діяльність невіджалуваного діяча, взірцевого вояка, воєнно-історичного знавця, надзвичайного фахівця — агронома, кооператора та неструдженого суспільного працівника. Однохвилинною мовчанкою вшанували приявні память Покійного.

Побр. д-р Іван Гурко заявив, що мав умову з сл. пам. Михайлом Курахом, на підставі якої той з них, що залишиться в житті, мав виголосити надгробну промову над тим, що скоріше помре. А що д-р І. Гурко не мав змоги виїхати до Ню Йорку на похорон свого друга, виголосив обіцяну жалібну промову у своїй радіопередачі в Клівленді. Цю промову разом з жалібними піснями приніс на стрічці з собою на ці поминкові сходини смерти Михайла Кураха. Приявні вислухали награні на стрічці пісню „Ой нагнувся дув високий понад став", саму промову д-ра Гурка та пісню „Ой морозе, морозенку".

Побр. інж. Михайло Хроновят, згадавши про спадщину Небіжчика у формі поважної бібліотеки, яку згідно з волею брата, мистця Івана Кураха, передано до музею УВАН в Ню Йорку, згадав про Небіжчика, як про поета та відчитав з його збірки декілька гарних віршів, що характеризують вдачу автора. При тім додав, що збірка поезій видана власним коштом брата Покійного, мистця Івана Кураха, що живе тепер у Швайцарії. Збірка доповнена мистецькими малюнками брата, того загально відомого мистця, це неабияка цінність та пам'ятка по цьому небуденному громадянинові.

Голоза Станиці Братства УСС, побр. сот. Ж. Олексин у свойому слові згадав, що завдяки сл .п. М. Кураха постала в Клівленді Станиця УСС-ів, якої він був секретарем від самого початку, відмовившись в своїй скромності від головства Станиці. Заведене книго — і діловодство Станиці Небіжчиком з відомою його педантичністю, найшло велике признання Головної Ради УСС.

Побр. пол. Т. Шкарупа у своєму слові підчеркнув заслуги Небіжчика, які повинна комбатантська організація належно оцінити та подумати над тим, як утривалити пам'ять небуденного вояка-громадянина. Інші промови натякали про те, що їм нераз Небіжчик згадував, що має виготовлені важливої вартости матеріяли, готові до друку) та що шукає можливостей їх видати.

Закликом, закупити збірку поезій Небіжчика під наг. „Перед Брамою", та тим причинитися до поставлення відповідного пам'ятника на його могилі, замкнув Голова ОбВУА ці жалібні Сходини.

Учасник

ШИКАГО, Ілл.

ПАНАХИДА ПО ГЕНЕРАЛОВІ ІВ. ОМЕЛЯНОВИЧУ-ПАВЛЕНКОВІ

В неділю 8. вересня 1963 р. в соборі св. Володимира УАПЦеркви в Шикаґо на запрошення місцевої станиці Українського Вільного Козацтва в першу річницю смерти генерал-поручника Івана Омеляновича-Павленка, колишнього Кошового Отамана Слобідського козацтва та Командира окремої кінної дивізії і Інспектора Кінноти Армії УНР, відслужено урочисту Панахиду за спокій його душі. Панахиду відправляв настоятель катедри митрофорний протоієрей о. Ф. Білецький в сослуженні прот. о. Ів. Кристюка. Співав хор під орудою проф. І Трухлого.

В почесній варті стояли: отаман станиці У. В. К. пполк. Б. Шевченко, голова Між-

комбатантського Комітету, він же голова станиці Т-ва к. вояків УПА, інж. Ст. Голяш, голова станиці Братства У. С. С. інж. Ант. Артимович, голова. Від. ОбВУА др. П. Хрептовський, курінний Братства Карпатських Січовиків інж. Ант. Кущинський, голова станиці Братства 1-ої Укр. Дивізії У. Н. А. ст. дес. Б. Кашуба, голова станиці С.У.В. майор В. Рудецький, старшини й козаки цих комбатантських організацій, та делегація від Пласту.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ ОЛЕНИ СТЕПАНІВНОЇ

На вістку про смерть у Львові Олени Степанівної управа станиці Братства УСС-ів разом з станицею Пласту в Шикаґо скликали в суботу 14-го вересня урочисте зібрання для вшанування пам'яти Покійної. Урочистість відбулася в залі пластової домівки, вщерть заповненої УСС-ами, їхніми родинами й приятелями та представниками побратимських ветеранських організацій. По боках залі стояли великі шпаліри пластунок і пластунів, що прийшли у великому числі на чолі з своїм проводом і прапорами вшанувати пам'ять великої Пластунки. Прибула також делегація від осередку СУМА ім. М. Павлушкова з своїм прапором.

На передній стіні під пластовим гербом приміщено мальований портрет Олени Степанівної в січовому однострої пензля Ігоря Петруняка, сина УСС-а. Після відспівання „Ой у лузі червона Калина" і хвилини мовчанки в пошану Покійної, з черги виступив УСС побратим Т. Урбан з своїм спогадом про зустріч з Степанівною в бойовій обстановці, коли вона як молоденький, вродливий стрільчик проводила стежею. Піднесеним голосом, з чуттям палкої пошани до пам'яти славної Покійної, прочитав свою доповідь секретар станиці УСС-ів побр. Н. Рибак про ідейну високість та патріотичні заслуги й значення Олени Степанівної.

Зворушливим і особливо захоплюючими для слухачів були спогади УСС-а побратима Ант. Артимовича. Почав свою промову він з перечитання двох листів від сина сл. п. О. Степанівної. Далі Артимович розповів про Олену Степанівну, як хорунжу своєї сотні УСС-ів, з якою мав щастя служити від січня до липня 1915-го року.

Скінчивши свої спогади, голова станиці Братства УСС-ів подякував Пластунській станиці і всім гостям та побратимам українським воякам за достойне вшанування пам'яти одної з перших українських воячок.

Після зборів відбулася Панахида за спокій душі Покійної в катедральній українській церкві св. о. Миколая, яку відкрив о. М. Олешко. Чудово співав хор під орудою д-ра Я. Кокурудза. *А. К.*

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛІФ

65-ЛІТТЯ СОТН. ІНЖ. Л. РОМАНЮКА

В неділю 26 травня 1963 р. українські організації та громадянство вшанували чайовою вечіркою 65-ліття нашого голови сотн. інж. Леоніда Романюка. Заповідачем вшанування був інж. Л. Артимовський, що в коротких словах переповів барвисте і повне праці життя ювілята, що від 1917 р. приєднався до молодої Української Армії, взявши участь в українізації частин російської армії. Активно переживши Визвольну Боротьбу він закінчив її в складі 3-ої Залізної Артилерійської Бригади, опинившись з підірваним здоров'ям у таборі Каліш у Польщі. Інж. Л. Романюк вступає до Української Політехніки в Под'єбрадах в ЧСР, де, працюючи від р. 1926 на Карпатській Україні, здобуває титул інженера. Беручи активну участь в відродженні цієї частини нашої нації, він у р.р. 1938-1939 був вибраний послом до Сойму Карпатської України та його секретарем, пізніше був уповноваженим Уряду Карпатської України в Юґославії. Після Словаччини ювілят опинився в Німеччині, де бере активну участь в організації сил тамошньої чисельної української еміґрації, як організаційний керманич і один із заступників голови Центрального Представництва Української Еміґрації.

Від 1948 р. він перебуває в ЗДА, де, перейшовши звичайний робітничий стаж в різних містах, зупиняється в Соняшній Ка-

ліфорнії. Поруч з працею на хліб насущний інж. Романюк активний в ОбВУА, Українській Православній Парафії Св. Андрія, Українському Культурному Осередку та інш. Не диво отже, що за столом почесних гостей на його вшануванні засіли представники Церков і багатьох громадських українських організацій. Наспіли численні письмові привіти й виголошено багато усних привітів.

На змістовну мистецьку частину склались співи п-нь: Дворніченко, Дніпростеп і Слюсар та п. Арсієнка. Ціле вшанування мало теплий, дружній невимушений характер.

Свято Героїв

В неділю 2 червня 1963 р. Український Культурний Осередок та відділ ОбВУА улаштували традиційне Свято Героїв. На жаль велика заля відповідно удекорована була майже порожня. Змістовне святочне слово виголосив інж. Л. Романюк, у мистецькій програмі виступили пані Дворніченко, Дніпростеп і ін.

Невже українське громадянство в Лос Енджелес не шанує своїх Героїв?

Відвідини побр. А. Маланяка

В липні 1963 р. відвідав Лос Енджелес та відділ ОбВУА наш б. голова хор. УСС А. Маланяк, що прибув з Філядельфії. Він відбув тут наради і побачення та поінформував про підготовку святкування ювілею УСС, справи признання був. військовикам „Воєнного Хреста" та загальної праці комбатантських організацій.

Залізний

ЗАКЛИК

Член Нюйоркського Відділу ОбВУА, проф. Нестор Король написав книжку п. н. „Українське Козацтво — родоначальник кінного війська Московії-Росії", що вийшла як видання Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА. Це цінний твір, написаний на підставі рідкісних джерельних матеріялів, що насвітлює один з найцікавіших періодів нашого славного минулого.

Управам усіх Відділів ОбВУА доручаємо подбати, щоб якнайбільше членів закупили цю вартісну книжку, яка коштує тільки 2 доляри. Вони повинні пересилати замовлення і гроші безпосередньо авторові на адресу:

Prof. Nestor Korol
341 East 119th Street
New York, N. Y. 10023

Головна Управа ОбВУА

КОМУНІКАТ
Краєвої Ради Воєнного Хреста при Гол. Управі ОбВУА

Подається до відома всіх зацікавлених, що Крайова Рада Воєнного Хреста, згідно з бажанням Ресорту Військових Справ У.Н.Ради, *продовжує* свою працю, аж до відклику. Дальше приймається внесення на одержання Воєнного Хреста, висилається формуляри та уділяється інформацій.

Усіх колишніх вояків українських військових з'єднань, які дотепер не мали змоги поінформуватись про „Воєнний Хрес", повідомляємо, що заклик та вичерпні дані в цій справі були друковані в „Свободі" з дня 16 березня 1963 та „Вістях Комбатанта" ч. 2 — 1963 р. стор. 48.

За Крайову Раду Воєнного Хреста

Д-р Микола Рибак
голова

Інж. Макар Каплистий
секретар

Ракета БМ-24 на панцернім тягачі АТ-С.

(Ілюстрація до статті „Військові новини" стор. 25-27)

БРАТСТВО УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

ВІСТІ ГОЛОВНОЇ РАДИ БРАТСТВА УСС. Ч: 8.

Вакаційний час минув. Переживаємо осінні і зимові місяці, — останні перед нашим 50-річчям. Час цей мусимо виповнити нашою спільною і конструктивною працею, щоб з проголошенням ювілейного року усі ми були готові, з почуттям добре виконаної роботи, отже і самовдоволення. Станиці і Побратими, ставлять перед Головною Радою оправдані вимоги. Такі самі вимоги ставить Головна Рара перед кожною Станицею і перед кожним Побратимом, бо тільки спільним зусиллям зможемо виконати наше важливе і відповідальне завдання. А багато у нас ще не доброблено.

На обіжник Ч: 7. з червня бр. отримано відповіді тільки від трьох Станиць. Ждемо відворотних відповідей від решти Станиць. *Видавничий Фонд.* Досі зложили:

Філядельфія	$ 200.00
Клівленд	100.00
В обіжниках Ч: 2 і 7 було проголошено	750.00
Разом:	1050.00

Не всі Станиці подали вислід збірки по кінець червня бр. Просимо поінформувати нас про теперішній стан, бо від придбаних фондів залежать ці ювілейні видання.

Архів УСС. До попереднього обіжника, у тій справі, хочемо додати, що посилки цінного нашого архіву з Мюнхену напливають дальше. Пребагатий матеріял буде використаний в наших публікаціях та на виставці Леґіону УСС, що її у наступному році плянується влаштувати в місцевостях більшого нашого скупчення.

Тому, що тепер, у кожному числі журналу „Вісті Комбатанта" будуть поміщувані відомості про підготовку до відзначення 50-річчя УСС і, тому, що на його сторінках друкуються матеріяли, які повинні цікавити кожного кол. військовика, Головна Рада, уже вдруге, щиро заохочує усіх Побратимів, які досі ще не є постійними його читачами, стати передплатниками того цікавого комбатантського журналу. Висота річної передплати $ 3.00, отже менше ніж один цент у день.

Почесний протекторат над святкуванням 50-річчя УСС. прийняв Комітет Українців Канади.

Нижче подаємо копію листа який звучить:

КОМІТЕТ УКРАЇНЦІВ КАНАД. Вінніпеґ, 4 березня, 1963. Станиця Братства Українських Січових Стрільців у Вінніпеґу. Хвальне товариство! Повідомляємо Вас, що Президія КУК на Зборах І. ц. м. розглянула зміст Вашої пропозиції з 18 лютого 1963 (надійшла до КУК 25 лютого) і рішила прийняти почесний протекторат над святкуванням 50-ліття вимаршу на поле бою Українських Січових Стрільців. На тій основі просимо інформувати нас копіями Вашого листування про Вашу підготовчу працю до тих святкувань, як теж про Ваші публічні звернення до українського загалу з нагоди тих роковин. Ви є від тепер управнені покликатися у всіх Ваших публікаціях в справі святкувань на протекторат КУК, а про це, що треба ще зробити від КУК, просимо нас повідомити, в тому також коли і які мала би Централя КУК вислати поручення для Відділів на місцях. З правдивою пошаною до Вас, Комітет Українців Канади, Централя.

В. Кохан

Екзекутивний Директор

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ солідаризується з акцією з нагоди 50-ліття УСС та обіцяє допомогу через свої Відділи. Нижче подаємо копію листа: „СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ. Дня 28 серпня 1963. Братство Українських Січових Стрільців Філяделфія на руки Вп. Івана Паритка, голови. У відповідь на Вашого листа з 4 серпня 1963 р., що предложений на засідання Екзекутиви СУА, маємо шану повідомити: З огляду на праісторію постання Українських Січових Стрільців, у якій українське жіноцтво з Константиною Малиць-

кою і Оленою Степанівною на чолі брало активну участь, видаючи відозву до громадянства й створивши „Невгасаючий Фонд України", як і з огляду на пізніші заслуги У. С. Стрілецтва в цілому — Союз Українок Америки солідаризується з акцією з нагоди 50-ліття УСС і допоможе через свої Відділи у достойному переведенні цеї річниці. З тою метою буде вислано відповідне звернення до наших Відділів. Зокрема будемо просити Відділи в Клівленді і околиці співпрацювати з місцевою Станицею УСС. Екзекутива СУА є заінтересована в розмірах потрібних фондів на видання праці про УСС, бо, можливо, що вдалось би нам до деякої міри в організації фондів. З глибокою пошаною Олена Ф. Д. Лотоцька голова."

„Заки море перелечу — крилонька зітру..."

Черговий список Славних Побратимів, що відійшли у вічність.

Ч. п.	Ім'я і прізвище	Ступінь	Дата смерти
	ЗДА. НЮ ЙОРК.		
13.	Гайворонський Мих.	полк.	11..9.49
14.	Яцушко Дмитро		21.11.57
15.	Волосянський Еміль	чот.	11.9.49
16.	Налисник Юліян	хор. Др.	22.4.60
17.	Гірняк Никифор	хор. Др.	22.4.60
18.	Ганкевич Лев.	др. почесн. член	14.12.62
19.	Галичин Дмитро		26.3.61
	ЗДА. ФІЛЯДЕЛЬФІЯ		
20.	Дуда Михайло	хор.	9.9.62
21.	Дорошенко Вол.	почесний	25.8.63
	ЗДА. БОФАЛО.		
22.	Левицький Северин	пор.	30.1.62
23.	Репетиило Іван	пор.	2.1.63
	КАНАДА.		
24.	Трух Андрій	о. чет.	22.4.59
25.	Федів Ігор	др. пдх.	62
	НІМЕЧЧИНА.		
26.	Шухевич Степан	др. от.	6.6.45
27.	Білинкевич Василь Б.	др. сот.	12.5.63
28.	Величківський Нестор		7.7.59
29.	Сухар Іван		24.6.61
	БРАЗИЛІЯ.		
30.	Кичун Іван	інж. сот.	17.3.59
	УКРАЇНА.		
31.	Паліїв Дмитро	хор.	44
32.	Матчак Михайло	хор. сот. СС.	19.11.58
33.	Степанівна Олена	др. чот.	11.7.63

СХОДИНИ ЧЛЕНІВ СТАНИЦІ БРАТСТВА У.С.С. В НЮ ЙОРКУ

В суботу, 26 жовтня бр. зійшлись члени станиці Братства У.С.С. в Ню Йорку в Українськім Народнім Домі для обговорення справ приготування ювілею 50-ліття збройного Чину У.С.С. Голова Гол. Ради Братства У.С.С. побр. дир. Іван Поритко привітав приявних УСС-ів, зокрема голову станиці Братства побр. Ж. Олексина і нового члена Братства побр. мгр. Зенона Стефанова, директора Військово-Історичного Інституту при НТШ. в Ню Йорку.

Побр. др Ст. Ріпецький, голова видавничої комісії, з'ясував положення на видавничому відтинку: до друку готується ювілейний альманах, до якого збирається матеріяли. Братство одержало з Европи кілька скринь цінних документів — б. архіву Бойової Управи. Чергові посилки тих документів у дорозі. У зв'язку з цим виринула потреба вишукання приміщення для тих документів і світлин і заходів для їх консервування і мікрофільмування. Це все створює нові, конечні видатки. Прислані з Европи речі можна буде вжити при влаштуванні стрілецької виставки, на якій буде можна теж показати гормадянству образи наших мистців зі стрілецької тематики.

Побр. Ст. Ріпецький подав до відома, що він скомплектував бібліографію стрілецької творчости: є ок. 1000 чисел.

Голова Гол. Ради Братства УСС. побр. Ів. Поритко ствердив пожвавлену фінансову активність поодиноких станиць, яких члени оподаткувались на цілі ювілейних видатків.

В дискусії в якій брали участь також побратими інж. Юр. Шепарович, адв. Ярослав Гриневич, мистець Іван Кучмак, проф. Мирон Заклинський, інж. Роман

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА

Резолюції 6-го Делегатського З'їзду ОКВ УПА в ЗДА, що відбувся в місті Рочестері, Н. Й. 31 серпня та 1 вересня 1963 року.

Шостий З'їзд ОКВ в ЗДА складає синівський поклін українським Церквам і палко вітає Український Народ, своїх друзів по зброї та всіх учасників революційного руху.

Шостий З'їзд ОКВ УПА пересилає глибокий поклін Єрархам українських Церков на чужині, особливо Первоєрархові України Митрополитові Йосифові Сліпому. Ми кол. Вояки УПА горді за його духову і фізичну стійкість в обличчі нелюдських знущань і терору зі сторони історичного ворога України, Москви.

Шостий З'їзд ОКВ УПА вітає Президію ЗП УГВР на чужині, Головну Делегатуру ЗП УГВР в ЗДА та всіх українців і їх громадсько-політичні установи в ЗДА, а головно їх централю УККА.

Шостий З'їзд ОКВ УПА щиро вітає братні комбатантські організації, а головно ОКВ УПА в Канаді та Німеччині, Товариство бувших Вояків УПА ім. ген. Т. Чупринки в ЗДА, ОбВУА, Братство УСС, Братство 1 УД УНА, Братство Запорожців, Братство Карпатських Січовиків, Братство Броди-Лев, та Українську Стрілецьку Громаду в Канаді.

Ми колишні Вояки УПА об'єднані в ОКВ в ЗДА маніфестуємо нашу єдність з Українським Народом на Рідних Землях в боротьбі за відновлення УССД, та обіцюємо продовжувати нашу боротьбу в дусі ідеї українського визвольного руху ОУН — УПА — УГВР.

1. Ми кол. Вояки УПА висловлюємо глибокий подив для Українського Народу за його духову і моральну незломність в боротьбі проти російського імперіялізму і комунізму. Боротьбу за повну державність і незалежність; український народ веде сьогодні передусім в легальних формах на всіх відтинках життя, зокрема проти русифікації, за свободу історичних дослідів і збереження українських національних традицій, проти фальсифікації історії, проти економічної експлуатації України Росією, за свободу релігії, преси, думки і слова. Ми кол. Вояки УПА змагатимемо до поширення правди у вільному світі про минулу і сучасну боротьбу українського народу в усіх її видах.

3. Ми колишні Вояки УПА заявляємо свої симпатії з усіма українськими центрами і організаціями на чужині, що стоять твердо на становищі державної незалежности України та активно боряться за реалізацію загально-українських державницьких ідеалів. Стверджуємо, що головним завданням української еміграції є допомагати українському народові в його боротьбі на рідних землях. Для сповнення цього завдання потрібна єдність і координація всіх по-

---

Онишкевич, інж. Мирон Левицький, адв. Мих. Гузар. 1) відзначено потребу запрошення якнайширших кругів нашого громадянства, особливо молоді — для відмічення 50-ліття Збройного Зриву УСС-ів; — 2) відмічено потребу створення для цього Ювілею, що матиме місце в р. 1964, сильної фінансової бази: — 3) підкреслено потребу якнайчастішого інформування членів Братства про стан ювілейних приготувань; 4) стверджено конечність подбати про постійну домівку для станиці Братства УСС в Ню Йорку; 5) відзначено потребу скоординування всіх видавничих дій, що мають зв'язок з Ювілеєм та які повинні відбуватися за відомом і апробатою Гол. Ради Братства чи його Видавничої Комісії; 6) прийнято до відома, що В-во „Червона Калина" готує ювілейні видання, зокрема малий календарець на р. 1964. 5ік,о.о

На цьому засідання покінчено о год. 22-ій.

Яр. Гриневич

літичних самостійницьких українських сил, що діють на чужині.

4. Ми колишні Вояки УПА стверджуємо потребу такої єдности і співпраці власне на комбатантському відтинку, та обстоюємо думку, що всі українські комбатантські організації в ЗДА повинні доложити найбільших старань та праці для повного об'єднання в одній українській комбатантській організації.

5. Ми колишні вояки УПА об'єднані в ОКВ УПА закликаємо наших друзів з Товариства бувших Вояків УПА в ЗДА ім. ген. Тараса Чупринки, та всіх колишніх вояків УПА, які не є членами комбатантських організацій, допомогти в праці над об'єднанням наших організацій. Вважаємо, що під сучасну пору немає причин, щоб таке об'єднання не могло наступити і тому хочемо вірити, що Головна Управа Товариства відгукнеться позитивно на прагнення всіх колишніх вояків УПА до об'єднання. Шостий З'їзд ОКВ УПА в ЗДА рекомендує новообраній Головній Управі Об'єднання поробити всі заходи для успішного реалізування цього діла.

6. Документацію боротьби УПА як і других військових формацій через видання документів, мемуарів та спогадів учасників вважаємо за одно з найголовніших завдань всіх комбатантських організацій та їх членів. З огляду на те, існування комбатантського журналу „Вісті Комбатанта" та його розбудова на здоровій фінансовій базі повинні бути одною із перших цілей всіх комбатантів. Члени ОКВ УПА повинні стати активними учасниками цієї акції. Закликаємо теж всіх членів Об'єднання до списування своїх спогадів а провід Об'єднання для вибору найкращого способу відновлення видавничої діяльности. З'їзд вітає ініціятиву Станиці Шикаґо в зорганізуванні „Кутка УПА" при Українському Національному Музеї в Шикаґо та закликає всі Станиці і членство піддержати повністю цю позитивну працю наших друзів з Станиці Шикаґо, а Головну Управу Об'єднання уповажнює зайнятися опікою та дальшим провадженням і розвитком кутка.

7. Закликаємо всіх членів ОКВ УПА в ЗДА сильніше включатися до громадської роботи на терені свойого осідку та брати в ній активну участь. Зокрема закликаємо членів Об'єднання включатися до праці в братніх комбатантських організаціях.

8. Праця на суспільно-харитативному полі це один з елементарних обов'язків кожної існуючої комбатантської групи. „Суспільна Служба Комбатанта" — це завершення прагнень всіх її членів, сповнити цей обов'язок якнайкраще. Шостий З'їзд поручає Головній Управі Об'єднання й надалі тісно співпрацювати в цій харитативній роботі з другими комбатантськими організаціями, а Станиці і все членство Об'єднання закликає повністю піддержати цю акцію допомоги своєю жертвенністю і участю в переводженні запланованих збірок на ту ціль.

Шостий Загальний З'їзд „Об'єднання колишніх вояків УПА" у Рочестері, Н. Й. 31 серпня 1963 р. з'їхались колишні учасники УПА, щоб зробити підсумки праці за минулих два роки, обмінятись думками про існуючі справи, зробити плян на будуче. Приїхали з Шикаго, Ню Йорку, Філядельфії, Клівленду, Дітройту та делеґати з Канади. Весело і гамірно біля церкви Св. Йосафата, у залі якої відбувається З'їзд — привітання, зустрічі молодих колись повстанців, сьогодні сивіючих „цивіляків". Змінилось багато — не на Україні ми, майже всі голови родин і зуб часу робить своє. Але ця зустріч, неначе поворот у минуле, наче збірка перед повстанською акцією.

Та „Прийшла хвилина, час іти..."' розпочинати наради.

Програма З'їзду:

I.

Субота 31 серпня 1963 рр., година 2 по полудні. 1. Реєстрація делегатів та учасників 2. Відкриття З'їзду 3. Вибір Президії 4. Усні і письмові привіти 5. Вибір Комісій: номінаційної і резолюційної 6. Відчитання протоколу П'ятого З'їзду, завваги до протоколу та його прийняття 7. Звіти уступаючої Управи. Звіти Станиць, Дискусія над звітами, 8. Доповідь М. Лебедя, ген. Секр. ЗП УГВР 9. Година 8,30 вечером Товари-
II. Неділя 1 вересня 1963 р. Година 9 рано.

Участь у церковних Богослуженнях. Продовження нарад.

10. Звіт Контрольної Комісії та уділення абсолюторії уступаючій Управі. Обідова перерва. 11. Вибір нової Головної Управи Об'єднання 12. Внески і запити 13. Закриття З'їзду.

Не мала щастя Гол. Управа Об'єднання у минулій каденції, її голова д. Миколенко — Байда був важко хворий, а обов'язки голози сповняв місто-голова д. Лопатинський-Калина. Він і відкрив наради З'їзду Об'єднання. До Президії З'їзду вибрано: голова д. Гереґа-Беркут, заступник д. Левицький-секретар д. Бохно-Крутянець та на почесного члена Президії д. Жигар з Канади.

На пропозицію учасників вислано телеграму-привіт хворому командирові Байді і учаасникам 8-го Крайового З'їзду Братства кол. вояків 1-ої української Дивізії УНА, які в тому самому часі зібрались на Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні ,святкуючи також 20-річчя повстання 1-ої Української Дивізії УНА.

Усні привіти З'їздові зложили: М. Лебідь, — секретар Зак. Справ УГВР, інж. В. Потішко — член УГВР. друг О. Жигар — Станиця ОКВ УПА Торонто, Канада.

Письмові привіти наспіли від: о. д-ра І. Гриньоха — голови ЗП УГВР, пполк. І. Бутковського — голова Місії УПА, Мюнхен, Е. Штендера — голови ОКВ УПА в Канаді, д-ра Ґалана — голови ОбВУА, д-ра. І. Козака — голови відділу ОбВУА в Ню-Йорку, Інж. І. Скіри — голови 1 УД УНА, дир. І. Поритка — голови УСС, Й. Лисогора — президента УНСоюзу, інж. Я. Гладкого —Головна Пластова Булава, Ю. Ференцевича — від Пласту, д-ра. Р. Борковського — голови ОПВБУ, інж. М. Ґаліва — Однодумівців ОУНз, Відділ ОПВБУ Клівленд, Товариства ОДУМ.

Інж. Потішко, як член ЗП УГВР вітав З'їзд особисто.

Щоб уможливити З'їздові вичерпати програму вибрано комісію номінаційну: Гереґа, Струтинський, Шеремета і резолюційну: Потічний, Озимко, Бохно.

По відчитанні і одобренні протоколу з п'ятого З'їзду Об'єднання. що відбувся у Шикаґо два роки тому, почалось звітування Гол. Управи і Станиць.

Наша організація є харитативного характеру, стоїть у контакті із репрезентантом УПА, делегованим Гол. Командою УПА-(командир Гуцул) старається зберігати дружні відносини між. кол. упістами, як і побратимами інших армій — про такі справи звітували і дискутували учасники Шостого Загального З'їзду.

На підкреслення заслуговують деякі справи. яким присвячено більше уваги. Перше, це збільшення активности. гармонії між. Гол. Управою і Станицями. Інтенсивне переведення акцій у Станицях, як, „Листопадова Збірка", Коляда. чи участь у підготовці загальнонаціональних Свят.

Багато уваги присвячено журналові „Вісті Комбатанта" — його змістові і кольпортажеві.

Немало сказано про дружнє співжиття між членами Об'єднання і іншими комбатантськими організаціями, головно ОбВУА, у рамцях якої ми співпрацюємо і дійсним членом якої повинен стати кожний член Об'єднання.

Прикро було чути, що намагання нашої Гол. Управи, знайти бодай тісну співпрацю, з боку такої ж організації упістів „Товариство бувших вояків УПА ім. ген. Т. Чупринки" не мало успіху. Правда, відбулися розмови — з нашої сторони брали участь д-зі Потічний, Хома, з їхньої друзі: Рись та Петя, але висліду жадного, навіть не підписано протоколу, бо кажуть, що тим самим вони б нас „визнали".

Багато назбиралось справ за два роки, але дискусію перервано, бо на залю почали приходити місцеві громадяни. щоб почути доповідь п. М. Лебедя. Зібралось чимало при столах, на яких учасники З'їзду із Шикаґо, розкласти експонати музею УПА, який зорганізовано при тамошньому музеї.

Є вигляди, що музей буде рости, п. М. Лебідь згідний передати пояс, шапку і інші речі щоденного вжитку К-ра Хріна, деякі кол. повстанці зголосились із своїми речами ще з з повстанського життя. Є ряд документів Визвольного Підпілля.

Музей УПА перебрала під свій заряд Гол. Управа, а др Ріпецький-Горислав є його представником.

На залі понад сотня присутніх — гості із своїми отцями-парохами і учасники З'їзду. Голова Президії вітає зібраних і просить до слова п. М. Лебедя, який виголошує доповідь на тему: „УПА в чужинній документації і сучасність в Україні". Цитати з книжок написаних ворогами, як ген. Блюм, Гергард, Куніцкі, деякі російські — це тло першої частини доповіді.

Дійсність в Україні змальована цитатами з підсовєтської преси. Вони потверджують, що народ наш живе і бореться, хоч в як невідрадних умовинах.

По доповіді господарі З'їзду просять присутніх на спільну вечерю. Гарно удекорована заля, багато харчів на столах і апетит учасників — їхали ж на З'їзд і говорили досить довго, створюють родинну атмосферу. Місцевий член Станиці д. Лялюк вітає зібраних гостей Отець Шуфлер молитвою розпочинає цей вечір.

Звеличали присутністю цю нашу спільну зустріч о. Чомка, о. Городецький, о. Шуфлер. Від батьківського комітету Пластприяту інж. В. Приймак, ст. пл. Христина Ковч. ОбВУА побратим Д. 1. УД УНА Богдан Несторович, СВУ п. Іващенко. Були п-во Мр. Максимів, Чорненькі, п-во Твердохліб п-во Довбуш і інші. Від Оборони Лемківщини І. Ріопка.

Гарно прибрані столи і все, що на них ми завдячували паням — Шуфлер, Качала, Петрик, Адамчук, Назаренко.

Була неділя. У трьох церквах священики відправили Служби Божі у намірені українського народу та Панахиди за впавших упістів і всіх вояків, які віддали життя за Батьківщину.

По участи у Богослуженнях учасники знову на залі. Продовжується дискусія над звітами, звітує Контрольна Комісія. У перерві — обід. Отець парох відмовляє молитву, вив'язується жвава гутірка. Голова Президії дякує отцям за уможливлення відбути З'їзд у церковних галях. Паням за труд у кухні, а членам Станиці за підготову З'їзду. Гарним спомином лишилось коротке слово отця-пароха Чомка, якого моттом була думка „скільки вложите, стільки будете мати" та побажання успіхів у дальшій праці.

І знову на залі. Вибір нової Гол. Управи.

Гол. Управу вибрано в складі: голова — Ю. Лопатинський, заступник — А. Герега, секретар — М. Озимко, скарбник — І. Дмитрик, референти Суспільної Опіки — Ю. Котляр і С. Шеремета.

Контрольна Комісія: І. Хома, В. Оріх, І. Деревяник.

Товариський Суд: Потічний, Бохно.

Представник Канади д. Жигар зясовує становище кол. вояків УПА у Канаді і ставить пропозицію, щоб кол. вояки УПА, що живуть у Канаді і ЗДА об'єднались в одну організацію. Переведення такої акції З'їзд доручає нововибраній Управі. Резолюції читає д. Потічний — з певними змінами учасники З'їзду їх одобрюють.

Нововибраний голова пропонує З'їздові нагородити золотою відзнакою Об'єднання Ген. Ген. Секр. ЗП УГВР п. Лебедя, як одного із тих, якому повстанське життя не було чуже. Під оплески присутніх п. М. Лебідь прийняв відзнаку. Була низ-

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА

— бажає —

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

та

НОВОГО РОКУ

всім членам Об'єднання та братнім Комбатантським Організаціям.

СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА В КАНАДІ

ПРОВІД УКР. СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ В КАНАДІ 1963 РІК

Головна Управа Української Стрілецької Громади в Торонті: Др. Ю. Дякунчак — голова, сотник Ю. Темник — містоголова. Др. М. Суховерський — містоголова на Західну Канаду, редактор М. Погорецький — містоголова на Середню Канаду, М. Селешко — секретар, В. Атаманчук — скарбник, Б. Зелений — член, М. Сергійчук — член, Е. Василишин — член, сотник інж. В. Коссар почесний член ГУ. Головний Суд: Др. С. Росоха, М. Мота, М. Коверко. Головна Провірна Комісія: І. Носик, Й. Нецкар, С. Теребуш, Р. Барицький, М. Петришин, П. Баєр, М. Клиш.

Відділ УСГ Калгари, Алберта: Майор М. Ковальський — голова, І. Процик —секретар, І. Макогоник — скарбник. Провірна Комісія: С. Проць, В. Різник, Д. Гамонів.

Відділ УСГ Едмонтон; Альберта: І. Борух — голова, Д. Кругляк — містоголова, Т. Кунцяк — секретар, Н. Слюзар — скарбник, В. Маркевич — господар, С. Вовк — член, Д. Біденчук член. Провірна Комісія: Д. Гамкало, Д. Майборода, А. Жмурко, Н. Винник.

Відділ УСГ Форт-Віллям, Онтеріо: В. Калин — голова. Р. Тенюк — містоголова, Е. Тхоревський — секретар, Д. Курійчук — скарбник, Г. Хрущ — член. Провірна Комісія: В. Панчук, Н. М. Яворський, М. Хам.

Відділ УСГ Гемілтон, Онтеріо: М. Клиш — голова, П. Мальчик — містоголова, Д. Горбатюк — секретар, В. Бей — скарбник, Т. Мазурок — член. Провірна Комісія: М. Ольховий, Г. Поворозник, В. Микитчук.

Відділ УСГ Монтреал, Квебек: Е. Оборонів — голова, Б. Ковальський — містоголова, С. Калужний — секретар, Ю. Дейнека — скарбник, П. Горбусь — член, Я. Кобилянський хорунжий, В. Голубець і О. Березюк — допомогові референти, Др. Л. Горбачевський і Е. Оборонів — відпоручники до місцевого Відділу Комітету Українців Канади. Товариський Суд: Е. Василишин, В. Протасик, П. Павлівський. Провірна Комісія: П. Ґенґало, П. Гриневич, С. Ванцар.

Гурток УГС Порт-Артур, Онтеріо: провідник Гуртка М. Якубів.

Відділ УСГ Садбури, Онтеріо: Р. Барицький — голова, В. Ключка — містоголова, Ю. Криса — секретар, В. Зацерковний — фін. секретар, К. Баюс — скарбник, Р. Шаравара — член, І. Бас — кореспондент. Провірна Комісія: О. Торицак, С. Семенюк, М. Дутко.

Відділ УСГ Ст. Катерінс, Онтеріо: В. Білоус — голова, В. Пласконіс — містоголова, І. Рогатинський — секретар, І Гуляс — скарбник, В. Підвербецький — член. Провірна Комісія: І. Корнацький, О. Буляк, В. Барданин.

Відділ УСГ Саскатун. Саскачеван: Й. Грицан — голова, Д. Семків — містоголова, І. Дрозд — секретар, Др. В. Яшан — скарбник, О. Бойчук — член. Товариський Суд: Др. В. Яшан, Н. Буковський, М. Лащук. Провірна Комісія: П. Костишин, Й. Салагуб, В. Корда.

Відділ УСГ Торонто, Онтеріо: К. Мигаль — голова, І. Ващук — містоголова, В. Пукіш — містоголова, В. Білий — секретар, А. Славич — скарбник, І. Особа — член. Я. Сенчина — кореспондент. Товариський Суд: М. Селешко, А. Заяць, В. Станґрет.

ка внесків: поставлення хрестів на могилах кол. вояків УПА, які померли вже на Заході, — для кращої співпраці Станиць із Гол. Управою, побажаним є відвідини членів Гол. Управи у Станицях; Музей УПА — його поширення; Видання книжки д. І. Дмитрика; Почесне удекорування відзнакою Об'єднання УПА людей, які брали активну участь у творенні і діях УПА, що ними були; о. др І. Гриньох, проф. Л. Шанковський і інші; Включатись на місцях у працю ОбВУА. З'їзд закінчено відспіванням Національного Гимну.

А. Терег

Комітет Хворих: о. капелян С. Хабурський, М. Шиндак, В. Пукіш. Імпрезовий Комітет: І. Андрусяк, К. Обертас, М. Селешко, Провірна Комісія: І. Проців, М. Коверко, С. Теребуш.

Відділ УСГ Ванкувер, Британійська Колюмбія: М. Заяць — голова, А. Ільницький — містоголова, В. Давидяк — секретар, А. Курляк — скарбник, Я. Горбатюк — фін. секретар, А. Данилів — відпоручник до місцевого Комітету Українців Канади, В. Давидяк і Ю. Диба — звязкові до „Піс-Арч-Асосіейшин", А. Курляк — зв'язковий Українського Визвольного Фонду, Провірна Комісія: А. Данилів, Ю. Диба, О. Касюхнич.

Відділ УСГ Вінздор, Онтеріо: А. Гринюк — голова, Я. Христич — містоголова, Б. Зелений — секретар, І. Хрін — скарбник, П. Дуда — член, Б. Зелений — відпоручник до місцевого Комітету Українців Канади. Провірна Комісія: Др. П. Сайкевич, В. Решітник, Г. Мартинюк.

Відділ УСГ Вінніпеґ, Манітоба: С. Костишин — голова, С. Бабій — містоголова, П. Данилюк — секретар, І. Байрак — скарбник, М. Погорецький — член. Товариський Суд: Д. Ріпак, І. Якимів, І. Довжинський. Провірна Комісія: Й. Кобзар, Й. Нецкар, Т. Тарасюк.

Гурток УСГ Порт-Колборн, Онтеріо: провідник Гуртка Н. Брик.

Комітет Українців Канади — Президіяльна Рада Вінніпеґ, Манітоба: Др. Р. Романович.

Почесні члени УСГ: ген. М. Капустянський, полк. А. Мельник, Е. Василишин, Др. І. Гуляй, о. міт. Др. В. Лаба, В. Гультай.

Крайовий Комітет Українського Визвольного Фонду Торонто: М. Плавюк — голова, С. Віндик — містоголова, пані Т. Грай — секретар, В. Трачук — скарбник, І. Бас, М. Селешко, І. Курман, Д. Ростецький, Й. Нецкар — члени. Провірна Комісія: О. Максимів, В. Верига, С. Теребуш, М. Перишин, П. Тимків.

Звязкові Українського Визвольного Фонду В Канаді: В. Копінський — Калґари, С. Коваль — Едмонтон, Д. Курійчук — Форт Віліям, М. Тарчанин — Гемілтон, Д. Бабій — Кіркленд Лейк. Ф. Бенюк — Лімінгтон, І. Стельмащук — І. Хохлач — Монтреал, В. Ткачук — Нювесмінстер, Н. Хомин — Ошава, М. Чугринський — Порт Колборн, А. Топольницький — Риджайна, М. Лащук — М. Петришин — Саскатун, А. Плюта — Ст. Кетерінс, Я. Гальчук Ю. Малюга, В. Печенюк — Садбури, Т. Нечипорук Д. Ростецький — Торонто місто, Ю. Шалева — Торонто Захід, А. Курляк — Ванкувер, І. Хрін — Вндзор, Й. Нецкар — Вінніпеґ.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ В КАНАДІ

— вітає —

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ та НОВИМ 1964-им РОКОМ

Редакцію Вістей Комбатанта, старшин та членів своїх Відділв в Канаді та всі українські вояцькі організації у вільному світі. Дружній вояцький привіт шле тим воякам України, які нині на окупованій Москвою українській землі змагаються доступними їм способами і засобами за державну волю для Української Нації.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИЙ ІНСТИТУТ ПРИ НТШ

В цьому році Український Військово-Історичний Інститут при Науковім Товаристві ім. Шевченка, що був оснований 13 червня 1958 р., — завершує перше п'ятиріччя своєї діяльности. Статутарним завданням Інституту є збирання та зберігання матеріялів з ділянки історії української військової і воєнної справи, наукові студії в цій ділянці, опрацювання української військової термінології та взагалі вивчання військової і воєнної проблематики, що стосується України.

Інститут є автономною установою в рамках НТШ, а його осідком є Ню Йорк. На чолі Інституту стоїть Дирекція, зложена із 7 членів. В першому році існування головою (директором) був ген. Павло Шандрук, а від 1959 р. по сьогодні сот. Зенон Стефанів. Членами Дирекції були — д-р М. Стахів, д-р М. Зайцев, д-р І. Козак, д-р М. Галій, ред. І. Кедрин і д-р С. Ріпецький; Контрольну Комісію очолював проф. Б. Загайкевич. При Інституті діє дві Комісії — історична та військової термінології.

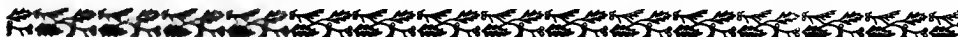
За час існування Інституту відбуто 24 наукові конференції із переважно аналітичними доповідями, в тому одна на Світовому Конґресі Української Вільної Науки (Стефанів — „Збройні сили Київської Держави"). Цілий ряд членів Інституту опублікували вже, чи підготовляють до видання свої окремі праці, або друкують статті-розвідки з воєнно-історичною тематикою.

В першому кварталі 1961 р. відбуто дві наукові конференції: — 2 лютого,ред. Ярослав Курдидик: „Якою може бути українська збройна сила", та 30 березня, д-р Віктор Пацлавський: „Українсько-польські бої на дрогобицько-бориславському відтинку та квітневий бунт дрогобицької міліції в 1919 році".

Б. К.

27-го жовтня 1963 р. відбулися Загальні Збори Українського Військово-Історичного Інституту при НТШ. Зборами провадила Президія у складі: проф. д-ра Володимира Калини, проф. Мирона Заклинського і сотн. — інж. Юрія Тамарського. Звіт з діяльности уступаючої Дирекції УВІ подав Директор Інституту сот. Зенон Стефанів. Звіт Контрольної Комісії подав проф. Богдан Загайкевич і запропонував уділення абсолюторії уступаючій Дирекції. Після дискусії, в якій брали участь ред. Іван Кедрин-Рудницький, сот. З. Стефанів, проф. В. Калина, мґр. Ярослав Гриневич, ухвалено уділити абсолюторію уступаючій Дирекції Інституту й обрано нову. Дирекцію Українського Військово-Історичного Інституту НТШ, до якої увійшли: директор — сотн. Зенон Стефанів, заступники директора: проф. Володимир Калина і д-р Іван Козак, члени Дирекції: проф. Мирон Заклинський, ред. Іван Кедрин-Рудницький, д-р Степан Ріпецький, сотн. Юрій Тамарський. До нової Контрольної Комісії увійшли: о. д-р В. Клодницький, мґр. Ярослав Гриневич й інж. Павло Дубрівний.

Загальні Збори Інститут доручили новообраній Дирекції зробити старання щодо об'єднання і співпраці з Українськими Воєнно-Історичними Інститутами, що їх очолюють ген. Михайло Садовський у Торонто, та полк. К. Дацько в Трентоні, і тісно співпрацювати в улаштуванні доповідей з Нюйоркським Відділом ОбВУА.

Комунікат Української Комбатантської Ради у Великій Британії

Приймаючи до уваги конечну потребу посилення і скріплення українського комбатантського руху в усіх ділянках, а зокрема в площині студій військовознавства й розрібки необхідних плянів загальної дії українського сектора у вільному світі, — представники українських комбатантських організацій на терені Великої Британії визнали доцільним зробити заходи в цілі створення спільного координаційного центру в цій країні.

У висліді підготовки, зустрічей і нарад, представники українських комбатантських організацій у Великій Британії — Клюб Старшин Українців, Союз Українців бувших Вояків, Філія Легії Укр. Повстанців і Симона Петлюри Фронт, які з повним зрозумінням і прихильністю поставились до заклику Об'єднання бувших Вояків Українців у справі створення комбатантського центру, рішили покликати до життя Українську Комбатантську Раду у Великій Британії.

Третього березня, 1963-го року представники таких українських комбатантських організацій: Клюб Старшин Українців, Об'єднання бувших Вояків Українців, Союз Українців бувших Вояків, Філія Легії Українських Повстанців і Симона Петлюри Фронт, — підписали Тимчасовий Правильник Української Комбатантської Ради, а на черговому засіданні, що відбулося 10-го березня, 1963 року, уконстатувалася Президія цієї ж Ради.

Завдання Української Комбатнтської Ради:

1. Репрезентація українського комбатантського життя на терені Великої Британії перед українськими комбатантськими організаціями в різних країнах вільного світу й затіснення співпраці з ними, в рамках якої повинна розглядатися можливість покликання европейського, а опісля й світового українського комбатантського координаційного центру.

2. Репрезентація українського життя у Великій Британії у взаєминах із чужонаціональними комбатантськими організаціями в цій країні.

3. Організація спільних комбатантських акцій та заходів у неспірних справах.

4. Студії модерного військовознавства, опрацьовування матеріялів, видавнича діяльність та співпраця з українськими установами, які займаються дослідами в ділянці українського військовознавства.

5. Розглядання можливостей поширення координаційної плятформи та тіснішого пов'язання в Українській Комбатантській Раді комбатантських організацій.

Українська Комбатантська Рада, в основу якої покладена політично-партійна незаангажованість, ні в чому не обмежує свободи дій окремих українських комбатантських організацій, які входять до її складу, й діючих згідно з їхніми статутами, традицією та дотеперішньою практикою. До Української Комбатантської Ради не можуть входити комбатантські організації з протиукраїнським або комуністичним забарвленням.

Цей Комунікат підписали в альфабетичному порядку:

Клюб Старшн Українців:
Голова полк. ГШ. *В. Малець*
Секретар Пор. *І. Цікало*

Об'єднання бувших Вояків Українців:
Голова сотн. *М. Білий-Карпинець*
Секретар д-р *С. М. Фостун*

Союз Українців бувших Вояків:
Голова хор. мґр. *С. Онисько*
Секретар *В. Хомяк*

Симона Петлюри Фронт:
Гол. майор *М. Кощук*
Секретар пор. інж. *Г. Кагукало*

Філія Легії Українських Повстанців:
Голова *С. Храпливий*
Секретар *Я. Панасюк*

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ ВІД НАС...

Головна Управа Української Стрілецької Громади в Канаді ділиться сумною вісткою:

Дня 25 травня 1963 відійшов у вічність голова Української Стрілецької Громади в Канаді.

Д-р ЮРІЙ ДЯКУНЧАК
поручник Української Армії

Д-р Ю. Дякунчак народився в селі Беньова на Україні дня 13 березня 1892 р. В першій світовій війні служив в австрійській армії. Довелось йому, тоді молодому старшині, покоштувати і добра російського полону в таборі Дубовка, коло нинішнього Волгограду.

Поручник д-р Ю. Дякунчак поставив себе на службу Україні тільки в листопаді 1918 р. Без розголосу і шуму він зорганізував карпатську частину українського оборонного фронту проти Польщі. Коли історія центрального львівського фронту вже широко відома, організація і дії карпатського фронту ще чекають на свого історика. У 1919 р. карпатський фронт відбивав польські наступи до часу, коли загрозило йому окрилення і полон. Війська того фронту подались через Карпатську Україну до Чехословаччини. де були інтерновані. Бригаду український уряд здемобілізував тільки весною 1925 року. Тоді був здемобілізований і д-р Ю. Дякунчак.

Д-р Ю. Дякунчак покінчив правничі студії в Празі, нострифікував диплом у Кракові і став на українську працю в Любачівщині як адвокат. Він активно працював у всіх місцевих українських організаціях і був відомий як мандрівний *організатор* повіту. Всі українські мешканці повіту знали свого адвоката і громадського працівника д-ра Ю. Дякунчака. Від 1939 р. аж до примусової еміграції в Західню Европу, він виконував обов'язки судді в Коросні і Ярославові.

До Канади приїхав д-р Ю. Дякунчак 10 березня 1948 р. Вже 4, червня 1948 р. став членом УНО у Вінніпеґу, а 22 листопада 1953 р. перейшов в члени УСГ. В 1954 р. став головою Відділу УСГ, а в рр. 1954/1955 головою УСГ на цілу Канаду. В рр. 1956/1961 був містоголовою ГУ УСГ в Канаді, а 26 Крайовий З'їзд УСГ вибрав його в жовтні 1962 р. поновно на пост голови УСГ в Канаді. На тому пості захопила його невблаганна смерть.

В особистому житті д-р Ю. Дякунчак визначався скромністю і працьовитістю. Не любив розхвалювання по газетах. На фронті відзначався особистою відвагою, і за те був навіть нагороджений золотою медалею в Австрії. Мав і добрі організаційні здібності. Йому довелось організувати карпатський фронт, тобто виконати ту працю, яку в інших обставинах виконують штабові старшини з ранґами генерала. Ще коротко перед смертю вибирався д-р Ю. Дякунчак у відвідини Відділів УСГ Садбури і Ст. Кетерінс. Підвищене тиснення крови не дозволило йому виконати замір і в тому ділі заступив його один з його помічників з ГУ УСГ. В Чехії, а дальше і в Україні він був членом Української

Військової Організації, яку створив і якою командував сл. п. полк. Е. Коновалець.

Заупокійні панахиди в похоронному заведенні Кардинала в Торонті відправляли отці Липський, Хомин, Лавришин, Цюпка, Микитин, Гевко з Едмонтону і друг вояцтва о. капелян С. Хабурський. Похорон відбувся 28 травня 1963 р. з заведення Кардинала через церкву св. Миколая на цвинтар Проспект в Торонті. Вояцьку Панахиду відправлено 27 травня 1963 в приявності прапорів УСГ і численно зібраного бувшого українського вояцтва. В похороні взяла участь ближча і дальша родина Покійного, дружина Катерина, син Ігор, доня Наталка Левицька і зять Левицький та інші з Оубурн в Америці, з Вінніпеґу та з Форт Вілліям.

В імені всіх прощав Покійного в далеку дорогу на другий світ бувший голова, а тепер голова Провірної Комісії ГУ УСГ І. Носик, який прощав Покійного в імені Головної Управи УСГ, в імені Президії УНО, в імені Філії УНО та Відділу УСГ у Вінніпеґу, в імені Українського Народного Союзу та багатьох інших організацій, де Він був активний.

Могилу вкрито численними вінками від організацій, родини, приятелів та знайомих. *М. С.*

2-го травня 1963 р. у своєму помешканні у Байсайд, Н. Й. помер нагло на 78 році трудолюбивого життя

Д-р МАРКІЯН ТЕРЛЕЦЬКИЙ

кол. учасник визвольної боротьби України, як хорунжий артилерії УГА, член Відділу ОбВУА в Ню Йорку, визначний і заслужений педагог та відомий громадський діяч в Краю і на еміґрації.

Покійний народився 1-го листопада 1885 р. в Полнатичах, пов. Ярослав, Західня Україна, в родині о. Антона Шимковича-Терлецького. Після закінчення гімназії в Перемишлі студіював на філософічному відділі Львівського університету, де одержав ступінь доктора філософії. Відтак працював учителем середніх шкіл в Дівочому Інституті в Перемишлі, в українській державній гімназії в Перемишлі та в гімназії у Грацу в Стирії. У першій світовій війні брав участь в рядах б. австрійсько-угорської Армії, а в листопаді 1918 р. вступив добровольцем до Української Галицької Армії та воював в її лавах, проти поляків в ступні хорунжого артилерії. Весною 1919 р. внаслідку наступу польської армії ген. Галлера перейшов в складі бригади отам. Черського до ЧСР та був інтернований з тою ж бриґадою в Німецькому Яблонському (Дойч Ґабель). Там вчив історії і географії на матуральних курсах. 1922 року став лектором матуральних курсів у Подебрадах, а відтак 1923-1926 рр. був професором Українського Педагогічного Інституту ім. Драгоманова в Празі, де керував катедрою старовинної історії та був деякий час продеканом Історичного факультету. Повернувшися в 1926 році до Галичини, був спершу директором гімназії „Рідної Школи" в Яворові і Станиславові, а відтак аж до вибуху другої світової війни працював на протязі семи років як інспектор середніх шкіл „Рідної Школи", та водночас редактором „Педагогічного Журналу". В часі останньої війни, втікаючи перед большевиками, опинився на західніх окраїнах та учителював в Радимні, а згодом став директором української державної гімназії в Ярославі.

На скитальщині працював як касир у фабриці літаків у Тішнові, Моравія. Опинившись у таборі в Карльсфельді, учителював в таборових українських гімназіях, а крім того викладав старовинну історію та історію Сходу у Вільному Українському Університеті в Мюнхені. 1952 р. прибув з родиною до ЗДА та поселився спершу в Шикаго, Ілл., де на протязі трьох років був учителем в місцевій Школі Українознавства. Відтак працював в Українській Книгарні, яку заложив разом з д-ром Томою Лапичаком. При цьому брав чинну участь у громадському житті української спільноти як член чисельних Товариств і Організацій, в першу чергу Відділу ОбВУА. За його спонукою та допомогою засновано в Шикаґо часопис „Українське Життя". В 1959 р. переїхав до Ню Йорку та разом з дружиною і сином Ярославом, відомим спеціялістом-інженером радарових споруд, замешкав у Ба-

йсад. Через деякий час був професором Українського Технічного Інституту в Ню Йорку, одначе небавом мусів залишити цю працю внаслідку недуги.

Покійний відзначався хрустальним характером та небуденними прикметами духа і серця. Його висока товариська культура та погідна вдача були загально відомі і з'єднували йому велику пошану і щиру симпатію всіх хто тільки знав. Був він зразковим патріотом і беззастережним соборником, щиро відданим Ідеї Визволення.

Парастас по Покійному був відслужений у похоронному домі П. Яреми дня 4-го травня, а похорон відбувся дня 6-го травня з української греко-католицької церкви св. Юрія в Ню Йорку на цвинтар Пречистої Діви в Лонґ Айленд, Н. Й. Тому, що смерть постигла Покійного при кінці тижня. коли не виходять українські газети, у цих сумних обрядах, крім осиротілої Родини, взяло участь тільки незначне число Його друзів. Також не могло бути здійснене Його задушевне бажання, щоб спочити навіки на Українському Військовому Цвинтарі у Бавнд Бруку Н. Дж.

Дня 11-го липня 1963 р. померла у Львові на 71-ому році свого трудолюбивого і тернистого життя

Д-р ОЛЕНА СТЕПАНІВ

жінка-воїн, б. хорунжий УСС, четар УГА. нагороджена Пропамятним Хрестом УГА та Відзнакою УСС, учасниця визвольної боротьби України, б. професор гімназії СС Василіянок у Львові. визначна вчена і громадська діячка.

Вона народилася 7-го грудня 1892 р. в селі Вишнівчик, Перемишлянського повіту. Західня Україна, де її батько, о. Іван був українським греко-кат. парохом. Середню освіту одержала в учительській семинарії Українського Педагогічного Товариства (пізніше Рідної Школи) та, доповнивши її гімназійним іспитом зрілости, поступила на львівський університет. З особливим запалом працювала в січових організаціях та після включення таємного Пласту, до якого належала. в Січову організацію, стала співорганізатором Товариства „Січові Стрільці ІІ" у Львові. Після вибуху першої світової війни в серпні 1914 року зголосилася до Леґіону Українських Січових Стрільців, де після вишколу одержала ступінь підхорунжого, а після боїв на Маківці порядком відзначення за хоробрість ступінь хорунжого. Весною 1915 р. в боях біля Болехова попала з більшою групою в московський полон, в якому перебула 2 роки. Інтернована в таборі полонених у Ташкенті, вела культурно-освітню працю серед воєннополонених та місцевих українців. В зв'язку з обміном полоненими була звільнена з полону та повернулася до Коша УСС. Згодом залишила військову службу та продовжувала студії в університеті. Восені 1918 р. належала до Головної Військової Управи та приймала активну участь у підготові Листопадового Чину. Відтак вступила в УГА та в ступні четаря брала участь в боях за Львів, а після відвороту за Збруч перейшла в складі золочівської бригади до Кам'янця на Поділлі. Тут студіювала в університеті, а водночас працювала референтом преси в Міністерстві Закордонних Справ УНР. Після трагічних подій в Україні осінню 1919 року виїхала через Румунію і Угорщину до Відня, де закінчила студії й одержала ступінь доктора філософії. Згодом вернулася до рідного краю та вчителювала в гімназії СС Василіянок, при чому брала чинну участь в праці пластової молоді. В 1935 році польська шкільна влада позбавила її права навчання, і тоді вона працювала організаційним референтом Ревізійного Союзу Українських Кооператив. На цьому становищі спричинилася до створення на західньо-українських Землях так званих медичних кооператив. Під час першої большевицької окупації повернулася до вчительської праці, а водночас була керівником Статистичного Управління міста Львова. В 1930-40 рр. займалася науковими дослідженнями в ділянці економічної географії, демографії і кооперації. У висліді цих досліджувань появилася її монографія „Сучасний Львів", повний наукової вартости. В 1944-46 працювала завідувачем сектору економіки і промисловости Академії Наук

УССР у Львові, а водночас доцентом Львівського університету ім Івана Франка. Відтак займала становище старшого наукового працівника Академії Наук УССР в Києві, а згодом знову у Львові. В часі від 29-го грудня 1949 до 17-го червня 1956 перебувала на засланні в Мордовії. Спершу на протязі кількох літ працювала тяжко фізично на торфі, а відтак переплетником у бібліотеці. В червні 1956 р. повернулася до Львова з підорваним здоров'ям, яке не дозволяло їй далі працювати. Жила з мізерної старечої пенсії.

Олена Степанівна написала понад 75 наукових праць, значна частина яких вийшла друком.

Останні місяці її життя злюща недуга проявлялася нестерпними болями, які з дня на день виснажували її знищений засланням організм.

Її похорон відбувся 14-го липня 1963 р. по полудні. З рідних був тільки син Славко і двоюрідна сестра. Після панахиди приявні попрощали Велику Покійницю відспіванням стрілецької пісні „Видиш, брате мій, товаришу мій".

Дня 19-го серпня 1963 р. помер у Шикаґо, Ілл., на 76-ому році трудолюбивого життя

ВАСИЛЬ ЧАБАНІВСЬКИЙ

б. генштабу генерал-хорунжий Армії УНР, учасник визвольної боротьби України, б. член-основоположник і голова Відділу ОбВУА Шикаго та член Союзу Українських Ветеранів в ЗДА, відомий громадський діяч.

Покійний Генерал народився 1887 р. на Полтавщині. 1910 року скінчив у Тифлісі Военну Школу. а 1917 р. Академію Генерального Штабу у Петербурзі. До Українського Війська приєднався в 1918 р. та був приділений до штабу 6-го Полтавського Корпусу. В 1919 р. займав становище 1-го ген.-квартирмайстра Запорізької Групи, а серпні 1920 р. став начальником штабу 5-ої Херсонської Дивізії. Опинившися під час другої світової війни в Німеччині, був активним членом Союзу Українських Ветеранів. Відтак, в Шикаґо, очолював Відділ ОбВУА та своєю наполегливою, енергійною і відданою працею спричинився у великій мірі до його розбудови. Будучи важко хворим, прикутим до постелі, зголосився в членство СУВ у ЗДА, якого життям цікавився.

Генерал Чабанівський вважав, що українсь воякцтво повинно дивитися на свою участь в українському національному житті, як на продовження участи у визвольній боротьбі. Даючи у цьому відношенні особисто гайкращий приклад, він завжди підходив до всіх проявів українського національного життя під державницьким аспектом. Клав також велику вагу на плекання та передачу молодому поколінню визвольницької і вояцької традиції.

До останнього часу він дописував до різних українських військових журналів, в тому числі до „Голосу Комбатанта" та „Бюлетеню" СУВ. Залишив цінні спогади з часів визвольної боротьби.

Під час похоронних обрядів, в яких прийняли участь численні побратими-вояки та інші громадяни, прощав Покійного генерала востаннє його колишній товариш зброї майор Ю. Артюшенко.

Дня 26-го серпня 1963 р. у французькому шпиталі в Ню Йорку відійшов у вічність після короткої і важкої недуги на 73-ому році трудолюбивого життя

інж. АРТЕМ ЗУБЕНКО

б. поручник Дійової Армії Української Народної Республіки, Лицар Ордену Залізного Хреста та секретар Капітули того ж Ордену, Кавалер Хреста Симона Петлюри, учасник визвольної боротьби України 1917-1920 років та Першого Зимового Походу, основоположник, діяльний член та кількакратний секретар Відділу ОбВУА в Ню Йорку, громадсько-політичний діяч і журналіст.

Покійний народився 2-го листопада 1890 р. в селі Малих Будищах (Опішня) на Полтавщині в родині Миколи Зубенка, що відзначалася своїми патріярхальними трапиціями та глибокою релігійністю. В 1911 р. був покликаний до російського вій-

ська та призначений до залоги фортеці Осовець, на Гродненщині. Тут, у складі авіяційної команди захопила його перша світова війна. За відвагу, яку виявив у бальоні, простріленому німцями, був він нагороджений хрестом св. Георгія 4 ступня. В часі революції 1917 р. добровільно зголосився до служби в Українському Війську та був приділений до Мазепинського куреня у Полтаві. Цей курінь, розгорнутий згодом в полк, увійшов у склад Запорізького Корпусу, в лавах якого Покійний перебув як рядовий вояк всю кампанію проти червоно-московської навали. З цим же Корпусом він відбув Перший Зимовий Похід. Після відступу Української Армії за Збруч перебував до грудня 1921 р. у польському таборі інтернованих у Вадовицях. Бажаючи замінити рушницю за науку, він пробрався у травні 1921 р. через „зелений кордон" до Чехословаччини та подався до Українського Військового Табору в Йозефові. Там закінчив успішно курс реальної гімназії та одержав свідоцтво зрілости. Восені 1922 р. вступив до Чеської Політехніки в Празі, де студіював на хемічно-технологічному факультеті. Закінчив ці студії з дуже добрим успіхом у червні 1928 р. з академічним титулом інженера. Безпосередньо після цього дістав працю хеміка в фабриці хемікалій Фрагнера, в якій працював аж до квітня 1945 р. В тому періоді свого життя приймав живу участь в українському громадському житті.

Внаслідку воєнних подій 1945 р. покинув разом з іншими українцями Прагу та переїхав у Німеччину. В 1950 р. виеміґрував до ЗДА та поселився в Ню Йорку. Заробляючи на прожиток фізичною працею, знаходив завжди вільний час, щоб брати участь в громадській праці. Зокрема, як член Головної Управи УНДС був редактором органу тієї партії „Тризуб".

Приймав діяльну участь також в інших організаціях, зокрема в Нюйоркському Відділі ОбВУА, якого був членом-основоположником та кількакратним секретарем. Покійний був незвичайно роботящою, а при цьому скромною людиною. Великий гурт громадян взяв участь у похороні на Українському Цвинтарі в Бавнд Бруку. Були виголошені числені прощальні промови. Від імени ОбВУА прощав Небіжчика сот. д-р Іван Козак. Покійний осиротив дружину Євдокію.

Дня 12-го жовтня 1963 р. помер нагло на удар серця у своєму помешканні в Бруклині, Н. Й. на 85-ому році трудолюбивого життя

ЛЕВ ЯСІНЧУК

б. поручник Українського Війська, учасник визвольної боротьби в лавах УГА, Кавалер Хреста Симона Петлюри, нагороджений Пропам'ятним Хрестом УГА і Воєнним Хрестом, основоположник і активний член ОбВУА Відділ Ню Йорк, визначний і дуже заслужений рідношкільний та громадський діяч.

Покійний народився в містечку Білобожниця, Чортківського повіту, в Західній Україні. Після закінчення шкільної освіти став 1902 р. на вчительську працю та зараз же кинувся з повним запалом у вир громадської, суспільно-культурної, економічної та політичної праці. Вона проявилася в основуванні „Січей", будуванні „Народних Домів", закладанні „Райфайзенських Кас" та живій участі у громадському житті. Через те він стягнув на себе переслідування збоку австрійсько-польської влади, яка навіть

позбавила його права навчання. Внаслідку того він опинився на Буковині, де поруч своєї професійної праці продовжував громадську працю з непоменшеним розмахом. Водночас вже від наймолодших літ працював в українській пресі та видавав 1912 р. часопис „Каменярі", дописуючи також до інших газет і журналів. 1912 р. відбув подорож на Наддніпрянщину, де познайомився з чільними діячами.

Першу світову війну перебув в лавах б. австрійсько-угорської армії, як фронтовий старшина на різних фронтах, останньо на італійському. Безпосередньо після розпаду Австро-Угорщини повернувся з фронту додому та негайно зголосився до УГА. З нею перебував всю кампанію проти Польщі й червоної Москви, приймаючи участь у всіх боях.

Після повороту з війни жив зразу на Буковині, що знайшлася під румунською займанщиною. Втікаючи перед безвпинними переслідуваннями румунської поліції, опинився у Львові. Тут вступив зараз же до Товариства „Рідна Школа" та став організатором, а згодом інспектором українського приватного шкільництва. Своєю ідейністю, ініціятивою, тактом та роботящістю причинився у великій мірі до закріплення і поширення цього шкільництва на Західніх Землях, та швидко став одним з найбільше заслужених працівників в цій ділянці громадської праці. З доручення Головної Управи „Рідної Школи" він виїздив двічі до Америки за збіркою фондів для рідного шкільництва в краю. Ці подорожі він описав в окремій книжці п. н. „За океаном". Крім того він написав і видав 10 інших книжок про українське приватне шкільництво. з яких найважливіша є „50-ліття Рідної Школи".

Першу большевицьку окупацію Покійний перебув у Львові, а в часі німецької займанщини провідні українські громадяни покликали його до управи українського шкільництва Львова. Згодом він став інспектором українських шкіл на „Дистрикт Галичина". Перед другою большевицькою окупацією втік до Австрії та осів в Інсбруці, в Тиролі. Під покровом „Братства св. Андрея" організував українські школи для дітей скитальців. Прибувши до ЗДА, став на фізичну працю звичайним робітником, яку виконував до останнього дня свого життя. Поруч цього не занехав громадської праці. Через деякий час був інспектором шкіл українознавства в Ню Йорку від Шкільної Ради при УККА та лектором катедри виховання в Українському Технічному Інституті. Брав також живу участь в комбатантському житті. Був членом-основоположником ОбВУА та активним членом Нюйоксього Відділу цього Об'єднання.

Дякуючи своїй ідейності, безкорисності, громадській активності, як також особистій товариській культурі і погідній вдачі Покійний втішався загальною пошаною та щирою симпатією.

Покійний залишив в смутку: сина д-ра Ясінчука, лікаря в Парижі, Франція, та племінницю Галину Костюк в Трентоні, Н. Дж. і Славу Сторожук в Дітройті, Мич., з їхніми родинами.

Над його відкритою домовиною був відслужений в дні 18-го жовтня ц. р. в похоронному домі Петра Яреми в Ню Йорку Парастас. Безпосередньо перед тим голова місцевого Відділу ОбВУА д-р Іван Козак в товаристві п. Григорія Яремчука удекорував покійного Побратима Воєнним Хрестом, якого святочної роздачі у Відділі він не вспів дожити. Після Парастасу д-р Козак прощав його від імени Побратимів Зброї. Після відслужения врочистої св. Літургії в українській греко-кат. Церкві св. Духа в Бруклині дня 19-го жовтня тіло Покійного перевезено на український цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж., де його зложено на вічний спочинок. Над відкритою могилою прощав Покійного востаннє знову голова Відділу ОбВУА.

Дня 17-го жовтня 1963 р. в лікарні в Филаделфії, Па. після довгої і важкої недуги помер на 68-ому році життя

ОЛЕКСА КАТАМАЙ

б. підстаршина Легіону УСС, старшина УГА. учасник Визвольної Боротьби України, кол. видатний кооперативний та визнач-

ний суспільно-громадський діяч в краю та на еміграції.

Покійний Олекса Катамай народився в Ямниці, пов. Станіславів. Він ще не вспів закінчити шкільну освіту, як вибухла перша світова війна, а в зв'язку з цим прийшло до створення Легіону Українських Січових Стрільців. Вихований в атмосфері глибокого українського патріотизму, він одним з перших зголосився на заклик Головної Української Ради до цієї новітньої формації, першої після злопам'ятної катастрофи під Полтавою 1709 р. В лавах цієї формації він пройшов ввесь бойовий шлях 1914-1918 років та відтак після Листопадового Зриву зголосився негайно до служби в новоствореній Українській Галицькій Армії. З нею він відбув усю кампанію проти поляків і большевиків. Після підступного обеззброєння решток УГА поляками навесні 1920 р. попав у польський полон. Звільнений звідтіль, станув зараз же в перші ряди народніх, зокрема кооперативних робітників. Спершу був працівником Окружного Союзу Кооператив у Станіславові, а згодом став директором Повітового Союзу Кооператив у Товмачі. Окрім цього працював віддано в інших ділянках громадського життя. На цьому становищі застала його друга світова війна. В зв"язку з нею він опинився в Німеччині, а звідтіль виеміґрував до ЗДА. Тут був змушений заробляти на прожиток важкою фізичною працею, яка до решти зруйнувала його, без того, воєнними трудами надщерблене здоров'я. Задавнена хвороба, що загніздилася в знеможеному організмі, стала швидким темпом розвиватися та примусила Покійного в останніх роках його життя занехати заробітню працю. Одначе він не залишив і надалі своєї ревної громадської діяльности.

Дякуючи своєму хрустальному характерові, своїм рідкісним і шляхетним прикметам душі і серця та своїй погідній, наскрізь товариській вдачі, Покійний втішався великим довор'ям та загальною пошаною усіх, хто його знали.

Його похорони відбулися дня 25-го жовтня 1963 р. на цвинтарі Факс Чейс у Филаделфії. Прибули туди численні колишні побратими зброї та інші українські громадяни, щоб гідно віддати йому останню послугу. Над відкритою могилою промовляв від Братства УСС пор. Михайло Савчин, який зворушливими словами прощав Покійного від усіх живучих ще Усусів та взагалі побратимів-вояків.

У суботу 17-го серпня 1963 р. українська громада м. Ню Гейвену, Конн., була вражена вісткою, що нагло від удару серця помер

ВОЛОДИМИР АНТОНЯК

Покійний народився 17 квітня 1903 р. в Яворові. В молодечому запалі 15-літнім юнаком вступив до перших формацій Української Армії у 1918 р. і від того часу ані на один момент не залишає думки послужити збройно своїй Батьківщині, якщо зайде потреба, у її визвольних змаганнях. Після наших невдач у р.р. 1918-1920 був покликаний до польського війська і скінчив школу підхорунжих. Опинившись в Америці, у Ню Гейвені, він один з перших включився до ОбВУА, належачи спочатку до його Нюйоркського Відділу і подаючи ініціятиву до заснування місцевого Відділу ОбВУА в Ню Гейвені. Від заснування цього Відділу і до своєї смерти Покійний залишився активним його членом, незмінним членом Управи, уриваючи для полагодження справ товариства часи відпочинку після тяжкої зарібкової праці.

Прощаючи Покійного від імени ОбВУА в далеку дорогу, голова Відділу майор О. Козловський сказав:

„Коли на фронтах, які ми, „стара война" перенесли, шальна куля відібрала з наших рядів, старшого чи молодшого, то було нам сумно, але приходилося з цим миритися, бо „війна війною". ніхто з нас не був проти смерти асекурований. Але коли несподівано втрачаємо ще не старого цінного чле-

на нашого товариства і спільноти, то великим жаль огортає наше серце. З нас, старих вояків. Покійний був чи не наймолодший, тому справді з його відходом ми несемо велику втрату, бо покладали на нього, на його запопадливість і наполегливість великої надії, як щирого українського патріота, доброго друга, цінного організатора і взагалі — певну людину на всіх відтинках суспільної праці."

20 серпня 1863 р., не дивлячись на буденний день, при великому здвизі народу і за численної присутності побратимів поховано Покійного на цвинтарі Ст. Лавренс за жалобного співу „Видиш брате мій"...

В ніч з з 25 на 26 червня 1963 року відійшов від нас в кращий світ полковник Української Армії.

ІВАН СТЕЦЕНКО

Народився 26 вересня 1891 року в козачій родині в місті Миргороді на Полтавщині. Батьки: Михайло і Євросинія з дому Назаренко. Середню освіту здобув в місті Ромнах на Полтавщині, де закінчив Реальну школу. Після закінчення реальної школи — вступає 1 вересня 1908 року до Тверської Кавалерійської Школи, яку і кінчає в 1910 році в ранзі корнета, та призначається до складу 7-го Драгунського Кінбурнського полку. В цьому полку проходить його коротка молодість та вже в 1914 році виступає з полком в перших днях війни на фронт і перебуває з ним всю першу світову війну. В лавах полку два рази ранений — в голову та живіт. В першій світовій війні здобуває всі бойові нагороди, які тільки може здобути старшина його ранги та посади. Ці нагороди такі: а) Хрест св. Юрія Переможця, б) Шабля Св. Юрія Переможця, в) Св. Володимира 4 ст. з мечами, г) Св. Станіслава 2 ст. з мечами, д) Св. Станіслава 3 ст. з мечами, є) Св. Анни 3 ст. з мечами, ж) Св. Анни 4 ст. „За Хоробрість" з) Козацький Хрест Св. Юрія Переможця.

В році 1917 вже в перших днях революції нав'язує контакт з Центральною Радою у Києві та з її наказу стає представником останньої при 7-й Кавалерійській дивізії на Румунському фронті, цю дивізію українізує та бере участь в боротьбі з большевицькими відділами. Займає різні посади в рядах Українського війська та врешті призначається командиром 1-го Українського полку. Весь час перебуває на фронті боротьби з Москвою. Остання його посада: Командир Кінної Бригади Окремої Кінної дивізії. Бере участь в славному першому Зимовому поході під командою генерал-полковника Омеляновича-Павленка. Лицар Залізного Хреста та Хреста Симона Петлюри. Перебуваючи в Еміграції — все є активним в політичному та громадському життю. Організаційно належав до Союзу Гетьманців-Державників. Був активним членом Екзекутиви Українського Конгресового Комітету, відділ в Бофало, Н. Й. та довголітнім Головою Контрольної Комісії останнього. Активний член Української Православної Парафії — та віруючий християнин нашої Церкви. Залишив по собі у великому смутку дружину Віру, сестер, племінників та внуків в Україні і Канаді.

Над свіжою могилою попрощав його геншт. ген. Павло Самутін, який свою промову закінчив так: „Дорогий побратиме! Друже мій незабутній! Лицарю-Полковнику! Стаєш зі звітом і перед Всевишнім Богом і Творцем. Стаєш зі звітом і перед Твоїми зверхниками, — яким Ти підлягав в часі боротьби за кращу долю свого народу. свого народу. Твій звіт перед Твоїми зверхниками буде найкращим..."

Посмертні згадки про Покійних: **Романа Віханського, Дамяна Ірінея Сапруна, Михайла Деркача і Петра Шмалія** появляться з технічних причин в найближчому числі **„В.К"**.

„ЩО ЗУАДК ЗРОБИВ ДЛЯ 1 УД УНА?"

У звідомленнях ЗУАДК-у з його діяльности на терені Европи й ЗДА в перших роках після закінчення ІІ-ї світової війни читаємо: „Дивізія Галичина".

Частина української молоді була насильно включена в ряди німецької армії, з виразним однак застереженням, що будуть ужиті виключно в боротьбі проти комунізму, що й сталося. При першій нагоді після капітуляції члени Дивізії перейшли в полон до Західніх Альянтів, однак на підставі наклепів і під'юджувань комуністичних аґентів, їх задержано в концентраційних таборах під американським чи британським зарядом. Американська й Британська Армії їх усіх звільнили, однак довший час можливість еміґрації до ЗДА для них не існувала. Щойно після ряду легальних заходів, що вимагали вкладу часу й енергії, вдалося перебороти перешкоди й одержати для них дозвіл на переїзд до ЗДА.

Перше меморандум віднос н о членів Дивізії, вислане ЗУАДК-ом до Департаменту Війни й УНРР-и 18 травня 1945 року звучало:

„ЗУАДК одержав наступні інформації від біженців-українців у Франції й Бельгії:

1) Німецька військова частина „Дивізія Галичина" піддал а с я з'єднанням американської Армії в Південній Франції в 1944 році, після усунення їх німецького командування;

2) Ця військова одиниця не воювала проти Західніх Альянтів;

3) Члени цієї Дивізії були змушені до військової служби німецькою владою;

4) Члени Дивізії є української національности з Західньої України (Галичина), що була давніше під Польщею і вони не є совєтськими горожанами.

Ми будемо вдячні за інформації в цій справі. Якщо б виказалося, що подані факти є правдиві, просимо дозволити нашій організації вислати до табору греко-католицького чи православного священика, чи що Ви нам поручите."

Лист одержаний з Мецу, Франція:

„Нас визволили й забрали сюди до табору. До поляків і москалів відносяться дуже добре. Наших людей приділюють до польських або московських таборів, бо українських немає. Одного чоловіка побили поляки за те, що говорив по українськи. Ми звернулися до парохії в Парижі прислати когось, щоб нам помагав. Американці багато помагають, але вони не розуміють, що українці це окрема нація, як поляки чи москалі".

У відповідь на меморандум до Департаменту Війни прийшов наступний лист:

„Це є відповідь на Вашого листа від 18 травня 1945 року, в якому Ви просите про інформації відносно членів „Дивізії Галичина"

— німецької військової частини, зложеної з українців.

Полонених не ділиться відповідно до частини, з якою вони були в моменті коли дісталися до полону; вони є інтерновані індивідуально. Тому, члени одної військової частини можуть попасти до різних таборів полонених, їх не старається держати разом. Деякі члени цієї частини, про яку мова в листі, можуть перебувати інтерновані в ЗДА, інші ще в Европі.

Жалуємо, що не можемо служити кращими інформаціями.

(s) H. W. Smith Jr.
Major, CMP
for E. L. Edwards
Lt. Col., CMP, Actg Director
Prisoner of War Operations
Division

В червні 1951 року, за староанням ЗУАДК-у Комісія для Переміщених Осіб в Вашинґтоні скреслила „14-ту Дивізію Галичина" з листи „небажаних організацій".

SYNOPSIS

The editorial entitled "Without Paying any Attention" talks about the sad state of affairs of the Ukrainian liberation cause, in view of the current American policy of peaceful co-existence. It chides the Ukrainian Americans for their indefferent attitude and their lack of opposition through a united front to this state of affairs. The editorial focuses its criticism on the former Ukrainian soldiers, who have four veterans' organizations, and still have not been able to amalgamate them.

A separate article honors the president of the United Ukrainian American Relief Committee and Ukrainian War Veterans in America, Dr. Walter GALLAN on his 70th birthday. His efforts in organizing the Ukrainian veterans are especially commended here.

Dr. IVAN KOZAK, former captain of the Ukrainian Army who was the commander of the Ukrainian soldiers' camp in Czechoslovakia after the Army was defeated in the Ukrainian War of Independence 1918-1921, relates inresting details about those veterans, who settled in Czechoslovakia and became workers and students.

Ukrainian military historian YURIY TYS-KROCHMALIUK writes about the surprise attack tactics used by the Ukrainian Insurgent Army. He cities examples from the history of this Army, and compares them with the military tactics used in the Second World War.

Former Ukrainian officer F. KORDUBA, who lives in Munich, Germany analyzes REASONS FOR THE CHANGE IN UNITED STATES STRATEGY. He writes about the existing divergencies among the American, British and French views on whether the individual members of NATO should have independent atomic forces, or whether these should by integrated.

Military news, memoirs and the chronicle of veterans' activities, as well as obituaries and items of information complete this last issue of VETERANS' NEWS for 1963.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

Австралія	0:12:0	0:3:0	ЗДА	3.00 дол.	75	ц.
Австрія	60 австр. шіл.	15	Канада	3.20 дол.	80	ц.
Англія	0:6:8	0:1:8	Німеччина	6.00 н. м.	1.10	н. м.
Аргентина	80 пез.	20 пез.	Франція	10.00 фр.	2.50	фр.

